



DEMOKRACIJA

Boško Šrot je s pomočjo spornih in močno vprašljivih metod olastnil Pivovarno Laško in z njo povezane družbe. S tem se je dokopal do ogromnega premoženja. Nadzorniki zdaj pregledujejo vse njegove transakcije, na delu so tudi kriminalisti.

NA ROBU ZAKONA

ISSN 1408-0494
9 771408 049069



INTERVJU

Damjan Koletnik

Vodilo življenja so izzivi in ne denar

KOLUMNA

Dr. Janko Kos
Vprašanje sprave

dnost Evra se je
 dvollni boj za pred-
 nju referendum o grao.
 de. Novo krizno žarišče i-
 novila uspe
 derbi državi.
 eze noveg
 nistra. Uski.
 opski post-
 razumi. Oz-
 venec. Jutr-
 razale solik-
 jodbi. Obis-
 sa kosarkaska reprezent-
 venije se stopnjuje. Pr-
 dpadki. Sloveniji e-

a. Naša kosarkaska
 republike Slovenije
 tra za ravnanje z o-
 žnjem vzhodu. Svo-
 i rokometr-
 vanja koalicije. Up-
 r Lisboni velika zav-
 nudba. Vrednost E-
 o. Predvolilni hni-
 V Kranju n-
 ške vlade.
 ionovila uspeh. Der-
 e novega ministra.
 poslanec več. Na vi-

tanca poni-
 je. Prve pi-
 veniji eni i-
 vsegle min-
 ihitrejši be-
 rotuje. Pop-
 n reformni
 et okrepi-
 lika Repub-
 lji centra z
 na bližnji-
 ržavnega rokom-
 dajevanja koalici-
 i, v Lisboni veli-
 tne ponir-

sh. Derbi o-
 novega ministra.
 ski poslanec več.
 sporazum. O-
 adje
 je Slovene-
 dokazale so.
 dbi. Obisk preds-
 kosarkaska rep-
 nje se stopnj-
 odpadki. S
 hodu. Sprte strani d-
 ga privenstva. Najhi-
 zozicija nasprotuj-
 ranost novi-

ega rokometnega prvi-
 klajevanja koalicije. O-
 vthu, v Lisboni velika
 uramne ponudba. Vre-
 in toplo. F
 ncev. V Kri-
 aske vlade
 za ponovila
 e pazeze n-
 en evrops-
 nirovni spo-
 ec je Slove-
 Jokazale sr-
 dbi. Obisk

istva. Najh-
 izicija nasp-
 vezanost n-
 ist Evra se
 boj za pre-
 ndum o g-
 o žarišče i-
 bližnjem
 ni državni-
 tra. Uskljevanja k-
 več. Na vrhu, v Li-
 prevzemne por-
 nčno in toplo. /
 ncev. V Kranji-
 aske vlade.

etec je Slov-
 Poplave d-
 formni por-
 pet okrepit
 dnika Rep-
 lji centra
 bližnjem
 ni državni-
 tra. Uskljevanja k-
 več. Na vrhu, v Li-
 prevzemne por-
 nčno in toplo. /
 ncev. V Kranji-
 aske vlade.

. Jutri bo sol-
 ile solidarnost
 . Obisk predse-
 sa kosarkaska re-
 e Slovenie se stoj-
 vnanje z
 dpadki. S
 ju. Sprte r-
 ani dose-
 a prvenst-
 Najhitrej-
 e. Opozici-
 nasprotuje
 velika zavez-
 anost novi-
 . Vrednost Evra se je spet c-
 jilini boj za predsednika Re-
 endum o g-
 entra za ra-
 blitnjem v-

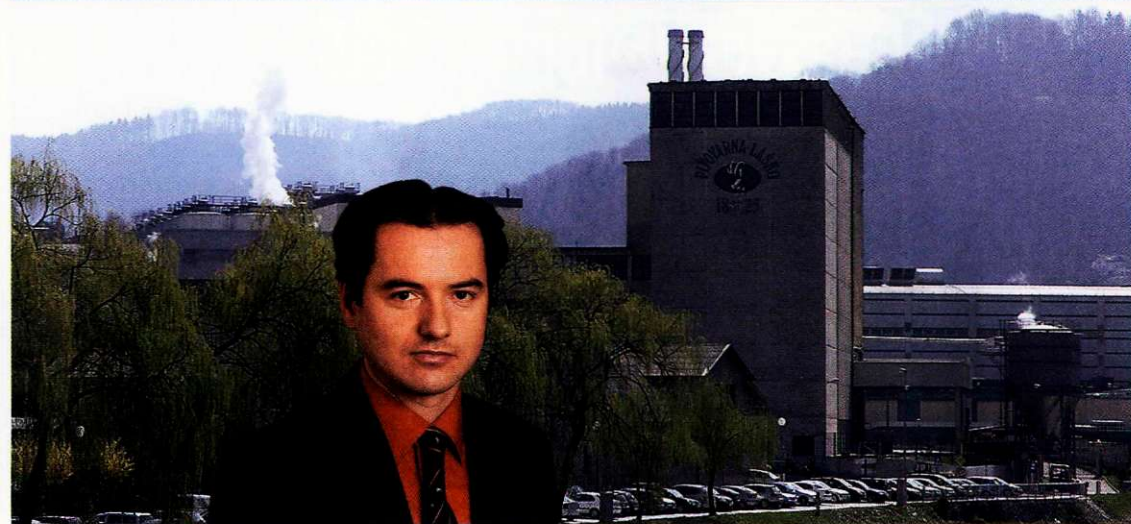
Informativni program RA Slovenija

Vsak dan se v Sloveniji in po svetu zgodi nepregledna množica dogodkov. Naša naloga je iz te množice izbrati tiste relevantne in pomembne, izluščiti preverjena dejstva, jih ubesediti v novice in razčleniti njihovo ozadje. Tako si lahko hitro ustvarite svojo sliko o dogajanju doma in po svetu. Zavedamo se svoje odgovornosti.

VSI POMEMBNI DOGODKI SLEHERNEGA DNE.

doma, v svetu informacij.





Privatizacija po sicilijansko

Metod Berlec

Prvima možema Pivovarne Laško in DZS Bošku Šrotu in Bojanu Petanu zaradi nepriglasitve koncentracije v Pivovarni Laško oz. Termah Čatež grozi odvzem glasovalnih pravic, lahko v teh dneh beremo in poslušamo praktično v vseh medijih. Zoper lastnika družbe Atka-Prima Boška Šrota in njegovo soprogo naj bi bil uveden postopek zaradi zlorabe notranjih informacij in poslovne goljufije. Družba Atka-Prima, ki je lastnica skrivnostnega podjetja Kolonel, ni priglasila koncentracije v lastniški verigi do Pivovarne Laško; ta poteka od družbe Atka-Prima prek Kolonela, Centra Naložb in Infond Holdinga do Laškega. Varuh konkurence bi lahko zaradi tega vsem družbam odvzel glasovalne pravice. Uradno je v rokah omenjenih družb skupaj s člani konzorcija, ki je prevzel Pivovarno Laško, skoraj šestdeset odstotkov te družbe. Enaki ukrepi naj bi grozili tudi prvemu možu DZS Bojanu Petanu (od prejšnjega tedna tudi generalnemu direktorju Term Čatež), ker ni priglasil koncentracije v Termah Čatež. DZS naj bi bila skupaj z družbami, ki sodijo v njen krog, lastnica več kot polovice kapitala Term Čatež.

Najodmevnejša novica pa je bila, da borzna posrednica v Probanki in po reviji Manager najbogatejša Slovenka Danijela Rakovič ni lastnica družbe Kolonel, ključne v lastniški mreži Pivovarne Laško. Lastnik družbe je že skoraj dve leti podjetje Atka-Prima pod vodstvom in v solasti prvega moža Pivovarne Laško Šrota, kar so prejšnji teden potrdili tudi v Laškem. S tem so se izkazala za resnična dolgotrajna namigovanja, da za družbo Kolonel, ki je imela do nedavnega samo poštni nabiralnik, v resnici stoji mogotec iz Laškega. Šrot pravi, da je nakup družbe Kolonel zaupal vrhunskim pravnim, finančnim in davčnim strokovnjakom, zato je prepričan, da je izveden zakonito in s poštenimi nameni. Za nakup deleža v Laškem naj bi se bil odločil, ker »je vladajoča politika kreirala izrazito sovražno klimo do domačih koncentracij lastništva, pri ka-

terih so sodelovali aktualni menedžerji«, pa tudi zato, ker naj ne bi želel, da se preko njegovega hrbita in »preko tako pomembnega poslovnega sistema, kot je Pivovarna Laško, dela cenena protitajkunska politična kampanja za letošnje volitve«. Seveda se prvi pivovar spreneveda. Pred dvema letoma, ko je na skrivaj postal prvi lastnik Pivovarne Laško, še ni bilo nobene protitajkunske vojne. Res pa je, da so se po nastopu Janševe vlade številni »rdeči« direktorji, ki so vodili podjetja v državni ali delno državni lasti, zbali za svoje položaje. Delno tudi zaradi tega so pospešili privatizacijo, ki so jo izvajali že v času vladavine tranzicijske levice in njenih satelitov. Pri tem so spretno izrabljali nedorečeno in ne dovolj strogo zakonodajo, ki jim je omogočila, da so se na nepregleden način in pod realno ceno dokopali do velikega premoženja, za katerega bi povprečen slovenski državljan delal stoletja. Na drugi strani državni organi, ki so pristojni za nadzor, niso delovali učinkovito. Kot da ne bi imeli prave volje za odkrivanje nepravilnosti, za preprečevanje zlorabe notranjih informacij, poslovnih goljufij in monopolov. Izkazalo se je, da organi pregona niso dovolj usposobljeni za pregon gospodarskega kriminala. Šele v zadnjem času se zdi, da se zadeve premikajo na bolje. In kot je pred časom priznal predsednik vlade Janez Janša, je bila vlada pri nekaterih zadevah zavedena in nekoliko naivna, ne nazadnje pri prodaji Mercatorja, ki jo je premier označil za napako. Zdi se, da se je iz napak nekaj naučila, kar se kaže v »vojni proti tajkunom«, ki je bila vsekakor nujna.

A vrnimo se k Šrotu. Kaj si lahko mislimo o človeku, ki je še nedavno vehementno zagotavljal, da ga menedžerski odkup Pivovarne Laško ne zanima, hkrati pa je to že na skrivaj izvedel, pri čemer je izigraval obstoječo zakonodajo? Ali je kršil zakone, bodo ugotavljali organi pregona. Poleg tega je dopustil, da sta prva nadzornika Dela brutalno spreminila uredniško politiko Maga. Vse skupaj močno spominja na Sicilijo in tam delujoče združbe ...

Kaj si lahko mislimo o človeku, ki je zagotavljal, da ga menedžerski odkup Pivovarne Laško ne zanima, hkrati pa je to že na skrivaj izvedel, na veliko izigraval obstoječo zakonodajo in dovolil brutalen obračun z uredniško politiko Maga?

UVODNE STRANI

- 9 Kaj prinaša rebalans proračuna RS
10 **Pogledi:** V službi kapitala
11 **Kolumna:** Vprašanje o spravi

POLITIKA

- 12 Vse najboljše, Evropa
15 Dvajset let po aferi JBTZ
18 Pogovor z Jožefom Horvatom
20 Upanje v Dolini smrti

SLOVENIJA

- 22 Čedalje bliže referendumu
24 Dve leti prikrival dejansko stanje
28 Plima predvolilnih položnic
30 Mrtve čebele so slabo znamenje

TUJINA

- 32 Igrice s Korotanom na Dunaju
34 Usodni da evropski prihodnosti
36 **Globus:** Jezni Čehi
37 **Tuji tisk:** Smrt odkritelja

INTERVJU

- 38 Damjan Koletnik

DOMOZANSTVO

- 42 Božje poti pripovedujejo
46 **Osebnosti:** Marija Terezija
50 **Naši kraji:** Šentjur
54 Devet dni Druge godbe

OGLEDALO

- 56 **Film:** Eden in edini Indiana Jones
58 **Avtomobilizem:** Chevrolet lacetti 2,0
60 **Zdravje:** Astma se da nadzorovati
62 **Šport:** Šampionsko žezlo v rokah CSKA
64 **Črna kronika:** Osem let suženjstva
66 **Rumeno:** Manikura za malčico
68 **TV Kuloar:** Kmet iz Zminca
74 Horvat pisal Lahovniku zaradi Marije

38 Intervju: Damjan Koletnik



Cilj skupine HSE je biti vodilen proizvajalec in trgovec z električno energijo na trgu JV Evrope. Tako poslovno mrežo v tujini sestavljajo hčerinske družbe v Italiji, na Hrvaškem, Madžarskem, v Srbiji ter Bolgariji, podružnica v Pragi in predstavništvo v Romuniji.

12 Vse najboljše, Evropa

Še pred nedavnim smo Slovenci 9. maja praznovali dan zmage nad okupatorjem kot uradni konec druge svetovne vojne, danes, ko smo v Evropski uniji, pa ta dan praznujemo dan Evrope.



15 Dvajset let po aferi JBTZ

V teh dneh mineva dvajset let od procesa proti četverici (afera JBTZ), ki je na ljubljanske ulice pritegnil več deset tisoč protestnikov. Po dveh desetletjih se postavlja vprašanje interpretacije tedanjih dogodkov.

24 Dve leti prikrival dejansko stanje

Boško Šrot je s pomočjo odvetnika Stojana Zdoška v zadnjih dveh letih lastninitil Pivovarno Laško. Zaradi lažnega prikazovanja resničnih dejstev si je pridobil več kot milijardo evrov premoženja, po ocenah nekaterih celo 1,5 milijarde evrov.



DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Z Demokracijo do novega telefona



Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparāt
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. maja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006



tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9 % popusta)
 2 x letno (10 % popusta)
 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Mivka 25, Ljubljana

Prgišče skrivnosti

Aleksander Škorc

Človeška pokvarjenost nima meja. Zlahka si predstavljamo oblastnika države, v kateri mečejo žive pse v vrelo vodo, da imajo boljši okus, kako se odpravlja na dopust v družbi dveh deklic. Sedemletno ima za spolnost, dveletno pa za večerjo. Kaj mislite, koliko je takšnih t. i. moških, ki so zmožni podobnih dejanj kot avstrijski "očka leta"? Če se ne bi bali posledic, kakšna polovica. Ne verjamejte? Ljudje, ki pokvarjenosti ne nosijo v sebi, jo pač težko prepoznavajo in so vedno znova zgroženi. Si lahko mislite, kako težko je šele nekemu, ki mu je tuje sleherno nepoštenje in misli, da so drugi ravno takšni kot on?

Vzemimo kristalno čisto žensko dušo. Na tisoč let se ena takšnih spusti iz nebes in se veseli čudovitih obetov življenja. Njeno razočaranje ob storjenih ji krivicah, hinavsko preračunljivi pokvarjenosti domala vseh je ogromno in hude so bolečine, ko se trudijo na vse načine umazati njeno čudovito podobo, razgrabiti njeno dobroto in prevarati njeno poštenje.

A sredi neskončno mučnih spoznanj ji lica pobožajo ljubezni polne misli, zanesljiva roka jo popelje iz krvavega blodnjaka in čudežno postane vladarica ob kralju, kakršnega svet komajda pomni. Nikoli več se ji ne zgodi krivica, ne sliši več očitkov, mogočna ljubezen ji zaceli vse rane in prav nič več ji ne more skaliti radosti polnega miru. Iz mehke božajočega objema z začudenjem zre na blodnje pokvarjenih duš in zadoščanje jo preplavi ob pogledu na razpadajočo lažno idilo tistih, ki so se posmehovali njeni kreposti. In končno ...

Solze meglijo pogled pričujoči nemi množici, medtem ko se božanski bitji v oblaku lastne ljubezni dvigata v nedosegljive višave. A sled je močna in mnogi v sebi že zbirajo pogum za prvi korak na pot, ki se enkrat konča in kjer razlike med ljubečim parom in Bogom preprosto ni.

Nekoč davno smo bili po parih poslani na ta svet. "Naučite se ljubiti drug drugega," nam je bilo rečeno ob odhodu. A najprej se je rodila nezvestoba, iz nje je zrasla sebičnost in vse zlo, ki nas obkroža. Rojeva pa se tudi ljubezen, ki zmore premagati sleherno zlo, preseči sebičnost in ustvariti popolno zvestobo, ljubezen, v kateri plava prav vse, kar lahko človeka osreči na tej zemlji.

Drage moje, naj vam misel na povedano lajša trpljenje, kajti le trpljenje rodi biserne solze; te vam po licih narišejo zlate niti in iz njih se tke lestev, ki edina lahko seže do nebes.

H-umor

»Shod, ki ga je pripravil Marjan Podobnik, pa me je spominjal na neke druge čase, takšne televizijske posnetke smo gledali nekoč iz Srbije.«

(Obrambnemu ministru Karlu Erjavcu se je zazdelo, da je bil konec aprila na mejnem prehodu Sečovlje miting resnice.)

»Zahtevnejši naročniki glede nastopov pokličijo kar mene, saj obstaja kup podrobnosti, za katere namestnik ne ve.«

(Pevka Brigita Šuler razlaga, zakaj ji kar naprej zvoni telefon, čeprav ima svojega menedžerja.)



»In Jankovič. To je bistven dodatek tega konstrukta, saj razkriva svojega avtorja oziroma avtorico, nekdanjo državno sekretarko Andrijano Starina Kosem.«

(Predsednik Zaresa Gregor Golobič komentira govorice, da Božo Dimnik lobira za koalicijo Janša-Golobič, pri tem pa, zanimivo, svojo ost kritike usmerja v zloglasno ASK.)



»Ampak prihodi v LDS pač niso tako medijsko zanimivi, kot so odhodi.«

(Podpredsednik LDS Slavko Zihlerl ni navdušen nad tem, da mediji poročajo samo o negativnih dogodkih.)

»V svojem spominu nimam nikogar, ki bi zaradi tega umrl. S tem ljudje samo izsiljujejo.«

(TV-voditelj Boštjan Romih ni prepričan v uspeh Jorasove gladovne stavke.)



»Ne bom mu dovolila, raje jih pojem.«

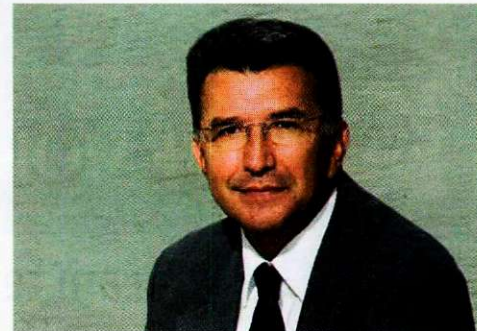
(Upokojenka Ančka bi se čutila strašno ponižana, če bi njene položnice plačal »nesramni« Janez Janša.)

»Moj 'posel' življenja sta moja otroka.«

(Bojanu Šrotu je predsedovanje SLS in županovanje v Celju stranska dejavnost.)

»Če bi se pa na tem projektu v NSi zgodil premik, bi pa lahko bilo. Sem hotel reči, če bi se jim Marija prikazala.«

(Poslanec Zaresa Matej Lahovnik bi poslance NSi poslal v Medjugorje, da bi jih »srečala pamet«.)



»Jaz operiram DeSUS.«

(Kirurg in izolski župan Tomislav Klokočevnik ne bo kandidiral za DeSUS, saj ima z njegovimi člani veliko opravka že v svojem poklicu.)

»Če že pravijo, da mora biti vsak dan neki praznik, to pomeni, da tudi jaz praznujem vsak dan dan zmage.«

(Za novinarko Sonjo Javornik je 9. maj povsem običajen dan.)

»Tako imamo že pripravljenih 600 evrov v svoji blagajni, vsak poslanec po 200 evrov.«

(Predsednik SNS Zmago pl. Jelinčič se strinja s predlogom, da bi vsak od poslancev namenil dvesto evrov za najbolj revne državljanke, zato je skupaj še z dvema poslancema svoje stranke v stalni pripravljenosti, da iz denarnice potegne dvesto evrov.)

S tišino do poštenih tarif

Zgodba okrog Združenja skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije (SAZAS) se je znova razvnela. Obrtniki, gostinci, trgovci, kulturni delavci in predstavniki avtorskih pravic so pripravili akcijo S tišino do poštenih tarif. Njeno bistvo je odklop vseh avdiovizualnih naprav v lokalih. Na ta način želijo urediti razmere na področju avtorskega prava. Prizadevajo si za pravičnejši in transparentnejši sistem plačevanja tarif SAZAS, ki naj bi bil primerljiv s sistemi v drugih državah Evropske unije. SAZAS je v preteklem letu sprejel nov pravilnik o javni priobčitvi, ki določa zvišanje tarif za šestdeset odstotkov. Uporabniki avtorskih pravic so mnenja, da je SAZAS tarife povišal samovoljno, brez njihovega soglasja torej. V zagovor je predsednik SAZAS Matjaž Zupan dejal, da je bil omenjeni dvig tarif posledica revalorizacije. Na Uradu za intelektualno lastnino pa zastopajo mnenje, da je dvig tarif neutemeljen in neveljaven ter da



Protestirajo proti visokim tarifam za predvajanje glasbe.

še vedno velja tarifa iz leta 1988. Veljala bo do sporazuma z Obrtno zbornico Slovenije (OZS) oziroma do odločitve pristojnega Sveta za avtorsko pravo. Viktor Barlič iz OZS je člane omenjene organizacije pozval, naj plačujejo po tarifi, ki jo določa zakon iz leta 1988, ali pa naj se pridružijo akciji, ki predvideva odstranitev avdiovizualnih naprav iz lokalov. Na tiskovni konferenci v Ljubljani so pobudniki akcije opozorili tudi na neustrezno vodstvo SAZAS ter na pomanjkljivo zakonodajo na tem področju. Vodstvo SAZAS omenjeni akterji pozivajo k pogajanjem, ki so bila do sedaj neustrezna in nepravična zlasti za manjše ponudnike storitev. Zavedajo se, da je avtorske pravice treba zavarovati, vendar na primernejši način, kot je v uporabi, in po standardih drugih evropskih držav. M. M.

Neprimerna ograja

Na ploščadi med stolpnicama na Streliški ulici v Ljubljani je podjetje Oberon iz Šempetra v Savinjski dolini postavilo ograjo, ki spominja na tisto z avtoceste, zato nikakor ne sodi v središče prestolnice. Stanovalci Streliške ulice 1 in 3 so nad postavitvijo ogorčeni. Za pojasnila smo vprašali njihovo predstavnicu Marinko Kurilič. Kuriličeva je



»Avtocestna« ograja na ploščadi sredi prestolnice

dejala, da je omenjeni investitor v prostorih nekdanje pralnice, ki stoji niže od ceste, nameraval urediti garsonjere. Vendar zakon določa, da mora izvajalec zagotoviti parkirne prostore za vsa stanovanja. Tako so se v podjetju Oberon odločili, da parkirišča uredijo kar na strehi stanovanj, to je na nekdanji ploščadi, ki so jo stanovalci stolpnic uporabljali za različne aktivnosti. »Otroci so se na njej igrali s punčkami in z avtomobilčki, odrasli pa smo skrbeli za zelenico,« je obujala spomine Marinka Kurilič.

Prostori pralnice so bili prodani že leta 1976, vendar so se lastniki večkrat zamenjali, dokler ni omenjeno podjetje prišlo z velikopoteznimi načrti, da zgradi stanovanja. Stanovalci so prepričani, da gre za korupcijo, saj se jim zdi nemogoče, da bi ustrezna dovoljenja dobili na drugačen način. Nepravilnosti so na Streliški ulici opazili že pri sami graditvi. Izvajalec gradbišča ni označil s predpisano tablo, ki navaja izvajalca, investitorja in druge pomembne podatke. Upravnik stolpnic se je ustrezno odzval in izvajalca obvestil o pomanjkljivostih, vendar je ta za trdil, da to ni njihova stvar.

Modrost tedna

»Medijska svoboda pomeni tudi večjo odgovornost za zamolčano. Primer: Novinarji, ki v letih po vojni niso pisali o 'otročih s Petrička', se lahko izgovarjajo na nedostopnost informacij in na medijsko nesvobodo tistega časa; novinarji, ki bi v podobnem primeru molčali danes, bi bili brez opravičila. Svoboda namreč vselej pomeni odgovornost. Tudi za novinarje.«

(Novinarka Zlata Krašovec)

»In kaj je počela slovenska oblast? Se je takoj po aretacijah /četverice JBTZ leta 1988/ oglasil predsednik partije Milan Kučan? Se je odzval predsednik tedanje vlade Dušan Šinigoj in takoj odstavil policijskega ministra Ertla, ker je civiliste predal v vojaške zapore? Nič, začetna značilnost aretacij je bil molk slovenskih oblasti. Še več, Delo je večerno vest o aretaciji Janše umaknilo iz dnevnih izdaj. Nacionalna televizija ni predvajala posnetkov množic, ki so se protestno zbirale pred zapori na Metelkovi in kasneje na Roški cesti.«

(Sociolog in publicist dr. Bernard Nežmah)

Aforizmi

Kučan odgovarja samo na svoja vprašanja, tujih ne sliši.

...

Vsi bomo umrli, pesimisti so že nekaj časa mrtvi.

...

Vse se draži, samo ljudje smo vsak dan cenejši.

...

Rad imam Slovence, ampak samo enega po enega.

...

V Jugoslaviji so bili Jugoslovani privilegirana manjšina.

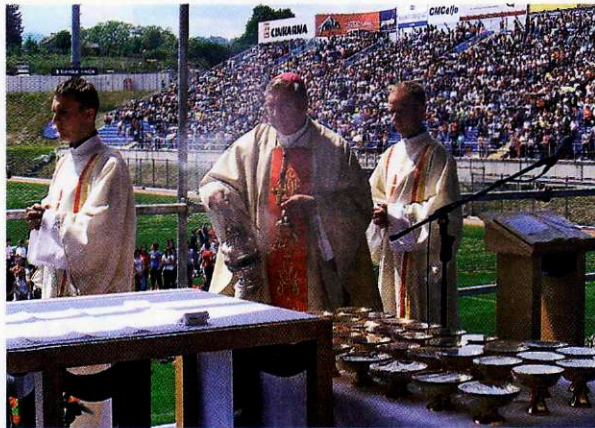
Žarko Petan

Podjetje Oberon iz Šempetra je na upravni enoti in občini sicer pridobilo vsa potrebna dovoljenja, vendar stanovalci Streliške ulice niso bili neposredno obveščeni o graditvi, čeprav se gradi na njihovem funkcionalnem območju, saj ploščad povezuje obe stolpnici. Skupnost stanovalcev Streliške ulice 1 in 3 je z odvetnico Natašo Platovšek na sodišče vložila zahtevek za obnovitev postopka. M. M.

Za življenje – za družino

V Celju je potekal slovenski pastoralni dan, ki je bil namenjen družinam, da bi bile bolj povezane v molitvi za življenje. Pastoralni dan je najmočnejši odmev plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem (1997–2002) pod geslom Izberi življenje.

Ljubljanski nadškof je v nagovoru pri maši v Celju dejal, da je to za Cerkev na Slovenskem in za naš narod velik dan, saj predstavlja vrhunec pastoralnega dogajanja, ki poteka pod geslom Za življenje – za družino. Uran je dejal, da si Cerkev prizadeva zavestno in odločno postaviti na prvo mesto življenje, ki prihaja od Boga samega. Spomnil je, da je papež zaželel, da bi bil slovenski evharistični kongres, ki ga načrtujejo junija prihodnje leto, dobra priložnost za vrnitev k sklepom plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem in za njihovo nadaljnje uresničevanje. Uran je pri tem izrazil upanje, da jih bo ob koncu evharističnega kongresa obiskal tudi papež. Največje sporočilo celjskega pastoralnega dne je zgled nazareške družine, ki je bila



Ljubljanski nadškof Alojz Uran na pastoralnem dnevu v Celju

pravo svetišče življenja in ljubezni. »Gre za življenje, za našo prihodnost, za preživetje naroda. Vsako leto bi se moralo roditi vsaj 10.000 otrok, da bi bilo življenje naše narodne skupnosti uravnoteženo. Družine zato pozivam k odprtosti za življenje, slovensko družbo pa k njeni dejavni in vsestranski podpori,« je dejal ljubljanski nadškof in metropolit Uran. Celjski škof Anton Stres pa je v svo-

jem nagovoru dejal, da je srečna družina ideal vsakega človeka in med vrednotami, ki jih cenimo, na najvišjem mestu. Opozoril je, da želijo s praznovanjem pokazati globoko prepričanje Cerkve o nenadomestljivi vrednosti trdnih zakonov in srečnih družin ter vero, da je vsako človeško življenje, tudi če še ni rojeno, nedotakljiva in spoštovanja vredna sveta vrednota, ki v svoji šibkosti in nebogljenosti, zaradi katere se samo ne more braniti, zahteva od nas zaslonbo in varstvo. S slovenskega pastoralnega dneva so poslali telegram papežu Benediktu XVI. s pozdravi in prošnjo za apostolski blagoslov. Predstavniki Cerkve so zbranim prebrali tudi sporočilo s posinodalnega dneva, ki je 26. aprila letos prav tako potekal v Celju. Skupaj s slovenskim pastoralnim dnevom je v Celju potekal še Run4unity – tek za edinstvo, ki so ga pripravili Otroci za edinstvo iz gibanja fokolarov. Osrednji dogodek je bil tek okoli stadiona, kjer so mladi udeležencem pastoralnega dne prebrali sporočilo z naslovom Obarvajmo mesto. L. H.

Za poštenje in solidarnost

Na Celjskem se je minulo soboto mudil predsednik Nove Slovenije in finančni minister Andrej Bajuk, ki se je udeležil najprej slovenskega pastoralnega dne, popoldne je bil v Preboldu na seji sveta Mlade Slovenije, zvečer pa je v Žalcu na javni tribuni govoril o vrednotah v politiki. Bajuk je najprej govoril o razlogih za nastanek Nove Slovenije leta 2000, ki je postala zagotovilo, da se bo tradicija ljudsko-krščanskega gibanja v Sloveniji nadaljevala. Ljudsko-krščansko gibanje udejanja dve ključni vrednoti: poštenje in solidarnost, ki pa zahteva tudi osebno odgovornost. Nadalje je Bajuk govoril o javnofinančnih zadevah in dejal, da vsem dostopni podatki Eurostata o porazdelitvi BDP med prebivalstvo kažejo, da je Slovenija med evropskimi državami v samem vrhu. Pri porazdelitvi BDP med prebivalstvo se primerjajo prihodki 20 odstotkov najbogatejših s prihodki 20 odstotkov najrevnejših prebivalcev države. Po teh podat-



Andrej Bajuk na javni tribuni v Žalcu

kih je prihodek v Sloveniji porazdeljen najbolj pravično med vsemi evropskimi državami, saj Slovenija skupaj s Švedsko zaseda prvo mesto na lestvici. Po Bajukovih besedah je v Sloveniji stopnja revščine v primerjavi z drugimi državami razmeroma nizka, seveda pa obstajajo možnosti, da bi se to stanje še izboljšalo. L. H.

Proti korupciji

Po seji sveta SDS je njegov predsednik Branko Grims dejal, da nasprotovanje novemu kazenskemu zakoniku onemogoča preganjanje korupcije, in dodal, da sta LDS in SD, ko sta bili na oblasti, skrajšali zastaralne roke in tako dali odvezo ljudem, udeleženi v gospodarskem kriminalu, saj sta



Branko Grims, predsednik sveta SDS

ustvarili objektivne pogoje za to, da ima neka družina v slamnatem podjetju parkirano premoženje v vrednosti milijarde evrov. Tudi sicer je bila glavna tema seje sveta boj proti korupciji in zadnje dogajanje v DZ in DS, povezano s sprejemanjem kazenskega zakonika in novele zakona o odvetništvu. Pri opoziciji je opaziti razliko med besedami in dejanji, vidna pa je tudi razlika med dejanji sedanje vlade in prejšnje oblasti. Službe, pristojne za preganjanje gospodarskega kriminala, v prejšnjem obdobju niso bile usposobljene za boj proti gospodarskemu kriminalu. Šele po izobraževanju zaposlenih in s kadrovskimi menjavami so dosegle uspehe v tem boju. Na seji sveta SDS so govorili o tem, da nekatera podjetja silijo ženske k podpisovanju delovnih pogodb, v katerih piše, da se jim bo, če bodo zanosile, prekinilo delovno razmerje, novi kazenski zakonik pa bi varoval zaposlene pred šikaniranjem, mlade mamice pa predvsem pred prekinitvijo delovnih pogodb v primeru zanositve. Tudi t. i. protipedofilski člen je uresničljiv le s sprejetjem novega kazenskega zakonika, ki omogoča izdelavo imenika pedofilov in njihovo izločitev iz učno-vzgojnega procesa. L. H.

Leto s proračunskim presežkom

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Rebalans proračuna Vlada je pretekli teden sprejela predlog rebalansa letošnjega proračuna, v katerem je načrtovane odhodke znižala za skoraj 50 milijonov evrov, medtem ko se prihodki povečujejo za dobrih 250 milijonov evrov. S tem bo proračun letos namesto 230 milijonov evrov primanjkljaja ustvaril blizu 70 milijonov evrov presežka, v letu 2008 pa se bo znižalo tudi zadolževanje, in sicer za dobrih 498 milijonov evrov. S predlaganim rebalansom se bo letos v državno blagajno steklo 8,88 milijarde evrov prihodkov, medtem ko naj bi odhodki znašali 8,82 milijarde evrov, je na tiskovni konferenci po seji vlade dejal minister za finance Andrej Bajuk. Proračunski presežek bo tako 69,4 milijona evrov. Izdatki se v primerjavi z zdaj predvidenimi zmanjšujejo za 49,7 milijona evrov, in sicer – kot je spomnil Bajuk – ne glede na 3,4-odstotno zvišanje plač v javnem sektorju, ki je posledica nepričakovane rasti inflacije v lanskem drugem polletju.

Varčevanje in prihodki Varčevali bodo na praktično vseh ministrstvih, predvsem pri investicijah in materialnih stroških. Največ bodo prihranili na ministrstvih za obrambo (30 milijonov evrov) in promet (7 milijonov evrov), je dejal Bajuk. Na ministrstvu za zdravje se odhodki zmanjšujejo za 2,6 milijona evrov. Vlada je tudi sklenila, da bo sodelovala pri dokapitalizaciji Nove Kreditne banke Maribor (NKBM). V ta namen je z rebalansom zagotovila 63 milijonov evrov, s čimer bo država obdržala sedanji lastniški delež, je pojasnil Bajuk. »Slovenske banke so trdne in nimamo nobenih dvomov o njihovi stabilnosti, vendar imajo že vse od osamosvojitve razmeroma nizek osnovni kapital,« je podporo načrtovani dokapitalizaciji NKBM izrazil minister. Z rebalansom se zagotavlja tudi 14,5 milijona evrov za dokapitalizacijo Nove Ljubljanske banke in dodatnih 5 milijonov evrov za povečanje sredstev Stanovanjskega sklada RS.

Novi načrtovani prihodki so 250,1 milijona evrov višji od zdaj predvidenih. Kot je pojasnil finančni minister, se bodo prilivi iz davka od dohodkov pravnih oseb povečali za 162 milijonov evrov, več denarja si vlada obeta tudi od trošarin in davka na dodano vrednost. Hkrati s tem je vlada sprejela predlog novele zakona o izvrševanju proračuna za leti 2008 in 2009. Ta se spreminja le v obsegu, ki je potreben zaradi prilagoditve spremembam, predlaganim v rebalansu. Evropska sredstva se bodo z rebalansom zmanjšala za nekaj več kot 30 milijonov evrov, vendar minister Bajuk meni, da ne gre za izgubo teh sredstev, temveč ostaja to priložnost za naprej.

Odhodki in zadolževanje V proračunu za leto 2008 so ob 8,63 milijarde evrov prihodkov določeni odhodki v višini 8,86 milijarde evrov. Vlada je rebalans pripravila na podlagi ocen iz jesenske napovedi gospodarskih gibanj Urada RS za makroekonomske analize in razvoj, od tedaj pa so se makroekonomske pogoji spremenili, poleg tega so bila proračunska gibanja v letu 2007 drugačna od napovedanih, saj je proračun prav tako ustvaril presežek. Pričakova-



Vlada je sprejela varčevalni rebalans proračuna.

Podatki o proračunu in rebalansu – v evrih

	SPREMENJENI PRORAČUN 2008	PREDLOG REBALANSA 2008
Prihodki	8.634.786.186	8.884.914.893
Odhodki	8.865.216.441	8.815.557.532
Primanjkljaj/Presežek	-230.430.255	69.357.361

Z rebalansom se načrtujejo prihodki v skupni višini 8.884 milijonov evrov in odhodki v skupni višini 8.816 milijonov evrov.

no znižanje letošnjih proračunskih odhodkov je Bajuk pojasnil z besedami, da ima visoka gospodarska rast v letu 2007 močne učinke ne le na področju prihodkov, temveč tudi izdatkov. Ko se zniža stopnja brezposelnosti oziroma poveča stopnja zaposlenosti, to vpliva na izdatke, ki so povezani z brezposelnostjo.

Z rebalansom se spreminja tudi skupni obseg predvidenega zadolževanja, in sicer se bo leto zmanjšalo za 478 milijonov evrov. Razlog za to je v predvidenem znižanju potrebnega obsega zadolževanja državnega proračuna, in sicer zaradi znižanja predvidenega primanjkljaja oziroma povečanja presežka v bilanci prihodkov in odhodkov v skupni višini 300 milijonov evrov ter zmanjšanja predvidenega obsega odplačil dolga v višini dobrih 198 milijonov evrov. **D**



V službi kapitala

Gašper Blažič

Bolj ko se bližajo državnozborske volitve, bolj je jasno, da je stranka Lipa obsojena na izpad iz parlamenta.

Da se lahko stranka upravičeno bojijo za svoj položaj, dokazujejo tudi javnomnenjske raziskave. Te so jim doslej namerile največ 0,6 odstotka glasov, čeprav je Sašo Peče še nedavno samozavestno zatrjeval, da bo Lipa na volitvah prehitela NSi. Nasprotno pa podpora raste Jelinčičevim nacionalistom, saj jim odcepitev Pečetove trojice in ustanovitev konkurenčne stranke ni škodila – nasprotno, njihova priljubljenost se je še povečala. Predsednik SNS Zmagaj pl. Jelinčič se torej ni motil, ko je napovedoval rast popularnosti SNS po izstopu Saša Pečeta, Barbare Žgajner Tavš in Boštjana Zagorca iz stranke.

Videti pa je, da se vsi trije poslanci Lipe zavedajo, da so v nezavidljivem položaju, saj so očitno računali, da bodo z radikalno kritiko vlade pridobili vsaj solidno javnomnenjsko podporo, vendar so se očitno uštel. Zato njihova živčnost v zadnjem času nikakor ne preseneča, še posebej v zvezi s položnicami, s katerimi se je nerodno zapletla poslanka Barbara Žgajner Tavš. Izkazalo se je namreč, da je njena domnevna velika skrb za socialno ogrožene državljane na precej trhljih nogah. Čeprav je solidarnost v Sloveniji visoko cenjena vrednota, pa akcija omenjene poslanke stranki ni prinesla političnih točk, saj je jasno, da javnost cenenege predvolilnega populizma ne bo tako zlahka sprejela. Se je poslanka Žgajner Tavševa kdaj vprašala, kako dolgo delovno dobo imajo prejemniki najnižjih pokojnin? Prav tako »lipovcem« ne pomaga proticerkveni populizem, ki se je pokazal zlasti ob razpravi o denacionalizaciji in financiranju zasebnih šol. Sicer pa velja poslanska skupina Lipa za eno najbolj »delavnih«, saj ji ni težko sklicati nekaj tiskovnih konferenc na dan ali pa v nedogled postavljati poslanskih vprašanj, čeprav je vprašljivo, koliko je takšna zagnanost sploh produktivna. V oči bode tudi dejstvo, da je Sašo Peče nedavno za obrambo interesov svoje stranke uporabil (bolje rečeno zlorabil) celo funkcijo podpredsednika državnega zbora, ki jo opravlja. Izhod v sili?

Nobenega dvoma ni, da je bila Lipa ustanovljena z namenom, da opravlja umazana dela opozicije, zaradi česar bodo lahko večje opozicijske stranke pridobile kakšen glas več. Glede na to, da Lipa pod plaščem socialne demagogije brani interese tajkunov, poleg tega pa ima svoj sedež v prostorih, ki so v lasti razvpitega odvetnika Stojana Zdolška, lahko računamo, da se ji bodo politični in kapitalisti botri bogato oddolžili – če bo delo seveda dobro opravila. Slednje bodo pokazale šele volitve.



Nova politika?

Igor Gošte

Ko slišim politika z dolgo brado, ki se razglašajo za novega, pomislim, da gre za marketinško potezo.

Gregor Golobič je bil od osamosvojitve naprej, še bolj pa v času vladavine Janeza Drnovška tisti politik, ki mu je bil, čeprav nikoli ni bil minister ali državni sekretar, medijski prostor odprt in naklonjen kot malokateremu drugemu politiku. Brez kakršnih koli izkušenj vodenja katerega od vladnih resorjev je vedno veljal za človeka, ki največ ve o vsem in vseh. Podobno je tudi v zadnjem letu, ko se je odločil, da je čas za razbitje Liberalne demokracije Slovenije, njegove nekdanje stranke, kjer je bil dolga leta mali bog, dejanski predsednik pa le izvrševalec njegovih zapovedi. Nobenemu politiku, ki je na pogorišču stare ustanovil novo stranko, ni bil medijski prostor tako odprt in naklonjen kot njemu. Ne Sašu Pečetu ne kateremu drugemu novemu predsedniku stranke, ki so nastale iz ostanka Zelenih ali drugih strank. V Delu, Večeru, Dnevniku, Indirektu in v drugih tiskanih in elektronskih medijih lahko skoraj vsak teden preberemo kakšno njegovo misel ali daljši intervju. In pomislite, to se dogaja v Sloveniji, kjer naj bi bil zaradi načina razumevanja medijske pluralizacije Janševih oblastnikov medijski prostor povsem zaprt oziroma enostranski, kjer naj bi iz vladnih krogov vsevprek pritiskali na novinarje, urednike in lastnike. Resnica je drugačna. Gregor Golobič dandanes ni vladni človek, ni privrženec Janševe vlade, ampak je predsednik parlamentarne stranke Zares – nova politika, ki ni del vladajoče koalicije, pač pa del opozicije. Prav je, da ima opozicija v demokratično urejeni državi veliko priložnosti, da pove in pojasni svoje mnenje o aktualni vladi, da pove, kako bi sama delovala, če bi vladala, ne vem pa, ali bi ta čas (s takimi mediji, kot jih imamo) imela tudi druga stran enake možnosti, kolikor bi bila v opoziciji in Golobič na oblasti.

Kmalu bomo izbirali novo ali potrdili aktualno vlado. Nisem med tistimi, ki verjame pravljicam, da je Janševa vlada omogočila enemu »zidarju«, da je prišel do toliko in toliko odstotkov vseh lopat, strojev in tovornjakov nekega podjetja, da sta lahko mož in žena lastnika skorajda vseh steklenic piva in časopisov, bolj verjamem, da je bilo omenjenim vse to omogočeno v času, ko se stari politični obrazi še niso imeli za nove. Tako kot novo ni nujno dobro, staro ni nujno slabo.



Vprašanje o spravi

Dr. Janko Kos

Ko je Edvard Kocbek leta 1975 v »tržaškem« intervjuju prvič spregovoril o povojnem pomoru domobrancev, je že zarisal duhovni pomen dogodka. Nujno bi bilo priznati krivdo zanj, krivdo, ki se tiče »nas vseh«. Čigavo krivdo torej? »Tako dolgo se ne bomo znebili preganjavnice in more, dokler javno ne priznamo svoje krivde, svoje velike krivde.« Gre za krivdo vseh, ki so pomor ne le izvršili, ampak tudi teh, ki so ga kot skupnost omogočili, kot partizanska skupnost za revolucijo. Vanjo je v izjavi prištel samega sebe, preganjavica in mora sta še prav posebej njegovi.

Značilnost izjave, iz katere smo mnogi nevedni prvič slišali za strašen zločin, je bila ta, da je videla izhod iz »more« v priznanju krivde, s takšno katarzo naj bo krivda poravnana. Nikjer še ni omenjena sprava, ki naj konča spor med nasprotnimi silami slovenske državljanske vojne. Ideja o spravi se je rodila po Kocbeku, nato pa ostala v žarišču razprav o tej vojni do današnjega dne. Zdi se, da je zasenčila in nadomestila Kocbekovo zahtevo po javnem priznanju krivde – ne samo individualne, tudi kolektivne krivde poglavitnih akterjev partizanskega gibanja in prek njega delujoče revolucije, kakršno je hotel tudi Kocbek sam.

S tem še ni rečeno, da je bila ideja o spravi za Slovence nekaj čisto novega. Spoznavali so jo od Brižinskih spomenikov naprej, neposredno pa iz protestantskih in katoliških prevodov Biblije. V Stari zavezi, evangelijih in Pavlovih pismih je sprava sporočilo o tem, kako naj človek prizna svojo krivdo pred Bogom in soljudmi, jo javno prizna, obžaluje in zanjo opravi pokoro. Ta krščanski pojem sprave je Prešeren prvi prenesel v posvetno območje nacionalne, socialne in politične stvarnosti. Prvič jo je imenoval v Krstu pri Savici. Beseda o spravi je položena na jezik Črtomiru, premaganemu udeležencu državljanske vojne med poganskimi in krščanskimi Slovenci, nato pa utemeljena z mislijo o Črtomirovi krivdi, ki naj jo poravna z odpovedjo Bogomili in z misijonarstvom. »Ak bi ne bil dajal tvoj meč podpore, kdaj vgasnila bila bi kriva vera, bi vdova ne bila žen marsiktera.« Drugič je Prešeren govoril o spravi v Zdravljici: »Edinost, sreča, sprava ...« Mislil je na spravo med sovražnimi slovanskimi narodi, med Poljaki in Rusi, pa tudi med drugimi. Natančno o spravi tu ne govori, vendar ni dvoma, da je cena zanjo tako kot v Krstu pri Savici priznanje krivde za vse storjeno in zadostitev tej krivdi.

Po Prešernu določena duhovna vsebina sprave ostaja veljavna tudi za naš čas. Sporna je postala

konkretna oblika sprave, ki naj združi Slovence, sprte v drugi svetovni vojni in po njej. Simbolna pravna slovesnost, ki sta jo leta 1990 v Kočevskem rogu vodila najvišja predstavnika Republike Slovenije in Cerkve na Slovenskem, očitno ni bila dovolj. Govor o spravi se nadaljuje, zapleta in spet razplamteva. Glavno vprašanje ni samo, kdo naj s spravo žrtvuje več in kdo pridobi, ampak kdo, kdaj in kako naj spravo udejanji. V skladu s Kocbekovo mislijo, da gre za kolektivno krivdo, se sprašujemo, kdo lahko predstavlja obe strani, zapleteni v konflikt, ki naj ga sprava preseže. To sta seveda partizanska stran, ki jo je vodila komunistična partija, in domobranska, ki je za svoje oporišče imela krščanstvo in Cerkev. Toda težava je, da sprava med Cerkvijo in komunistično partijo, če naj bosta nosilki današnje sprave, ni niti smiselna niti mogoča. Komunistov, ki bi se želeli razglasiti za komuniste, ni več, in če bi še bili, se ne bi želeli udeležiti sprave z nasprotno stranjo, saj bi s tem zanikali temeljno načelo komunizma, ki je brezpogojni boj za diktaturo proletariata, ta boj pa dovoljuje vse. Z druge strani tudi Cerkev ne more biti pooblaščenka nasprotne strani v vojnem

Glavno vprašanje ni samo, kdo naj s spravo žrtvuje več in kdo pridobi, ampak kdo, kdaj in kako naj spravo udejanji.

konfliktu, kot da je na enaki ravni s komunisti. Cerkev na Slovenskem ne more pozabiti domobranskih žrtev, saj je z njimi živela, toda ta Cerkev je Cerkev za vse Slovence – za domobranske, za nekdanje verne partizane in za tiste, ki so stali v zgodovinskih spopadih ob strani. Takšna Cerkev lahko kvečjemu vodi k spravi ene in druge, partizanske in domobranske katoličane. Toda težava je, da kristjani v partizanskih vrstah in po vojni niso ostali prepoznavni. V ZZB NOB niso dobili samostojnega mesta, kot da so se v njej izgubili. Domobranska stran, s katero naj bi se spravili, je bila večinoma pomorjena, kot množična skupnost s svojim reprezentativnim vrhom kot da ne obstaja. In tako na vprašanje o spravi za zdaj in morda tudi v prihodnje ni več mogoče odgovoriti. ▣

Vse najboljše, Evropa

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Srdjan Živulovič/Bobo, EU

Še pred nedavnim smo Slovenci 9. maja praznovali dan zmage nad okupatorjem kot uradni konec druge svetovne vojne, danes, ko smo v Evropski uniji, pa ta dan praznujemo dan Evrope.



Nekoč smo se delili na zmagovalce in okupatorje, danes pa smo te meje v glavah presegli in si odpustili za storjene zločine; ostajajo le nekažnovani zločini slovenske bratomorne vojne, ko so nekateri izmed »zmagovalcev« svetovno vojno izkoristili za komunistično revolucijo. A k sreči smo se Slovenci odločili za skupno življenje v EU in tako 9. maja praznujemo dan začetka evropskega združevanja, ko je na ta dan leta 1950 tedanji francoski zunanji minister Robert Schuman prebral deklaracijo oziroma pozval k združevanju proizvodnje premoga in jekla v evropskih državah. Deklaracija se je slabo leto dni pozneje, 18. aprila 1951, uresničila in ustanovljena je bila Evropska skupnost za premog in jeklo, k njej pa so prve pristopile Francija, Nemčija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg in Italija. Tako Schumanov načrt velja za prvi korak združevanja evropskih držav, EU pa ga praznuje kot rojstni dan Evrope, letos prav v času, ko Slovenija predseduje Svetu EU.

Forum Evropa Po Sloveniji so se v počastitev dneva Evrope zvrstili številni dogodki. Evropski teden, ki je potekal v znamenju leta medkulturnega dialoga, je dosegel vrhunec z osrednjim dogodkom, imenovanim Forum Evropa, na katerem so nastopili najvišji predstavniki EU in Slovenije. Dvo-dnevne foruma, ki ga vsako leto prireja zahodnonemška televizija WDR, so se poleg vrha slovenske politike s predsednikom republike Danilom Türkem in premierjem

Predsednik vlade in predsedujoči EU Janez Janša ter predsednik evropske komisije José Manuel Barroso sta se sprehodila po Stari Ljubljani.

Janezom Janšo na čelu udeležili predsednik evropske komisije José Manuel Barroso, predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering in številni drugi gostje iz Evrope in sveta.

Ugledni evropski politiki so prvi dan 11. foruma na ljubljanskem gradu v vrsti razprav obravnavali prihodnost EU in izzive, s katerimi se sooča unija, pa tudi aktualna vprašanja evropske varnostne in sosedске politike. Veliko pozornosti so namenili Srbiji in Turčiji.

Barroso, Pöttering in Janša so se strinjali, da so bili glavni mejniki unije v zadnjem letu dni dogovor o lizbonski pogodbi, medkulturni dialog in podnebne spremembe. Po mnenju Barrosa k pomembnim mejnikom spadata še širitev schengenskega območja in zagon novega cikla lizbonske strategije. »Evropa se premika,« je poudaril predsednik evropske komisije in dejal, da ima Evropa priložnost doseči več za svoje državljane. »To je razlog, zakaj EU obstaja in zakaj jo potrebujemo bolj kot kadar koli,« je dejal in dodal, da lahko s trdno politično voljo naredimo veliko ne le za državljane EU, temveč za ves svet. Janša je k bilanci zadnjih 12 mesecev dodal, da je EU v zadnjem letu okrepila vodilno vlogo globalnega dejavnika v boju proti ključnim vprašanjem v svetu – podnebnim spremembam, revščini in migracijam.

Uveljavljanje Evrope kot globalnega akterja v današnjem globaliziranem svetu je kot temeljni izziv Evrope v uvodnem govoru na Forumu Evropa izpostavil predsednik republike Danilo Türk. Poudaril je, da »EU, ki je srce Evrope, ni več zgolj skupina držav, ki se želijo med seboj tesno povezati, ampak je že razvita sku-



Foruma Evropa so se udeležili ugledni evropski politiki.



Na obisku v Tehnološkem parku Ljubljana

pnost, od katere svet pričakuje vodilno vlogo«. Med glavnimi »frontami« EU je izpostavil boj proti globalnemu segrevanju in svetovni revščini, izpolnjevanje razvojnih ciljev tisočletja ter artikuliranje jasne politike do Balkana in Bližnjega vzhoda.

Pöttering je ob pripombi voditelja razprave, da je lizbonska pogodba Evropo približala državljanom, žal pa ti tega niso opazili, priznal, da ima Evropa težave s komunikacijo, in dejal, da bi jo morali prikazati ljudem bolj razumljivo. »Seveda so problemi v Bruslju, vendar pa so tudi drugje,« je dejal in poudaril, da je treba govoriti tudi o zadevah, kot so denimo človekove pravice. »Potrebne je še veliko skupnega dela,« je priznal predsednik evropskega parlamenta. Na vprašanje, ali je načelo dvojne večine v lizbonski pogodbi za Slovenijo kot majhno državo problematično, je Janša odgovoril, da tega določila ne bi bilo v pogodbi, če bi bilo problematično, ker ne bi dobilo soglasja članic. Že dejstvo, da to določilo obstaja, sili članice v hitrejšo odzivanje, je dejal premier, ki se mu zdi ta način odločanja dobra rešitev. O lizbonski pogodbi, ki bo začela veljati, ko jo bodo ratificirale vse članice EU, naj bi na referendumu odločali le Irci. Barroso je izrazil upanje, da bodo Irci junija glasovali za pogodbo, pri tem pa ponovil, da unija v primeru zavrnitve reformne pogodbe nima načrta B.

EU želi tudi čim prej dobiti mandat za pogajanja o stra-

teškem partnerstvu z Rusijo, vendar pa začetek pogajanj ta čas ovira Litva zaradi naftovoda Prijateljstvo. Barroso, Pöttering in Janša so izpostavili nujnost konsenza med vsemi članicami povezave. Barroso je bil do Litve kritičen in je poudaril, da ni prav, da ena država blokira nekaj, kar je v interesu vseh članic. Pöttering in Janša pa sta menila, da mora Evropa razumeti Litvo, saj je njeno ravnanje tudi posledica zgodovinskih okoliščin. »Predlogi Litve so legitimni in izhajajo iz specifičnih energetskih problemov, ki jih razumemo,« je dejal Janša in izrazil upanje, da bodo pravočasno uskladili okvir in pogajanja začeli na junijskem vrhu EU-Ru-

v svojem nastopu poudaril, da je približevanje Turčije uniji proces, ki koristi obema stranema. »Nam, ker nadgrajujemo svoj sistem, in EU, ker se država, kot je Turčija, približuje njej, namesto da bi se povezala s kom drugim,« je pojasnil. Turčija po njegovih besedah hoče postati članica EU in bo izvajala reforme, da bi postala prvovredna demokracija.

Tema razprav prvega dne Foruma Evropa je bila tudi Srbija. »Prebivalci Srbije imajo zdaj priložnost, da se odločijo, ali želijo v Evropo ali ne,« je tri dni pred srbskimi parlamentarnimi volitvami dejal Barroso. Izrazil je še prepričanje, da je evropska prihodnost za Srbijo in Balkan mogoča, če bosta ubrala pot

demokracije. Pöttering je bitko med proevropskimi in nacionalističnimi silami v Srbiji označil za »vprašanje miru in vojne«. Janša je poudaril, da je izročitev haaških obtožencev Radovana Karadžića in Ratka Mladića ključna za mir in varnost v regiji. Tudi Babacan je v svojem nastopu izrazil željo, da bi se Srbi na volitvah odločili za Evropo, in menil, da si »EU ne more privoščiti, da bi bila Srbija manjkajoči člen«.

Evropski duh, ki se je po letu 1990 razširil po do takrat komunističnih državah vzhodne in srednje Evrope, se je ustavil na mejah Srbije, je na Forumu Evropa poudaril zunanji minister Dimitrij Rupel. »Srbija se ta

Janez Janša: »EU je v zadnjem letu okrepila vodilno vlogo globalnega dejavnika v boju proti ključnim vprašanjem v svetu – podnebnim spremembam, revščini in migracijam.«

sija v Hanti Mansijsku. »Smo skupnost svobodnih in demokratičnih držav in ne Sovjetska zveza,« je poudaril predsednik evropske komisije.

Za članstvo v EU si že več desetletij prizadeva tudi Turčija, ki pa bo, kot je poudaril Barroso, lahko članica postala le kot demokratična in posvetna država. Turški zunanji minister Ali Babacan je

Robert Schuman je 9. maja 1950 pozval k združevanju proizvodnje premoga in jekla v evropskih državah.



čas bojuje sama s sabo, da bi pustila temu evropskemu duhu zaživeti,« je v luči parlamentarnih volitev, ki jih nekateri ocenjujejo kot referendum Srbov za ali proti EU, ocenil minister. Hkrati je posvaril, da so v Srbiji še vedno zelo pomemben dejavnik sile preteklosti, ki delujejo iz ozadja, kot nekakšna država v državi.

Na enem od omizij, ki so potekala v okviru foruma, so podprli tezo, da širitev EU pomeni tudi širitev območja varnosti in stabilnosti, čeprav to ni edini namen širitvene in sosedske politike uni-

► je. Strinjali so se tudi, da EU svoje vojske za zdaj ne potrebuje.

Obisk tehnološkega parka

Predsednik vlade in predsedujoči EU Janez Janša ter predsednik evropske komisije José Manuel Barroso sta obiskala Tehnološki park Ljubljana. Barroso je zdaj prvič obiskal Slovenijo, odkar je država 1. januarja prevzela polletno predsedovanje EU. Januarja bi se moral sicer na Brdu pri Kranju udeležiti srečanja med evropsko komisijo in ministri predsedujoče države EU, ki je tradicionalen uvod v vsako



Ob dnevu Evrope se je na slavnostnem zasedanju sešel odbor DZ za zadeve EU.

José Manuel Barroso je med dosežki Slovenije poudaril vstop v evroobmočje in schengen, pohvalil pa je tudi navdušenje in profesionalnost, s katerima Slovenija vodi predsedovanje EU.

predsedovanje, a je zaradi boleznih udeležbo odpovedal.

Ob obisku je gosta sprejel generalni direktor Tehnološkega parka Ljubljana Iztok Lesjak, oba pa sta nagovorila direktorje tamkajšnjih podjetij. Bistvo za preživetje v konkurenčnem globalnem svetu predstavljajo inovativnost, iznajdljivost in sposobnost pridobljeno znanje tudi uporabiti, je v nagovoru poudaril Janša in spomnil, da je Slovenija lokacijo tehnološkega parka, ki je na Brdu pri Ljubljani, predvidela v svoji kandidaturi za sedež satelitsko navigacijskega sistema Galileo. A kot je dodal, se je čas za izvajanje Galileia malo oddalnil, s tem pa tudi vprašanje izbire sedeža. Janša je med ključnimi cilji izpostavil večjo inovativnost in boljšo globalno konkurenčnost ter dejal, da je podpora tem ciljem izražena tako na nacionalni ravni v nacionalni strategiji razvoja Slovenije kot na evropski ravni v lizbonski strategiji. Predsednik vlade je izrazil zadovoljstvo, da je bila marca sprejeta tudi tako imenovana peta svoboda – prost pretok znanja. Po Janševih besedah je komisar za znanost in raziskave Janez Potočnik proces, ki naj bi implementiral peto svobodo, krstil za ljubljanski proces, saj je bila ideja rojena v času slovenskega

predsedovanja EU. Predsedujoči EU je izrazil upanje, da bo ta proces prinesel velike koristi ne samo Sloveniji, ampak celotni EU. Pojasnil je tudi, da je Slovenija letos ustanovila svet za konkurenčnost, s čimer uvaja manjkajočo koordinacijo celotnega podpornega sistema družbe znanja. Slovenija želi s tem bistveno okrepiti sodelovanje med znanstvenoraziskovalnimi institucijami, univerzami, fakultetami in kapacitetami v podjetjih ter institucijami v zasebnem sektorju. Krepitev tega sodelovanja bo po Janševih besedah prinesla ne samo razvoj in dosežke, ampak tudi premike in razvoj v smislu večje gospodarske rasti ter več sredstev, od katerih bomo ve-

dno večji del prisiljeni znova vlagati v raziskave in razvoj.

Barroso v nagovoru direktorjem podjetij v tehnološkem parku ni skopalil s pohvalami na račun Slovenije. Dejal je, da je država zgodba o uspehu, Slovenija pa je dosegla stopnjo integracije, s katero je lahko zgled drugim članicam EU. Med dosežke Slovenije je uvrstil vstop v evroobmočje in schengen, pohvalil pa je tudi navdušenje in profesionalnost, s katerima Slovenija vodi predsedovanje EU. Navdušen je bil tudi nad tehnološkim parkom. »Jasno je, da park zagotavlja podporo ter okolje za inovativno znanje in tehnološka mala in srednja podjetja,« je menil Barroso. Izrazil je prepričanje, da bo park prinesel rast in si pridobil mednarodno priznanje, pripomogel pa bo h konkurenčnosti tako Slovenije kot celotne EU.

Janša in Barroso sta se pred obiskom parka sešla na štiri oči na gradu Strmol. Po Barrosovih besedah sta govorila o številnih zadevah – od energetike prek podnebnih sprememb do evropske perspektive za države Zahodnega Balkana ter glavnih tem za junijski evropski svet.

Dogodki ob dnevu Evrope Ob dnevu Evrope se je na slavnostnem zasedanju sešel tudi odbor DZ za zadeve EU in razpravljal

o prihodnji vlogi nacionalnih parlamentov v EU. »Tudi pri nadaljnji graditvi boljše Evrope in s tem boljšega sveta potrebujemo sanje, ki so prevevale Roberta Schumana v njegovi deklaraciji, saj lahko EU brez njih stagnira,« je poudaril predsednik DZ France Cukjati. Državni sekretar za evropske zadeve Janez Lenarčič pa je v govoru izpostavil, da je letošnje praznovanje za Slovenijo posebno, saj ji je pripadla čast in obveznost v vlogi predsedujoče EU dejavno sodelovati pri nadaljnji graditvi unije. Lenarčič je prepričan, da bo Sloveniji po koncu predsedovanja ostalo bogato znanje in na njegovi podlagi bo naša država lahko tudi v prihodnje pripomogla h krepitvi EU navznoter in navzven. Nacionalni parlamenti bodo z uveljavitvijo lizbonske pogodbe po besedah državnega sekretarja lahko dejavnije pripomogli k sprejemanju zakonodaje EU, vendar pa bodo za to potrebne spremembe pri organizaciji njihovega dela, saj bo treba okrepiti vlogo odborov za zadeve EU in strokovno podporo poslancem glede vprašanj EU.

Tudi predsednik odbora DZ za zadeve EU Anton Kokalj je prepričan, da bo pravo težo določilom lizbonske pogodbe o okrepljeni vlogi dala šele praksa. Voditeljica predstavništva evropske komisije v Sloveniji Mihela Zupančič je prepričana, da bo krepitev nacionalnih parlamentov pripomogla k transparentnosti in demokratični legitimnosti EU. Po besedah voditeljice pisarne evropskega parlamenta v Sloveniji Nataše Mencin Goršek pa je treba o vlogi nacionalnih parlamentov v EU razmišljati širše od same pravne podlage v lizbonski pogodbi.

Ob dnevu Evrope so v številnih mestih po Sloveniji zrastle tudi t. i. evropske vasi, v katerih so šolarji predstavili raznolikost, bogastvo in prepoznavnost držav in kultur EU. V Bruslju, Parizu, Rimu, Madridu, Lyonu in Strasbourgu pa je potekal enodnevni filmski festival Eurocine 27, na katerem so se predstavili filmi iz vseh 27 držav članic EU, med njimi slovenski film, prvenec Janje Glogovac L... kot ljubezen. ■



Plakat ob dnevu Evropske unije



Aretirani Janez Janša na dvorišču Cankarjeve ulice 10 v Ljubljani konec maja 1988

Dvajset let **po aferi JBTZ**

Gašper Blažič, foto: Tone Stojko, Gregor Pohleven

Mineva dvajset let od dogodkov, ki so vodili do procesa proti četverici (afera JBTZ), zaradi česar je na ljubljanskih ulicah protestiralo več deset tisoč protestnikov. Po dveh desetletjih se postavlja vprašanje interpretacije tedanjih dogodkov.

Leto 1988, ki je bilo zaznamovano s 140. obletnico pomladi narodov (gibanje za Zedinjeno Slovenijo), 40. obletnico informbirojevske afere in sprejetja splošne deklaracije o človekovih pravicah, je v dveh desetletjih političnega dogajanja pustilo velike politične posledice, saj je Janez Janša kot glavni akter procesa kasneje kot član Slovenske demokratične zveze (SDZ) postal obrambni minister, ki je uspešno organiziral obrambo slovenske državnosti pred napadom JLA, nato pa so ga s političnim konstruktom tako rekoč odstranili s političnega prizorišča (afera Depala vas). Danes je predsednik vlade in predsednik Sveta Evropske unije, njegov položaj pa osta-

ja za mnoge nekdanje sopotnike enigma in vir frustracij.

Udbovska aretacija Pripadniki Službe državne varnosti (SDV) so 31. maja 1988 zgodaj zjutraj pozvonili pri takratnem sodelavcu tednika Mladina Janezu Janši in zahtevali, naj gre z njimi. Odpeljali so ga na sedež podjetja Mikro Ada na Cankarjevi 10 v Ljubljani (v isti stavbi ima svoje prostore založba Nova revija). Sledila je preiskava, v ka-

teri so uslužbenci SDV zasegli več dokumentov. Janšo so najprej odpeljali v zapor na Povšeto, od tam pa so ga premestili v tedanji vojaški zapor na Metelkovi. Kot je v knjigi Premiki zapisal Janša, mu niti nekaj ur po aretaciji nihče ni povedal, česa je sploh osumljen, šele kasneje pa se mu je posvetilo, zakaj je prišlo do aretacije. Razlog je bil, ker je tedanji oficir JLA Ivan Borštner nekaj tednov prej odtujil zaupen vojaški dokument, v katerem

so bila zapisana navodila vojski v primeru izbruha množičnih demonstracij v Sloveniji, in ga odnesel na uredništvo Mladine, glasila ZSMS, ki je tedaj zelo kritično pisala o JLA. Že več kot mesec dni pred aretacijo so pripadniki SDV pod krinko vloma vdrli v prostore Mikro Ade in tam odkrili večino sporne dokumentacije. Po aretaciji Janše in Borštnerja je SDV aretirala še novinarja Mladine Davida Tasića in njenega odgovornega urednika Francija Zavrla, ki pa se je kasneje branil s prostosti. Primer so tedaj prevzeli vojaški tožilci, saj je šlo po njihovem mnenju za izredno občutljivo zadevo, ki naj bi posegla v interese JLA. Po številnih zaslišanjih so 30. junija ►

Janševo vodenje vlade in predsedovanje EU sta vir frustracij nekaterih nekdanjih Janševih političnih sopotnikov.



Mobilizacijski naboj: demonstracije v podporo četverici JBTZ na Kongresnem trgu junija 1988

► zoper četverico vložili obtožnico in začelo se je enomesečno sojenje za zaprtimi vrati. Konec julija je vojaško sodišče Borštnerja obsodilo na štiri leta, Janšo in Zavrla na leto in pol, Tasića pa na pet mesecev zapora.

Upor množic Aretacija četverice v javnosti seveda ni ostala neopažena. Že kmalu po njej so Janševi somišljeniki in prijatelji ustanovili Odbor za varstvo pravic Janeza Janše, ki se je kasneje preimenoval v Odbor za varstvo človekovih pravic. Vodil ga je Igor Bavčar, vanj pa so se vključile tudi nekatere osebnosti, ki so se z Janšo kasneje politično povsem razšle. Odbor je organiziral večkratne demonstracije na Kongresnem trgu in pred vojašnico na Roški cesti v Ljubljani. Po izrečni kazni so bili obsojeni spuščeni na prostost, vendar le do pravnomočnosti sodbe (tj. maja 1989; v tem času je svoj mandat predsednika jugoslovanskega predsedstva začel reformistično usmerjeni Janez Drnovšek), ko

so bili obsojeni znova aretirani. Osmega maja 1989 so bile na Kongresnem trgu znova množične demonstracije, imenovane »odprta seja predsedstva republiške konference ZSMS«, ker so jo oblasti prepovedale. Opozicijske stranke so oblikovale Majniško deklaracijo, javno pa jo je prebral pesnik in tedanji skupščinski delegat Tone Pavček. Pritisk civilne družbe in nastajajoče opozicije je pripomogel, da kazni nihče od četverice ni odsedel do konca. Tako so bili zaradi pritiskov, ki jih je izvajal odbor, avgusta izpuščeni Janša, Zavrl in Tasić, nekaj mesecev kasneje pa še Borštner. Množične demonstracije, ki so prerasle v gibanje za demokracijo in kasneje za samostojno Slovenijo, so delovale kot nekakšna parodija na vsebino odtujenega vojaškega dokumenta. Da pa strah jugoslovanske komunistične oblasti pred morebitno »ulično revolucijo« ni bil iz trte izvoh, se je pokazalo na primerih zahodnoevropskih držav, še posebej Romunije, kjer je svojo vladavino

tragično končal diktator Nicolae Ceausescu. Zato je bilo razumljivo, da se je Zveza komunistov Slovenije odločila za »sestop z oblasti«, kot je odločitev tedanje ZKS za večstrankarski sistem in privolitev v možnost zmage demokratične opozicije tedaj poimenoval Borut Pahor. Drugače pa je ravnala JLA, saj je bil njen



Milan Kučan ni podprl četverice.



Svet kot zarota: Spomenka Hribar

odnos do Slovenije čedalje bolj sovražen, vrhunec pa je dosegel z oboroženim napadom na Slovenijo 26. junija 1991.

Kučanov molk V kontekstu obletnice procesa proti četverici se postavlja tudi vprašanje vloge

tedanje slovenske komunistične oblasti, kjer so glavno vlogo igrali Milan Kučan kot predsednik ZKS, Dušan Šinigoj kot predsednik republiškega izvršnega sveta in Tomaž Ertl kot republiški sekretar za notranje zadeve. Znano je namreč, da se zaradi aretacije četverice tedanja republiška oblast ni hotela zaplesti v spor z JLA, ampak je aretacije glede na to, da jih je izvedla SDV (njen šef je bil dejansko Kučan), celo tiho podpirala – ne nazadnje je Kučan ob izidu 57. številke Nove revije na sestanku v Tacnu omenjal »fašistoidne manire«. Oblast je tako ob aretaciji molčala, tudi mediji – razen Mladine in Radia Študent – o dogajanju niso poročali. Še več, časopis Delo je celo umaknil vest o aretaciji Janeza Janše, tedanja TV Ljubljana pa ni predvajala posnetkov množic, ki so se zbirale na Kongresnem trgu in Roški cesti. Kot je nedavno v Mladini zapisal publicist Bernard Nežmah, je na vojaškem sodišču pod slovensko zastavo stal general Ris v partizanski uniformi, medtem ko je vodstvo slovenskih borcev NOB molčalo. Nežmah meni, da bi bilo nujno preučiti, kakšni so bili tedaj odnosi med slovenskim partijskim in jugoslovanskim armadnim vrhom, in »odgovoriti na vprašanje, ali so bile aretacije skupni plan, kjer bi JLA odigrala vlogo negativca, slovenski partijski vrh pa bi se po pilatovsko očistil in znebil preveč agresivnih medijev in nastajajoče civilne družbe, ki je iz dneva v dan erodirala ekskluzivni oblastniški položaj komunistične partije«. Nežmah izpostavlja tudi travmatično dejstvo, da je slovenska policija aretirala civiliste, jih izročila vojaški policiji, slovenski politični vrh pa je tudi po koncu procesa branil notranjega ministra (tj. Ertla), ki je vodil akcijo.

Zanimivo je, da se je slovenski partijski vrh začel pred očmi javnosti spopadati z JLA leta 1990, ko je tako rekoč v času volitev Slovenijo obiskal tedanji zvezni sekretar za ljudsko obrambo general Veljko Kadrijević. Poleg tega je JLA prav pred drugim krogom predsedniških volitev ovadila Jožeta Pučnika, kar so izkoristili predvsem predstavniki ZKS (Milan Kučan, Ciril Ribič, Miran Potrč).



Vodja Odbora za varstvo človekovih pravic Igor Bavčar in Ivan Borštner

Razkroj enotnosti Gibanje za demokracijo in samostojno Slovenijo je kasneje doživelo razkroj zaradi ideoloških razlik, kar je pokazala tudi nedavna razstava slik fotografa Toneta Stojka, ki je tedaj fotografiral dogajanje v zvezi s četverico. Razstavo je namreč s kolumno v Dnevniku pospremil Vlado Mihelj, avtor maja 1988 pod psevdonimom objavljene članka Noč dolgih nožev, ki je sprožil zaplembo Mladine. Po njegovo je »en škljoc« povečal Janševo osebnost do nesluhtenih razsežnosti, sedaj pa Janšo spremljajo ljudje, ki »so ali pozabili izstopiti iz partije in so ugasnili skupaj z njo ali pa so preprosto bili preračunljivi, previdni, a vseeno z odločno figo v žepu«. Razkroj nekdanjih akterjev slovenske pomladi se je najbolj pokazal znotraj Odbora za varstvo človekovih pravic, v katerem so bili med drugimi zakonca Hribar, Dušan Keber in še nekaj akterjev sedanje tranzicijske levice. Po svoje je pričakovano, da je iz krogov istih akterjev mogoče slišati celo obžalovanje, da so leta 1988 podprli Janeza Janšo, ki je leta 1990 postal minister za obrambo,



Ustanovitev Slovenske kmečke zveze maja 1988 v ljubljanski Unionski dvorani

vite desnico izdala še knjigo Svet kot zarota, v kateri je obračunala predvsem z Janšo.

Nasledstvo SKZ Hkrati s procesom proti četverici svojo dvajseto obletnico ustanovitve praznuje tudi Slovenska kmečka zveza (SKZ), ki naj bi bila po nekaterih podatkih prva nekomunistična politična stranka, ustanovljena po drugi svetovni vojni. Vendar so bile do zakonskih sprememb, ki so formalno omogočile ustanavljanje strank, vse stranke združene pod »dežnik« SZDL, poleg tega se uradno niso smele

imenovati stranke. SKZ, ki danes deluje kot eden od organov znotraj SLS, je leta 1990 dobila dodatno ime »ljudska stranka«. Njen predsednik Ivan Oman je zagovarjal pridružitvev SKZ koaliciji Demos (temu so nekateri znotraj stranke nasprotovali), v veliko pomoč mu je bil tudi Ivan Pučnik, brat predsednika sveta Demosa Jožeta Pučnika. Slednjega je komunistična oblast v šestdesetih letih prejšnjega stoletja zaprla zaradi članka O dilemah našega kmetijstva, v katerem se je kritično lotil kmetijske politike, s tem pa posredno pokazal s pr-

stom na zatiralski komunistični odnos do kmetov.

Dvajseta obletnica ustanovitve SKZ, iz katere je kasneje nastala Slovenska ljudska stranka, je zanimiva tudi zato, ker se je njen nekdanji predsednik Ivan Oman v zadnjem času večkrat vprašal, ali je sedanja SLS še legitimna naslednica SKZ. Oman je namreč v začetku devetdesetih let razočaran zapustil SLS, kjer ga je nasledil njegov zet Marjan Podobnik, in se pridružil SKD. Leta 2000, ko Oman ni bil več politično aktiven, sta se stranki združili, vendar je združena stranka kmalu dobila staro ime SLS. Do lanskega leta jo je vodil Janez Podobnik, nato pa jo je s tajnim »džentelmenkim« sporazumom prevzel Bojan Šrot, ki na proslavi ob obletnici SKZ v Unionski dvorani ni pozabil omeniti, da prihaja do napadov na SLS (podobno meni tudi Franc Zagožen, ki je od lanskega znova član izvršilnega odbora stranke). Šrot je med drugim omenil, da je koncentracija lastništva del tržnega gospodarstva in da za prihodnost Slovencev, Slovenije in kakovost življenja ni pomembno, kdo so lastniki kapitala, ampak je pomembno, kako bodo

Ivan Oman se je v zadnjem času večkrat vprašal, ali je sedanja SLS še legitimna naslednica SKZ.



Nekdanji predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman



Predsednik SLS Bojan Šrot brani kapitalne interese.

Nataša Pirc v Kučanovi družbi

Nekdanji predsednik države Milan Kučan je na poslanskem večeru poslanke Zaresa Cvete Zalokar Oražem v Domžalah med drugim dejal, da ne bo kandidiral na nobeni od list. Pri tem ni pozabil omeniti, da je sedanji mandat »vladavina izgubljenih priložnosti«. Zanimivo pa je njegovo stališče, da v Sloveniji ni takšne krize, da bi bila potrebna t. i. velika koalicija, tj. koalicija med SDS in SD, ki ji Kučan nasprotuje. Zanimivo je tudi, da se je poslanskega večera poleg varuhinje človekovih pravic Zdenke Čebašek Travnik udeležila informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar.

delovale institucije demokratične družbe. Omenjene besede je mogoče razumeti kot apologijo njegovega brata Boška Šrota, ki je v zadnjem času tarča preiskave zaradi lastniških mahinacij v zvezi z družbo Kolonel. Prav to pa poraja čedalje več vprašanj o tem, koliko je Bojan Šrot legitimni naslednik tistih, ki so konec osemdesetih let zastavili svojo kariero za malega človeka in za boj proti oblastnim oligarhom. **D**

Prevladujejo politični motivi

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

O dogajanju, povezanem z nedavnim shodom na slovensko-hrvaškem mejnem prehodu Sečovlje, smo se pogovarjali s poslancem SDS in predsednikom odbora za zunanjo politiko državnega zbora Jožefom Jerovškom.



na tudi sodna jurisdikcija, vendar v stanju sedanjega režima tu nekatere funkcije opravlja hrvaška stran, ki je zelo arogantna pri svojem delovanju. Sedaj je to mogoče uveljavljati z dogovarjanjem.

Kako pa ocenjujete ravnanje slovenske policije pri tem dogodku? Direktor Zavoda 25. junij Marjan Podobnik je bil do ravnanja slovenske policije zelo kritičen ter je celo zahteval odstop notranjega ministra Dragutina Matja in generalnega direktorja policije Jožeta Romška ...

Obe državi sta podpisali dogovor o izogibanju incidentom. Slovenija je verodostojna država. Notranje ministrstvo je prav gotovo dobro premislilo, kakšna navodila dati slovenski policiji. Policija se je odzivala v okviru mogočih rešitev.

Je dogajanje na meji tudi voda na mlin političnim interesom posameznikov in strank?

Žal se vsaka štiri leta ta slika ponovi, v volilnem letu se organizirajo nekatere iniciative, nekatere politične stranke izražajo stališča, s katerimi poskušajo nabirati politične točke.

Že februarja letos je prišlo do afere, ko je občina Buje prodala slovenska zemljišča. Je pri tem kaj novega?

Gre za nezaslišano ravnanje hrvaških oblasti, saj je občina prodala zemljišča v slovenski lasti, mimo lastnika pa ne more nihče prodajati lastnine. Slovenska stran je protestirala z diplomatskimi notami, da so ta dejanja za slovensko stran nična, zato se ta pravni posel ne more izvesti.

Toda ne glede na ničnost slovenska stran ne more narediti ničesar ...

V zadnjem času je znova aktualen slovensko-hrvaški konflikt glede meje v Istri, in sicer zaradi neuspešnega poskusa odstranitve cvetličnih korit. V zvezi s tem je Zavod 25. junij sklical shod na mejnem prehodu Sečovlje. Menite, da je bil shod koristen za Slovenijo? Vlada se je od njega distancirala ...

Okoliščine kažejo, da shod ni bil produktiven. To se je že predvidevalo, vendar so pri sklicateljih prevladali politični motivi, ki so povezani tudi z letošnjim volilnim letom. Treba je ločiti dvoje: pozitivna so prizadevanja, pri katerih se uporabljajo razumne metode pritiska, za to, da se doseže pravična meja, kot je bila v času osamosvojitve 25. 6. 1991, drugo pa je paradiranje zaradi kamer in možnosti kritizira-

nja slovenske politike. Mislim pa, da je vlada dosegla veliko. Podpisala je brionski sporazum, ki reafirmira to stanje, in potegnila poteze, ki so Hrvaško postavile v težji položaj. Pripravljena je tudi sprejeti vlogo arbitra, tj. tretje osebe. Prej je bila žogica na slovenski strani, zdaj je na hrvaški.

Bo omenjeni dogodek pospešil pogajanja o meji oz. morebitno mednarodno arbitražo? Kolkor je znano, Hrvaška dosledno vztraja pri stališču, da je ozemlje vse do struge Dragonje oz. Kanala sv. Odorika njeno.

Ta dogodek prav gotovo ni pripomogel k hitrejšemu reševanju problema. Pogajanja oz. priprave na morebitno arbitražo so izredno zahteven posel in pristojne komisije se ga bodo zelo strokovno

lotile. Tu ni mogoče pričakovati hitrih rešitev. Da Hrvaška postavlja takšne zahteve, nam je znano, to je njena politična taktika. Slovenija pa postavlja zahteve, ki izhajajo iz zgodovinskih dejstev. Na mejnem območju je ponekod začasni režim, obe državi dokazujejo suverenost in obstoj suverenih pravic na ozemlju, pogledi obeh držav so različni. Takšni problemi se rešujejo s pogajanjem ali z arbitražo.

Menite, da je odstranitev cvetličnih korit mogoča glede na to, da na omenjenem ozemlju Hrvaška izvaja svojo jurisdikcijo? V oddaji Vroči stol ste dejali, da si jih bo slovenska oblast prizadevala odstraniti.

Slovenija vztraja pri tem, da je to slovensko ozemlje, da je logič-

V takšnih situacijah pridejo v poštev mednarodno priznani postopki. Slovenija je naredila korake, ki so v takih primerih normalni. Mislim, da je ukrepala v skladu s tem.

Civilna družba Slovenije za mejo v Istri meni, da je minimum pogajanj vzpostavitev še vedno veljavne stare meje občine Piran. Kakšna bodo slovenska pogajalska izhodišča pri mejnem vprašanju?

O zelo natančnih pogajalskih izhodiščih v javnosti ni mogoče govoriti, ker bi država s tem slabšala svoj pogajalski položaj. Izhodišča, ki smo jih sprejeli na odboru za zunanjo politiko, so namenjena pripravi pravnega okvira za morebitno arbitražo. Stališča so naravnana tako, da bi bila končna meja v skladu s stanjem 25. 6. 1991.

Toda takrat meja ni bila določena, saj se je kasneje očitno poljubno premikala na sever ...

Stanje 25. 6. 1991 je slovensko zunanje ministrstvo natančno dokumentiralo, med drugim v Beli knjigi. Je pa nekaj točk, kjer bodo vedno obstajale dileme in zato se države tudi pogajajo.

Ali drži, naj bi slovenska pogajalska izhodišča temeljila na propadlem sporazumu Drnovšek-Račan, ki je v zameno za izhod na odprto morje dokončno potrdil mejo na Dragonji?

Tega ne bi mogel reči, saj se ta sporazum praktično ne omenja. Prav gotovo pa bodo ob morebitni arbitraži analizirali tudi celoten potek teh dogajanj.



Veliko se tudi govori o ukrepih, kot je referendum o vstopu Hrvaške v EU, po zgledu Grčije, ki je Makedoniji preprečila pot v Nato zaradi imena države ...

Po naši zakonodaji je referendum mogoč o vsakem zakonu. Slovenska stran to tudi javno poudarja. Opozarja pa Hrvaško, da bi lahko njeno neverodostojno ravnanje imelo konkretne politične posledice. Tega slovenski politiki ne zanikajo, je pa zdaj še prezgodaj napovedovati, saj bo pot Hrvaške v EU še dolga.

Kaj pa preoblikovanje mejnega prehoda Sečovelje oz. celo njegovo zaprtje?

Države lahko za zavarovanje svojih interesov uporabijo vse legitimne ukrepe in postopke. Moram reči, da je naš odbor po dogodkih na Hotizi sprejel sklep, da predlaga vladi, naj preuči status in funkcijo mejnih prehodov ter v zvezi s tem pripravi strokovno mnenje, kakšna je njihova funkcija in kako določiti režim na mejnih prehodih.

Še beseda o dogajanju na zunanjem ministrstvu: kako komentirate dejstvo, da je poslanska skupina LDS 5. maja zahtevala nujno sejo zunanjepolitičnega odbora zaradi razmer na zunanjem ministrstvu?

V predvolilnem času je zahtev po nujnih sejah veliko, tako da nimamo prostorskih in terminskih možnosti, da bi lahko vse nemudoma sklicali. O odnosih na zunanjem ministrstvu je legitimno govoriti, so pa tej temi dodane stvari, o katerih so že govorili pristojni odbori, ter očitki o kršenju zasebnosti, kar ne spada v naš odbor. Pravijo, da je stanje na zunanjem ministrstvu kaotično, vendar je to zelo populistično in tendenciozno mnenje. Če bi bilo res kaotično, Slovenija ne bi uspešno vodila predsedovanja EU. Naj samo omenim največji uspeh slovenske zunanje politike v zadnjem času, in sicer podpis stabilizacijskega in asociacijskega sporazuma s Srbijo. Vemo, da je bilo treba v ta sporazum investirati izjemno veliko napornih pogajanj, tudi zato, ker so nekatere države do podpisa tega sporazuma imele velike zadržke. **D**

Koga moti študijski center

Vlada je ustanovila Študijski center za narodno spravo, ki naj bi omogočil podlago za popravno krivic.

Temeljna dejavnost centra je preučevanje kršenja človekovih pravic v totalitarnih režimih 20. stoletja. Tako bo opravljal, kot je zapisano v vladnem gradivu, organizacijske, razvojne, svetovalne, koordinacijske in izobraževalne naloge na področju narodne sprave in preučevanja totalitarnih režimov na Slovenskem v 20. stoletju. Z ustanovitvijo omenjenega zavoda želi vlada slediti tistim evropskim državam, ki so imele podobno zgodovinsko izkušnjo kot Slovenija, a so na področju zgodovinskih raziskav naredile že korak naprej za ugotavljanje zgodovinskih dejstev, tudi z ustanavljanjem neodvisnih raziskovalnih institucij. Slovenija pa še vedno ni ustrezno zgodovinsko raziskala dejanj, ki predstavljajo najhujše kršitve mednarodnega prava človekovih pravic. Kot še piše v vladnem gradivu, so navedene kršitve »več kot pol stoletja hromile in zavirale skluden civilizacijski razvoj Slovenije, preprečevale narodno spravo, med Slovence pa vnašale ideološko diferenciranje, kulturni boj in neenakost«. Center je ustanovilo ministrstvo za pravosodje, za vršilca dolžnosti direktorja pa je bil imenovan dr. Milko Mikola.

Negativen odziv opozicije

Novica o ustanovitvi študijskega centra za narodno spravo je vzbudila opozicijo. Kot je 9. maja izjavila poslanka Zaresa Majda Širca, v stranki ugotavljajo, da več kot pol stoletja po koncu druge svetovne vojne »vojne očitno še ni konec«. »Glede na to, da je bil ustanovljen študijski center za narodno spravo, bi na 9. maj lahko ustanovili tudi zavod, ki bi preučeval, kdo je dejansko zmagal v drugi svetovni vojni in ali je bil fašizem odpravljen

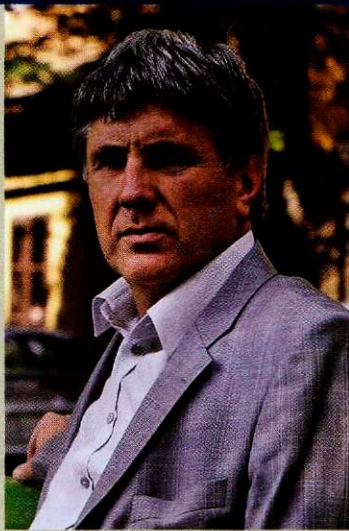


Ministrstvo za pravosodje



Dr. Milko Mikola

s pomočjo osvoboditeljev ali s kakšno drugo pomočjo«, je dejala Širčeva. Poslanka Lipe Barbaro Žgajner Tavš pa je vznemirilo zlasti financiranje omenjenega zavoda, zato je na ministrstvo za pravosodje v zvezi s tem naslovila poslansko vprašanje. Z ministrstva so že odgovorili, da se bo zavod financiral iz proračunskih sredstev, ki so bila doslej namenjena financiranju sektorja za popravno krivic in za narodno spravo na ministrstvu za pravosodje. »Ker se bodo temu ustrezno zmanjšali viri sektorja za popravno krivic in za narodno spravo, ne bo nobenih javnofinančnih posledic. Kot dodatni viri financiranja študijskega centra pa so predvidena sredstva pridobljena na javnih razpisih v Republiki Sloveniji, in iz proračuna Evropske unije,« je še zapisalo ministrstvo. G. B.



Ko so ljudje spoznali, da v Črni, Žerjavu in Mežici živijo v nezdravem okolju, je industrijski lobi velikokrat ponujal grobo alternativo: ali delo ali čisto okolje. Dejansko te dileme ni in je ne sme biti: ljudje imajo pravico do dela v čistem okolju.

Upanje v Dolini smrti

Miro Petek, foto: arhiv Demokracije

Uvodna pripomba k naslovu je nujna: Dolina smrti je dolina v Zgornji Mežiški dolini, ki je ni mogoče najti na nobenem zemljevidu, v ožjem smislu označuje dolino nad žerjavsko topilnico svinca, sicer pa je simbol degradiranega okolja in obstaja v zavesti ljudi na Koroškem. Precej strašljivo poimenovanje sega v čas, ko je pridobivanje in predelava svinca in cinka pustilo tej dolini neizbrisen pečat: le redko kje v Sloveniji smo bili priče tako velikemu razkoraku med neizmernim, velikokrat brezobzirnim industrijskim pohlepom, čezmernim izkoriščanjem naravnih bogastev na eni in skromno skrbjo za naravno okolje na drugi strani. Lokalni industrijski lobi je poskušal Dolino smrti preimenoovati v Dolino dimnikov, vendar se to ime ni prijelo. Dolina smrti lahko z leti v zavesti domačinov zbledi, toda ob predpostavki, da bodo sanirane posledice preteklosti in da bo industrija delala po evropskih okoljskih standardih. Toda v Dolini smrti se kljub vsemu poraja upanje.

Milenijski cilji Ekologija in ekološka zavest na globalni ravni prihajata v prvi plan. Danes ni več politika ali politične stranke, ki v svojih nastopih in programih ne bi omenjala tudi klimatskih sprememb in zaskrbljenosti zaradi globalnega segrevanja ozračja, skrbi za pitno vodo in zdravo okolje. To je tudi del milenijskih ciljev (Millennium Development Goals) in temu se ni moglo izogniti niti slovensko predsedovanje Evropski uniji. Preobrat v miselnosti in dejanjih je nujen, če hočemo ohraniti ta planet tudi za zanamce, in to mora postati agenda našega vsakdanjika. Povsem jasno je, da smo že pozni, vendar upajmo, da ni še vse zamujeno. V družbi, kjer je prevladujoča religija potrošništvo, se mora zgoditi korenit miselni zasuk. Otoplitev ozračja za dve stopinji pomeni od 20 do 30 odstotkov manj vode na območju Afrike in Sredozemlja. Takšno segrevanje bi imelo velik vpliv na pridelavo hrane, saj se ta na nekaterih območjih lahko zmanjša za 40 odstotkov. Pomanjkanje pitne vode in hrane vodi v večanje revščine, kar lahko sproži novo nasilje in svetovne kon-

flikte za razdelitev teh dobrin ter nove selitve narodov, neobvladljiv pritisk beguncev iz afriških držav. Brezobzirno sekamo pljuča tega planeta, saj samo v Braziliji dnevno izgine za 4.000 nogometnih igrišč tropskega gozda.

Slovenija je spoznala ta okoljski izziv in vlada vgrajuje elemente za izboljšanje okolja na različnih ravneh. Cilji večinoma segajo v prihodnost, vendar se je vlada v ciljih za boljšo prihodnost odločila sanirati tudi klavno preteklost. Za Zgornjo Mežiško dolino je sprejela program sanacije težkih kovin v zemlji, ki ni le načelne narave, temveč ima tudi svojo finančno podlago. Ta vlada je bila prva, ki se je po skoraj petih stoletjih rudarjenja zavedela odgovornosti države do ljudi, ki živijo v tem okolju. Sanirati klavno dediščino preteklosti, da bi ljudem zagotovili lepšo in prijaznejšo prihodnost. Različni lastniki so skozi stoletja izčrpavali naravne danosti in molzli podjetja, posneli so smetano in na koncu opravili še tranzicijsko privatizacijo ter skoncentrirali uspešen preostanek rudniških podjetij v rokah peščice. Prejšnje vladajoče elite so tej privatizaciji dale legitimnost, okoljska

Zakonska pobuda LDS ni bila posledica slabe vesti ob vsej brezbriznosti do okoljske podobe Zgornje Mežiške doline, temveč cenena politična demagogija.

bremena pa prepustile času. Tu se je zgodil paradoks: ko je LDS zgubila volitve in šla v opozicijo, je leta 2005 vložila zakon o sanaciji okolja s prašnimi delci v Zgornji Mežiški dolini. Ko so bili na oblasti, ko so imeli škarje in platno, vse vzvode oblasti, se tega problema niso dotaknili. Zakon seveda ni bil sprejet, saj je bil pripravljen z rokohitrsko maniro, površno in nedosledno. Okoli dva milijona in pol evrov, kolikor je bilo v treh letih v tem zakonu predvidenih za sanacijo, smo v proračunu že zagotovili na podlagi obstoječe zakonodaje. Zakonska pobuda LDS ni bila posledica slabe vesti ob vsej brezbriznosti do okoljske podobe Zgornje Mežiške doline, temveč cenena politična demagogija. Sam sem za leto 2008 z amandmajem ob podpori poslancev dosegel povečanje sredstev s 626 tisoč na milijon evrov, prav tako še dodaten milijon evrov za leto 2009. To pa je tudi finančna podlaga za sanacijske ukrepe tega degradiranega območja,

O avtorju

Miro Petek je bil rojen v Črni na Koroškem, danes živi v Mežici. Gimnazijo je končal na Ravnah na Koroškem, leta 1978 pa je vpisal študij novinarstva v Ljubljani, kjer je leta 1984 diplomiral. Že v času študija je pisal za vrsto slovenskih medijev, pri dnevniku Večer pa se je kot dopisnik iz Koroške zaposlil leta 1984, kjer je nazadnje delal kot urednik sobotne priloge. V novinarski karieri je prejel dve nagradi, leta 2000 nagrado DNS, leta 2001 pa še Jurčičevo nagrado, ki jo podeljujeta Nova revija in Društvo slovenskih pisateljev. Z zahodnim novinarstvom se je srečal leta 2002 v Veliki Britaniji pri časopisu Guardian. Posvečal se je raziskovalnemu novinarstvu ter veliko pisal o nepravilnostih v času tranzicije in privatizacije. Leta 2004 je bil na listi SDS izvoljen za poslanca.

ki jih je konec leta 2007 sprejela vlada in tej dolini namenila skoraj 15 milijonov evrov za obdobje do leta 2022. To je prispevek države, moja pobuda h koaliciji dobre volje pa še vedno velja predvsem za podjetja, ki so nastala iz ostankov nekoč mogočnega rudnika Mežica in bi del dobička lahko prispevala k revitalizaciji tega okolja.

Svinec zastrupljal rimske cesarje Svinec je po uporabi peta kovina na svetu, njegove škodljive posledice na okolje in zdravje ljudi pa so že dolgo znane. V nekaterih zgodovinskih virih lahko beremo, da je zastrupitev s svincem pripomogla celo k propadu rimskega cesarstva, saj je bil cesarski vrh izpostavljen visoki koncentraciji svinca v vinu, glazirani lončeni posodi in svinčenih vodnih pipah. Od 38 rimskih cesarjev so simptome zastrupitve s svincem našli pri polovici. V Zgornji Mežiški dolini je svinec v zemlji, prahu in tudi rastlinah ter predstavlja največje tveganje za otroke kot najbolj občutljivo populacijo. Predvsem svinec je od težkih kovin tisti, ki negativno vpliva na živčevje in možgane. Onesnaženje je zaradi primarne predelave svinčeve rude resda manjše, kot je bilo pred pol stoletja ali prej, vendar je še vedno nad državnim povprečjem.

Za otroke je značilen večji vnos svinca kot za odrasle, absorpcija svinca iz prebavnega trakta je pri odraslih okoli 10 odstotkov, pri otrocih pa kar 50 odstotkov. Zato je pozornost tej populaciji toliko pomembnejša. Temeljni cilj, ki ga poskušajo doseči sanacijski ukrepi, je, naj bi več kot 95 odstotkov otrok imelo v krvi pod 100 mikrogramov svinca v litru krvi ($\mu\text{g/l}$), kar predstavlja manjše tveganje za zdravje. Leta 2004 so bili odvzeti vzorci krvi pri približno polovici otrok, rojenih leta 2001, in več kot tri četrtine jih je imelo vsebnost nad 100 $\mu\text{g/l}$ krvi. Leta 2005 je bila pri triletnih otrocih povprečna vsebnost svinca 159 $\mu\text{g/l}$ krvi, največja vrednost pa 375 $\mu\text{g/l}$ krvi. Leta 2006 so bile presežene vrednosti pri več kot polovici triletnih otrok, trije pa so bili poslani na dodatne preglede na ljubljansko pediatrijo; pri dveh so se pokazali klinični znaki kronične izpostavljenosti. V Črni je, kot je znano že nekaj let, obstoječe črpališče pitne vode onesnaženo s svincem in neprimerno za uživanje, šele ta sklic parlamenta pa je v proračunu za novo vodno zajetje in vodovod iz doline Tople namenil dva milijona evrov.

Nasilje nad naravo in ljudmi V Zgornji Mežiški dolini je v preteklih desetletjih in stoletjih prihajalo do nasilja nad naravo in ljudmi. Ko so ljudje spoznali, da v Črni, Žerjavu in Mežici živijo v nezdravem okolju, je industrijski lobi velikokrat ponujal grobo alternativo: ali delo ali čisto okolje.

Dejansko te dileme ni in je ne sme biti: ljudje imajo pravico do dela v čistem okolju. Pretirani obremenitvi so bili izpostavljeni zaposleni ter zaradi emisij tudi širše okolje in prebivalci. Z namestitvijo filtrov za svinčev prah in pred desetletjem še z novo razžvepljevalno napravo se je stanje v okolju bistveno popravilo. Za revitalizacijo pa so potrebni še odločnejši koraki, posebej po tem, ko je prejšnja oblast dala zeleno luč za svinčevo kontinuiteto v teh krajih. V žerjavski topilnici primarnega svinca sicer ne predelujejo več, vendar poteka pridobivanje svinca iz sekundarnih surovin, to je iz odpadnih akumulatorjev, ki jih v topilnico v Žerjavu vozijo predvsem iz tujine. Rudnik svinca in cinka je država sicer že zaprla, na večstoletno rudarjenje pa ne spominja le turistični rudnik in muzej, temveč tudi posledice v okolju in ljudeh. Tega se ni mogoče znebiti čez noč, ljudje se morajo navaditi živeti s svincem in spremeniti ustaljene navade, na drugi strani pa s pomočjo države izvesti tudi nekatere sanacijske ukrepe.

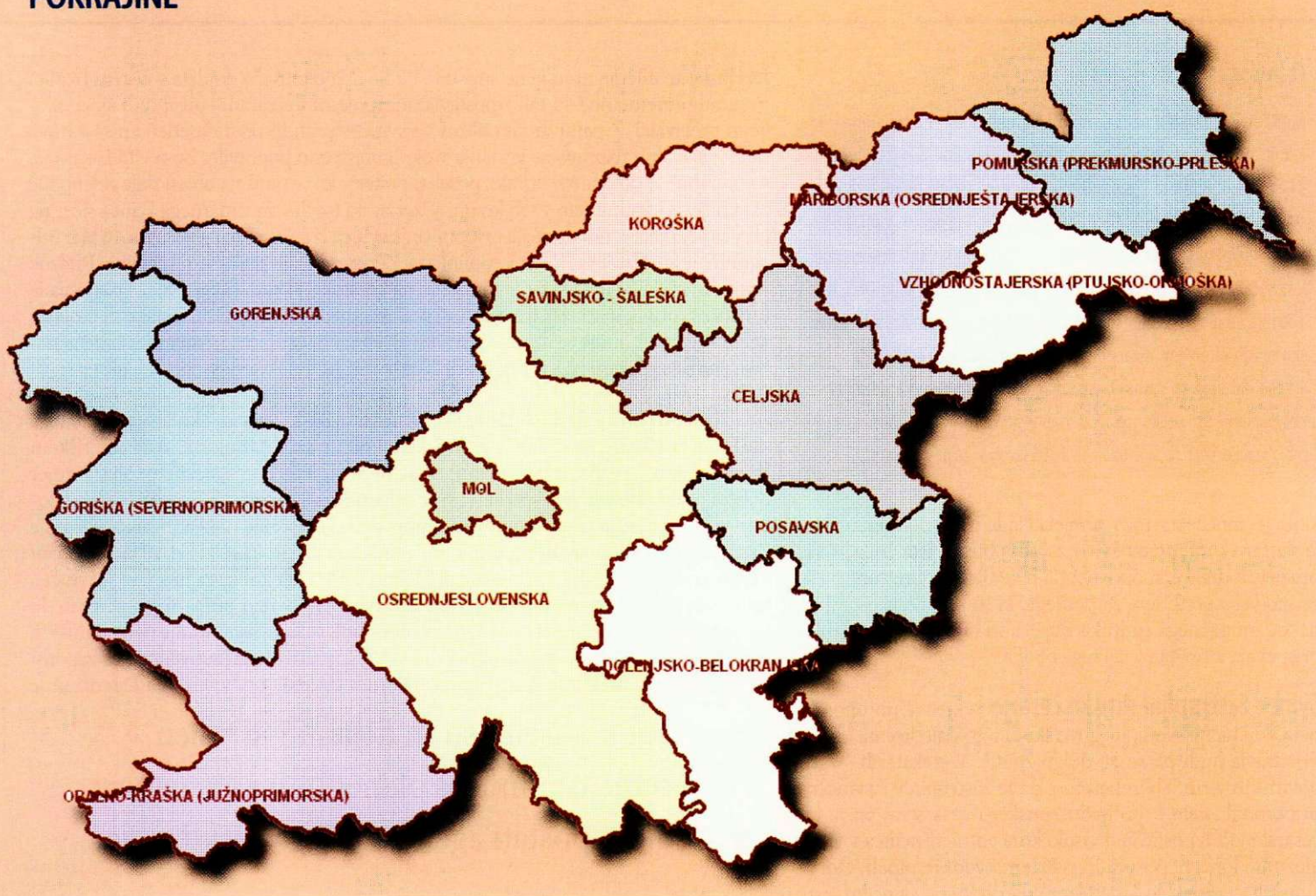
Avstrijske in ameriške izkušnje Svetovne izkušnje s sanacijo okolja onesnaženega s težkimi kovinami, so znane. V avstrijskem Podkloštru (Arnoldstein) ali ameriškem Bunker Hillu (zvezna država Idaho) so že opravili temeljito sanacijo okolja. Primer dobrih praks obeh krajev, po katerih se zgleduje tudi sanacija v Zgornji Mežiški dolini, je kombinacija dveh sklopov ukrepov: delno očiščenje okolja in preprečevanje širjenja svinca v okolje. Kontaminirano zemljo ob vrtcih in šolah je treba zamenjati s čisto zemljo. Rudnik in primarna predelava svinca sta končana in s tem je izločen tudi največji vir onesnaženosti. Ukrepi zatavljanja površin pomeni, da se prah, ki vsebuje težke kovine, ne bo več prenašal; podobno velja za asfaltiranje makadamskih cest. V vrtcih, šolah in drugih javnih zavodih je predvidena subvencija za zagotovitev varovalne prehrane. Letos se začena tudi čiščenje podstrešij, na katerih se je

Preobrat v miselnosti in dejanjih je nujen, če hočemo ohraniti ta planet tudi za zanamce, in to mora postati agenda našega vsakdanjika.

desetletja usedal in nabiral svinčev prah, ljudje se bodo ozaveščali, opravljal se bo monitoring prašnih delcev v zraku, tal in vode. Poleg ekološkega je potreben še zdravstveni monitoring, za katerega je v tej vsoti odmerjenih več kot milijon evrov. Na območju Mežice, Črne in Žerjava bodo poskušali zagotoviti lokacije s kakovostno in čisto zemljo ter ljudem omogočiti ukvarjanje z vrtničarstvom in varno vrtnarjenje.

V Arnoldsteinu je sanacija trajala 15 let, zanjo pa so namenili okoli 40 milijonov evrov. Za sanacijo starih industrijskih grehov, kamor pri nas sodijo Zgornja Mežiška dolina, Celje s Cinkarno in še nekatera druga, so v ZDA oblikovali poseben fond, ki je v petih letih z davki kemične in naftne industrije zbral 1,6 milijarde dolarjev. V Avstriji je uveljavljena posebna dajatev za vse odpadke, ki jih sežgejo ali končajo na deponiji; doslej so zbrali 740 milijonov evrov. **D**





Čedalje bliže referendumu

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Na lokalni ravni je podpora predlogu za ustanovitev pokrajin kar 80-odstotna, drugače pa je na državni ravni. Pahorjevi Socialni demokrati želijo pri podpori trgovati z obstojem t. i. Kosove komisije.

Parlamentarni odbor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je konec preteklega tedna razpravljajal o predlogu za razpis posvetovalnega referenduma o pokrajinah. Tega so aprila predlagale štiri koalicijske stranke, vendar je DeSUS pozneje umaknil podporo predlogu. Podporo je sprva podpisal njihov poslanec Vasja Klavora, podpredsednik državnega zbora, vendar je poslanska skupina DeSUS, ki jo vodi Franc Žnidaršič, nato odločila, da bo Klavora umaknil svoj podpis podpore referendumu o pokrajinah.

Zemljevid še odprt Po prvotnem predlogu bi državljani na referendumu, ki naj bi bil 22. junija, odlo-

čali o 12 plus eni pokrajini, vendar sta vodji poslanskih skupin SDS in SLS Jože Tanko in Jakob Presečnik na odboru predložila nekoliko spremenjen predlog. Po tem predlogu, ki naj ga v NSi ne bi podpirali, bi sprva predvideno osrednjeslovensko pokrajino razdelili na dva dela, to je na kamniško-zasavsko in notranjsko-dolenjsko oz. južnoslovensko. Tako bi skupaj imeli 13 plus eno pokrajino, pri čemer bi bila štirinajsta mestna občina Ljubljana. Nepodpora NSi temu predlogu naj bi pomenila le drugačno stališče koalicijske partnerice, ne pa krize v koaliciji, saj ta pri vseh točkah in glasovanjih ne more biti absolutno soglasna. V NSi osnovnemu predlogu ne nasprotujejo, v SDS pa

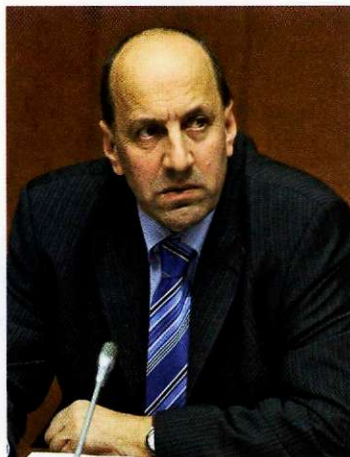
dopuščajo možnost, da bodo tudi v njihovi poslanski skupini o tem še odločali in morda predlog drugače oblikovali ali pa to dopolnilo umaknili. Referendum bi izvedli po vsej državi hkrati, pri čemer bi se prebivalci na območju vsake od predvidenih pokrajin opredeljevali o tem, ali se strinjajo s predvideno pokrajino, v katero naj bi sodili. Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je na pristojnem parlamentarnem odboru uvodoma pojasnil, da so se za razdelitev osrednjeslovenske pokrajine odločili zato, ker bi bila prvotno predvidena pokrajina prevelika. Predlog za 14 pokrajin je strokoven predlog, ki so ga že leta 2003 podprle nekatere zdajšnje opozicijske stranke, na primer SD.

Ustanavljanje pokrajin je zahteven postopek, ki se ni začel v tem mandatu, ampak so se z njim ukvarjale že prejšnje koalicije. Kljub temu je do prvih konkretnih korakov prišlo šele v tem mandatu. Spremenjena je bila ustava, pripravljen je bil tudi sveženj pokrajinskih zakonov.

Zakaj referendum? Po oceni vodje poslanske skupine SDS so pokrajine dobile veliko podporo na lokalni ravni, vendar se to ni ustrezno odrazilo na državni ravni. Glede na to so se tri koalicijske stranke odločile, da predlagajo posvetovalni referendum. »Ocenjujemo, da je ta korak potreben. Če bo referendum izglasovan, bo namreč močna zaveza poslancem



Jože Tanko, vodja PS SDS



Jakob Presečnik, vodja PS SLS



France Cukjati, predsednik DZ



Miran Potrč, poslanec SD

tega in naslednjega mandata, če se bodo ukvarjali s tem vprašanjem,« je razloge za referendum pojasnil Tanko. Minister za lokalno samoupravo Ivan Žagar pa meni, da bi bila ustanovitev pokrajin potreben korak k enakomernejšemu razvoju Slovenije. Pokrajine bi bilo treba, kot meni Žagar, sprejeti še v tem mandatu, sicer »jih ne bo še nekaj časa, s tem pa se bodo razlike med posameznimi deli Slovenije le še večale.«

Zanimiva mnenja Miranu Potrču, poslancu SD, se ne zdi smiselno, da bi volivce na referendumu spraševali o območjih posameznih pokrajin, pač pa se mu zdi boljši predlog opozicije. Po njem bi volivce vprašali, ali želijo 6, 8 ali 13 pokrajin. S predlogom opozicije pa se ne strinjajo državni svetniki. Člani pristojne komisije državnega sveta namreč menijo, da bi bil referendum, ki ne bi ponudil jasnih območij, ki bi jih obsegale pokrajine, nesmiseln, hkrati pa tudi v nasprotju z zakonom o referendumu. Komisiji se zdi smiselno, da bi ljudi na območju Primorske vprašali, ali si želijo enotno primorsko pokrajino. Člani komisije državnega sveta so koalicijski predlog za razpis posvetovalnega referenduma vključno z napovedano spremembo z večino glasov podprli, vendar z dopolnitvijo, da se prebivalcem Primorske da možnost opredelitve, ali si želijo enotno Primorsko ali dve pokrajini na tem območju. Pri tem so sledili predlogu svetnika Borisa Popoviča, koprskega župana, ki je med drugim poudaril, da v primeru dveh pokrajin sami ne želijo biti južno-primorska, še manj obalno-kraška, ampak primorska pokrajina. Zani-

mivo je tudi razmišljanje poslanca SDS Franca Pukšiča. Po njegovo ni smiselno, da bi volivci v Črnomlju glasovali o tem, ali se naj ustanovi pokrajina na drugem koncu Slovenije. Poslanec DeSUS Vili Rezman pa je na splošno ocenil, da bi bilo napačno, če bi se volivci o pokrajinah izrekli na referendumu. »Pričakujemo, da bodo o pokrajinah na referendumu odločali ljudje, ki niso imeli v rokah niti enega zakona. Poslanke in poslanci moramo prevzeti odgovornost na lastna pleča,« je dejal Rezman.

Odločilo bo glasovanje Predsednik državnega zbora France Cukjati na vse to odgovarja, da bo o razpisu pokrajinskega referenduma odločalo glasovanje v parlamentu ne glede na negativno mnenje matičnega odbora za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Poslanci omenjenega odbora predloga namreč niso podprli, pozneje pa se je izkazalo, da bi odbor lahko odločal le o mnenju k zahtevi za razpis posvetovalnega referenduma o pokrajinah. Ker strokovne službe v tem delu niso dovolj kvalitetno pripravile seje, so člani odbora nato glasovali o odloku za razpis referenduma in o predlogih dopolnil, s katerimi bi prvotno predlagano referendumsko vprašanje spremenili. Glasovanje je bilo v bistvu brezpredmetno. O zahtevi za razpis referenduma bo namreč odločal državni zbor na redni seji. Kdaj bo to, še ni znano, Cukjati je poudaril, da je odbor naredil napako, ker je obravnaval tudi odlok o razpisu referenduma, saj bi o tem lahko razpravljali, šele če bodo poslanci izglasovali sklep o

razpisu referenduma. Zanimivo je, da v opoziciji, predvsem v SD, sprejetje pokrajinske zakonodaje in s tem referendum povezujejo z zahtevo za referendum o komisiji za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Drago Kos. Potrč je namreč

rekel, da bo umaknil zahtevo za referendum o komisiji za preprečevanje korupcije, če pokrajinski referendum ne bo razpisan. France Cukjati je na to odgovoril, da se bo držal 30-dnevnega roka in ne bo dovolil anarhije. ■

Poslanci SDS na Gorenjskem

Člani poslanske skupine SDS, teh je 29, so v začetku tega tedna obiskali Gorenjsko, kjer ima SDS med vsemi strankami največ, kar sedem, poslancev. Jože Tanko je na tiskovni konferenci v Preddvoru (v tem okolju je SDS na zadnjih državnoborskih volitvah dobila kar 80 odstotkov glasov) dejal, da je predlog za referendum transparenten, da pokrajine uživajo veliko podporo na lokalni ravni in da je še prostor za kompromise. »Izkazalo se je, da pravzaprav vsi podpirajo uvedbo pokrajin in nikjer nismo naleteli na kakršno koli nasprotovanje. Tako tudi na Gorenjskem pričakujemo, da bo pokrajinskemu delu dana močna podpora,« je poudaril Tanko. Medtem ko na lokalni ravni predlog za ustanovitev pokrajin podpira kar 80 odstotkov županov oziroma odborov strank, je na državni ravni drugače. Tam opozicijske stranke, katerih župani se zavzemajo za ustanovitev pokrajin, stojijo na nasprotni strani. Tanko je spomnil, da je politika že v prejšnjih mandatih posvečala veliko pozornosti ustanovitvi pokrajin, tokrat pa je bila narejena kompletna pokrajinska zakonodaja z zemljevidom, ki zajema interes večine lokalnih okolij in upošteva tudi predloge iz preteklih mandatov.



Na Gorenjskem ima največ poslancev SDS.

»Zato se opozicijske stranke, ki sedaj zagovarjajo manjše število pokrajin, sprenevedajo,« je dejal Tanko. »Verjamem, da bo tudi izid referenduma zelo transparenten in da se bo videlo, kakšen je odnos volivcev do pokrajin in uvrstitve občin vanje. Tega se verjetno v opoziciji najbolj bojijo, ker je težko obiti tako jasno izraženo voljo volivcev,« je menil Tanko, ki si, če jim pokrajini ne uspe uveljaviti v tem mandatu, ne predstavlja politike, ki bi si upala nastopiti proti večinski volji ljudstva. Tanko je prepričan, da bo opozicija imela veliko težav že s samo referendumsko kampanjo, to pa predvsem zaradi kolizije interesov med strankami na državni ravni in župani oziroma lokalnimi odbori strank.

Dve leti prikrival dejansko stanje

Vida Kocjan, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, Bor Slana

Boško Šrot je s pomočjo odvetnika Stojana Zdolška v zadnjih dveh letih speljal lastninjenje Pivovarne Laško in s tem ogromno premoženje slovenskega gospodarstva v zasebne roke. Ali bo za to kazensko odgovarjal?



natančnejši, najbogatejši v Sloveniji so bratje Šrot (poleg Bojana in Boška še Srečko), vendar o tem prihodnjič. Danes se bomo posvetili dogajanju okrog Kolonela in Pivovarne Laško. Dodajmo le, da je bil pravnik Boško Šrot pred časom uslužbenec mestne občine Celje, v Pivovarno Laško pa je prišel na povabilo Toneta Turniška, nekdanjega predsednika uprave, ki se je nato upokojil in vodil nadzorni svet pivovarne.

Šrot je lagal O tem, da želi Boško Šrot izvesti menedžerski odkup Pivovarne Laško, smo v našem tedniku pisali lani. Takrat smo na družbo v Laškem naslovili nekaj vprašanj. Šrot je vse navedbe ostro zanimal, pri tem pa ni manjkalo ironije in raznih pritiskov, če dogajanje v lanskem novembru opišemo zelo milo. Takrat smo Šrota vprašali, ali so točne informacije, da ima poslovodstvo Pivovarne Laško v nemških bankah že odobreno posojilo za menedžerski odkup, in ali je res, da načrtuje menedžerski odkup (MBO) še v času te vlade. Vprašali smo ga tudi, kolikšen znesek bi bil potreben za prevzem. Šrot nam je po daljšem čakanju (očitno se je posvetoval s svojimi svetovalci) odgovoril naslednje: »Pivovarna Laško oziroma njena uprava ne načrtuje MBO niti pod to vlado niti pod naslednjo. Pivovarna Laško ima 10.000 zadovoljnih lastnikov, med katerimi sta že sedaj dva velika strateška lastnika, ki vodstvu in njegovi strategiji razvoja pivovarne zaupata. Za MBO ni nikakršnega razloga.« Podobno je takrat Šrot izjavljal tudi drugje. Danes se je izkazalo, da sta bila velika strateška lastnika, ki njegovi strategiji povsem zaupata, kot je govoril novembra 2007, Šrot in njegova žena. Šrot je torej zaupal Šrotu. Cinizem brez primere.

Zaradi lažnega prikazovanja resničnih dejstev si je pridobil več kot milijardo evrov premoženja, po ocenah nekaterih celo 1,5 milijarde evrov. Nadzorniki že pregledujejo vse njegove transakcije, na delu so tudi kriminalisti.

Šele pretekli teden je postalo jasno, da je lastnica skrivnostnega podjetja Kolonel, ki ima

v ljubljanski Šiški le poštni nabiralnik, družba Atka-Prima iz Celja, ki je v lasti Boška Šrota in njegove soproge Anice Šrot Avžner. Z razkritjem so padle tudi maske. Boško Šrot je lastnik Pivovarne Laško in velikega dela gospodarstva v Sloveniji, še ne 30-letna borzna posrednica Danijela Rakovič, zaposlena v mariborski Probanki, pa niti po na-

ključju ni najbogatejša Slovenka, ki se je po zadnjem merjenju novinarjev revije Manager kot domnevna lastnica družbe Kolonel znašla na 4. mestu lestevici 100 najbogatejših v Sloveniji. Očitno je najbogatejši v državi Boško Šrot, predsednik uprave Pivovarne Laško, še nedavno član Pahorjeve SD in brat Bojana Šrota, predsednika SLS. Če smo

Rakovičeva molčala Vse doslej je v javnosti veljalo, da je lastnica Kolonela Danijela Rakovič. Ko se je razkrilo, da družba Kolonel lastniško obvladuje Pivovarno Laško, Rakovičeva na vprašanja ni odgovarjala. Na ugotovitev revije Manager, da je s 146,1 milijona evrov premoženja najbogatejša Slovenka, je dejala: »Brez komentarja.« Ni povedala, da je lastništvo družbe Kolonel že 2. avgusta 2006 prodala družbi Atka-Prima oziroma zakoncem Šrot. Uradno naj bi bila za to prejela 16.700 evrov, neuradno pa precej več. Podatki o spremembi lastništva v registrih niso bili zavedeni. To se je zgodilo šele pretekli teden, ko je bila v sodnem registru vpisana sprememba. Izpisek iz rednega sodnega registra, ki je dostopen tudi na straneh Agencije za javnoplaičilne evidence (Ajpes), je med drugim razvidno, da se je družba Kolonel 25. aprila 2008 preoblikovala v delniško družbo, imenovani so bili tudi trije člani nadzornega sveta, in sicer Marjan Kovač, Milan Kos in Mijo Zorko (vsi iz Celja ali okolice). Milan Kos je tudi nadzornik družbe Nepremičnine, ki je v lasti mestne občine Celje (župan je Bojan Šrot), Zorko je direktor Rokometnega kluba Pivovarna Laško, Kovač pa nadzornik Centra Naložb in predsednik občinskega odbora SLS v Vojniku. Dodajmo še, da je iz zgodovinskega izpisa družbe razvidno, da je Rakovičeva podjetje Kolonel kupila 20. julija 2006, to je osem dni prej, preden je Kolonel prvič objavil namero za prevzem Centra Naložb, ki je večinski, 76-odstotni lastnik Infond Holdinga, največjega posamičnega lastnika Pivovarne Laško. Le nekaj dni pozneje, v začetku avgusta 2006, pa je bila notarsko sestavljena pogodba (objavljamo jo posebej), po kateri je Rakovičeva celotni delež Kolonela prenesla na družbo Atka-Prima v lasti zakoncev Šrot.

Šrotova druga laž V javnosti se zdaj postavlja vprašanje, kako to, da so spremembe o lastništvu v javnem registru objavljene prav zdaj in zakaj se je družba Kolonel sploh preoblikovala v delniško družbo. Odgovor se skriva verjetno v tem, da je notarsko pogodbo o prodaji družbe



Za vsemi transakcijami in prenosi lastništva naj bi stala tudi Andrijana Starina Kosem.



Stojan Zdošek je bil pri vsem zraven, vendar se je sprenevedal, da družbe Kolonel ne pozna.



Neven Borak, nekdanji direktor Agencije za trg vrednostnih papirjev, je marsikaj zamočil.

Uradno je v lasti družbe Atka-Prima prek Kolonela, Centra Naložb in Infond Holdinga 56,97 odstotka Pivovarne Laško.

iz avgusta 2006 imel Jani Soršak, direktor Urada za varstvo konkurence, preoblikovanje Kolonela pa ni pojasnjeno, a se bo verjetno tudi to kmalu razkrilo. Pomembno pa je, kako so razkritje lastništva Kolonela komentirali v Laškem. Za Slovensko tiskovno agencijo so dejali, »da niso presenečeni, saj je ta podatek znan že dlje časa«. To seveda ni res. Boško Šrot si je meni nič, tebi nič privoščil drugo laž.

Nadzorniki preverjajo V vsem tem času je Kolonel objavil kar dve nameri za prevzem Centra Naložb, ki je 76-odstotni lastnik

Infond Holdinga, največjega posamičnega lastnika Pivovarne Laško, vendar dejanskega lastništva Kolonela v prospektu za prevzem niso razkrili niti enkrat. Slednje bi bila lahko po mnenju Janija Soršaka nepravilnost pri postopku prevzema Pivovarne Laško. Kot je dejal Soršak, bi moral Kolonel, ko je skupaj z nekaterimi drugimi družbami objavil prevzemno ponudbo za Laško, razkriti lastniško strukturo. Takrat se je njegov pravni pooblaščenec glede lastništva v Kolonelu skliceval na stanje v sodnem registru, kar pa, kot kaže, ni res, je pojasnil Soršak. Infond Hol-

ding je bil namreč, ko je skupaj s Cestnim podjetjem Maribor, Fidino in Kotom sredi februarja objavil prevzemno ponudbo, ki je trajala med 12. februarjem in 11. marcem in v kateri so prevzemniki pridobili več kot 55 odstotkov Laškega, posredno v večinski lasti Atka-Prime. Relevantne informacije v zvezi z dejanskim lastništvom podjetja Kolonel preverja zdaj tudi Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Če bo ugotovila nepravilnosti, bo ukrepala v skladu z zakonskimi pristojnostmi, so sporočili iz ATVP. Kot je v sporočilu zapisal direktor agencije ▶



Bratje Šrot so očitno najbogatejši ljudje v Sloveniji (na kongresu SLS v družbi Janeza Podobnika).



Lastnika družbe s poštnim nabiralnikom sta zakonca Šrot.

► Damjan Žugelj, ATVP skladno z zakonom o trgu finančnih instrumentov podatkov o posameznih morebitnih postopkih nadzora ne more posredovati, saj gre za zaupne podatke o izdajateljih vrednostnih papirjev, osebah, nad katerimi agencija opravlja nadzor, ter o dejstvih in okoliščinah, za katere agencija izve v zvezi z opravljanjem nalog in pristojnosti. Če bi se izkazalo, da je šlo za nepravilnosti, lahko vpletene doletijo kazenske ovadbe in denarne kazni, če pa bi Urad za varstvo konkurence izdal negativno odločbo v primeru prevzema Laškega, ki je sicer še v pripravi, pa bi lahko varuh konkurence pre-

vzemnikom naložil odprodajo pridobljenih delnic Laškega.

Sankcije so lahko hude Družba Atka-Prima, ki je lastnica zdaj nič več skrivnostnega podjetja Kolonel, tudi ni prigljal koncentracije v lastniški verigi do Pivovarne Laško, ki poteka od družbe Atka-Prima prek Kolonela, Centra Naložb in Infond Holdinga do Laškega. Varuh konkurence lahko zaradi tega vsem družbam odvzame glasovalne pravice. Uradno je v lasti omenjenih družb skupaj s člani konzorcija, ki je prevzel Laško, 56,97 odstotka Pivovarne Laško. Po naših podatkih je zoper lastnika družbe Atka-Prima

Za zapis je izvedel Soršak

Urad za varstvo konkurence je vedel za lastniške menjave v družbi Kolonel, saj je pridobil pogodbo o prenosu lastništva na podjetje Atka-Prima. To je pretekli teden povedal direktor Jani Soršak. Njegova pridobitev notarskega zapisa o prenosu lastništva pa je verjetno razlog za to, da se je Šrot odločil lastništvo tudi zakonsko urediti.



Jani Soršak

Soršak je tudi dejal, da lahko v primeru, če bodo na uradu ugotovili, da je šlo za nepravilnosti, vpletene doletijo kazenske ovadbe in denarne kazni, če pa bi Urad za varstvo konkurence izdal negativno odločbo o prevzemu Laškega, bi lahko varuh konkurence prevzemnikom naložil celo, da odprodajo pridobljene delnice Laškega.

Vloga Toneta Turnška

Tone Turnšek, nekdanji predsednik uprave Pivovarne Laško in poznejši prvi nadzornik družbe, je v Laško pripeljal Boška Šrota in ga določil za svojega naslednika. Oba sta bila člana Pahorjeve SD, prvi tudi član Kučanovega Forumu 21, drugi pa se je s Kučanom sešel lani poletni na enem od hrvaških otokov. Po nekaterih podatkih naj bi bil Turnšek po razkritju podatkov o Kolonelu in resničnem lastništvu Pivovarne Laško znorel, češ da je Šrot uničil pivovarno. Po drugih podatkih pa naj bi bila Šrot in Turnšek pri tem sodelovala. Kakšna je resnica, vesta najbolje sama, mi pa upamo, da se bo s pomočjo nadzornikov in sodne veje oblasti razkrila tudi nam.



Tone Turnšek

Redni izpis iz sodnega/poslovnega registra

Pojasnilo: Datumi vpisa posameznega podatka v sodni register so prikazani v zgodovinskem izpisu.

OSNOVNI PODATKI O SUBJEKTU

status subjekta:	vpisan
datum vpisa subjekta v sodni register:	29.06.2006
matična številka:	2213648000
davčna številka:	SII1162783
firma:	KOLONEL poslovno svetovanje d.d.
skrajšana firma:	KOLONEL d.d.
sedež:	LJUBLJANA
poslovni naslov:	ULICA MILANA MAJČNA 49, 1000 LJUBLJANA
pravnoorganizacijska oblika:	Delniška družba d.d.
osnovni kapital:	25.000,00 EUR
število delnic:	25.000
vrsta organa nadzora:	Nadzorni svet

DRUŽBENIKI

zap. št. družbenika:	551143
identifikacijska številka:	5595746000 - matična številka (pravna oseba je vpisana v PRS)
firma:	ATKA - PRIMA posredništvo, storitve d.o.o.
stalni naslov:	STANETOVA ULICA 5, 3000 CELJE
vrsta odgovornosti za obveznosti družbe:	ne odgovarja
datum vstopa:	02.08.2006

Izpis iz sodnega registra, ki dokazuje lastništvo družbe Kolonel

POSLOVNI DELEŽI

zap. št. deleža:	78962
osnovni vložek:	25.000,00 EUR
delež v odstotku ali ulomku:	100%
imetiški:	zap.št. družbenika 551143, ATKA - PRIMA posredništvo, storitve d.o.o.

SKUPŠČINSKI SKLEPI

datum skupščine:	30.08.2006
vsebina sklepa:	Sprememba akta o ustanovitvi družbe z dne 20.07.2006.

datum skupščine:	24.09.2007
vsebina sklepa:	Sprememba akta o ustanovitvi družbe z dne 14.08.2007.

datum skupščine:	25.04.2008
vsebina sklepa:	Sklep o odobrenem kapitalu v 6. členu Statuta z dne 25. 4. 2008: Statut pooblašča upravo za pet let po vpisu statuta družbe, sprejetega dne 25.04.2008 v register, da osnovni kapital poveča za znesek 12.500,00 EUR (odobreni kapital) do zneska 37.500,00 EUR z izdajo novih delnic za vložek: Nove delnice se izdajo na podlagi pooblastila brez izrednega sklepa skupščine. Uprava lahko odloči o izključitvi prednostne pravice do novih delnic. O vsebini pravic iz delnic in pogojih za izdajo delnic odloča uprava, ki mora za svojo odločitev pridobiti soglasje nadzornega sveta. Soglasje nadzornega sveta je potrebno tudi za odločitev uprave o izključitvi prednostne pravice do novih delnic. Delnice se lahko s soglasjem nadzornega sveta izdajo tudi za stvarne vložke.

RAZNO

ni vpisov

SPREMENBA DRUŽBENE POGODBE / STATUTA

datum vpisa spremembe v sodni register:	07.05.2008
datum sklepa o spremembi:	25.04.2008



NOTARKA NADA KUMAR
Slovenska cesta 56, Ljubljana
Tel. št.: 01/3003770; 01/4339384; 01/4339375
fax: 01/2325 000
Email: pisarna@notarka-kumar.si

Opr. št. SV 2073/2006

NOTARSKI ZAPIS

V notarski pisarni se dne 02.08.2006 (dr drugega avgusta dvatisočest) ob 13.30 (trinajst in trideseti) uri ob navzočnosti notarske namestnice Barbare Andrič Velkovič, ki po določbah 103. člena Zakona o notariatu nadomešča notarko Nado Kumar zgledita stranki: -----

- a) **RAKOVIC DANIJELA**, rojena 19.06.1979 (devetnajstega junija tisočdevetsto-devetinsosedemdeset), stanojca Ljubljanska ulica 94 (štiriindevetdeset) b, Maribor, številka osebne izkaznice 001791379 (ničničenasedemdesetnatrisedemdeset), izdala UE Maribor, kot odsvojiteljica -----
b) **ATKA - PRIMA posredništvo, storitve d.o.o.**, Valvasorjev trg 4 (štiri), Laško, ki ga zastopa direktorica Anica Šrot Aužner, rojena 28.11.1964 (osemindevajsetega novembra tisočdevetstoštiriinšestdeset), stanujoča Kidričeva ulica 2 (dva), Laško, številka osebne izkaznice 001156394 (ničnič-ena-ena-pet-šest-tri-devet-štiri), izdala UE Laško, kot pridobiteljica -----

Identiteta strank, vključno z rojstnimi podatki, je bila ugotovljena na podlagi zgoraj navedenih osebnih dokumentov. -----

Stranki za potrditev v notarskem zapisu predložita -----

POGODBO O ODVOJITVI POSLOVNEGA DELEŽA v družbi KOLONEL d.o.o.

Kernačkova ulica 3 (tri), 1000 (tisoč) Ljubljana -----

sestavljeno v obliki zasebne listine, ki jo je pripravil odv. Stojan Zdošek iz Ljubljane. -----

Pogodbo o odsvojitvi poslovnega deleža v družbi KOLONEL d.o.o. z dne 02.08.2006 (dr drugega avgusta dvatisočest) sem v skladu z določbami 49 (devetinštirideset) in 50 (petdeset) člena Zakona o notariatu preučila in preizkusila ter ugotovila, da izpolnjuje pogoje za potrditev v notarskem zapisu, saj ustreza po zunanji obliki predpisom o notarski listini (členi 31 (enaintrideset) 35 (petintrideset) in 43 (trinštirideset) Zakona o notariatu). -----

Ugotavljam, da ni zadržkov po členih 23 (triindvajset), 24 (štiriindvajset) a in 42 (dvainštirideset) Zakona o notariatu, ker sem notarska namestnica ravnala v skladu z -----

[Signatures]

S trenutkom podpisa te pogodbe postane pridobiteljica imetnica poslovnega deleža v družbi KOLONEL trgovsko podjetje d.o.o. v nominalni višini 2.100.000,00 (dvamilijonastotisoč 00/100) SIT oz. 100 (sto) % osnovnega kapitala družbe. -----

četiri -----

Pridobiteljica je dolžna plačati odsvojiteljici za pridobljeni poslovni delež, ki je predmet te pogodbe ceno v višini 4.000.000,00 SIT (štiri milijone tolarjev) na dan podpisa te pogodbe. -----

peti -----

Odsvojiteljica s podpisom na tej pogodbi izrecno izjavlja in potrjuje, da je celotno kupnino že prejela. -----

šesti -----

Odsvojiteljica, ki je tudi direktorica družbe KOLONEL trgovsko podjetje d.o.o., s podpisom na tej pogodbi izjavlja in potrjuje, da ji je bila sprememba imetnikov poslovnega deleža prijavljena in da je z njo kot poslovodja seznanjena, kakor tudi, da je kot poslovodja seznanjena s tem, da je novi družbenik v družbi KOLONEL trgovsko podjetje d.o.o., postala pridobiteljica ATKA - PRIMA posredništvo, storitve d.o.o. z dnev podpisa te pogodbe. -----

sedmi -----

Odsvojiteljica jamči, da je poslovni delež, ki je predmet te pogodbe bremen prost in da na njem ni pravic tretjih oseb. -----

Ljubljana 2.08.2006 (dr drugega avgusta dvatisočest) -----

RAKOVIC DANIJELA

[Signature]

ATKA - PRIMA
posredništvo, storitve d.o.o.
direktor:
Šrot Aužner Anica

[Signature]



Namestnica notarie
Barbara ANDRIČ-VELKOVIC

2

Notarska pogodba med Danijelo Rakovič in Šrotovo družbo Atka-Prima iz leta 2006, s katero je Rakovičeva prodala družbo Kolonel zakoncema Šrot

Boška Šrota in njegovo soprogo uveden postopek zaradi zlorabe notranjih informacij in poslovne goljufije. Pogodbo o lastništvu Kolonela preučuje tudi policija, ki bi, če bi našla razloge za uradno pregonljivo dejanje, izvedla vse potrebne ukrepe v skladu z zakonskimi pooblastili ter o vseh ugotovitvah obvestila pristojno državno tožilstvo.

Kaj na pravi Šrot? Po nekajdnevnih razpravah in novih razkritjih se je za komercialno televizijo oglašil tudi Boško Šrot in zatrjeval, da je bil nakup Kolonela zakonit in pošten. Tega mu seveda nihče ne oporeka. Skladno z notarsko pogodbo je pač plačal Danijeli Rakovič nekaj več kot 1,6 tisoč evrov, zato je tako govorjenje brez pomena. Pomembno pa je, ali so bili zakoniti poznejši dogodki. Šrot pravi: »Nakup družbe Kolonel sem zaupal vrhunskim pravnim, finančnim in davčnim strokovnjakom, zato sem prepričan, da je izveden povsem zakoni-

to in s povsem poštenimi nameni.« Zanimivejše je naslednje: človek, ki je danes predsednik uprave Pivovarne Laško in solastnik podjetja Atka-Prima, lastnika družbe Kolonel, ki prek družbe Center Naložbe obvladuje 76-odstotni lastniški delež v Infond Holdingu, največjem posamičnem lastniku Pivovarne Laško, se je za ta način nakupa deleža v Laškem odločil, ker »je vladajoča politika kreirala izrazito sovražno klimo do domačih koncentracij lastništva, pri katerih so sodelovali aktualni menedžerji«. »Tudi kritika predsednika vlade Janeza Janše in njegova ostra kampanja proti meni osebno in celotnemu sistemu Pivovarne Laško je pomenila za naš poslovni sistem preveliko tveganje,« je presodil Šrot. Za nakup

Kolonela in deležev, ki jih ta prek svojih družb obvladuje, se je Šrot odločil tudi zato, ker »ne želi, da se preko njegovega hrbita in preko tako pomembnega poslovnega sistema, kot je Pivovarna Laško, dela cenena protitajkunska politična kampanja za letošnje volitve«. Leta 2006, ko je Šrot pripravil svoj načrt, o tajkunih ali celo protitajkunski vojni v Sloveniji še niti slišali nismo, zato lahko te Šrotove izjave danes jemljemo predvsem kot opravičevanje, ne vzdržijo pa resne presoje. Naslednje vprašanje, ki so ga novinarji postavili Šrotu, pa je, kaj je z malimi delničarji Pivovarne Laško, ki niso mogli vedeti, kdo je dejanski lastnik Laškega. Na to pa Boško Šrot ni odgovoril. Prav tako ni želel odgovoriti na vprašanje, od kod Kolonelu denar za

prevzem pivovarne. Vse to kaže, da so izjave predsednika uprave Pivovarne Laško neverodostojne. Navsezadnje je predsednik uprave družbe, katere največji lastnik je kar sam. Zadeve bodo zdaj temeljito s pomočjo kriminalistov in nadzornih institucij v državi pregledali slovenski pravosodni organi.

In za konec: Boško Šrot je po odmevnih aretacijah v akciji »čista lopata« pred televizijskimi kamerami dejal, da verjame, da bi bil Janez Janša najbolj vesel, če bi njega (Šrota, op. av.) tako strpali v marico in odpeljali. Dodal je, da je poslovanje pivovarne transparentno, pošteno do delničarjev ... Pri tem Šrot ni deloval prav prepričljivo, številni so celo menili, da je precej živčen. Si po vsem tem mali delničarji oziroma zaposleni v družbah, ne samo v Pivovarni Laško, ki jih obvladuje Šrot (Mercator, Radenska, Talis, Fructal in tako dalje), danes želijo, da bi se uresničila Šrotova velika bojazen? ■

Kriminalisti morajo raziskati, od kod Šrotu denar za prevzem družb, ki naj bi bile vredne okrog 1,5 milijarde evrov.

Plima predvolilnih položnic

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Farsa s položnicami, ki jo je sprožila poslanka Lipe Barbara Žgajner Tavš, je pozornost javnosti znova usmerila na žgočo pokojninsko problematiko. A namesto iskanja konstruktivnih rešitev je ostalo le pri nabiranju političnih točk.

Poslanka Barbara Žgajner Tavš je pred štirinajstimi dnevi premierju Janezu Janši postavila vprašanje, kakšne ukrepe namerava sprejeti vlada, da bi preprečila padanje pokojnin, pri tem pa ji je ušlo, da so pokojnine od leta 2007 do leta 2008 zrasle. Poslanka je poslanecem pokazala položnici (je šlo za pokojninska odrezka?) dveh upokojenk, ki naj bi se bili obrnili nanjo s vprašanjem, kako naj s svojima pokojninama poravnata vse obveznosti. Premier ji je v daljšem odgovoru med drugim dejal, da je pripravljen do konca tega mandata enak znesek, kot je na položnicah, od svoje plače nazakovati obema državljanicama, če mu ju poslanka izroči.

Medijski desant V nadaljevanju razprave je poslanka odgovorila, da premierju »z veseljem predaja

Minister za javno upravo Gregor Virant vidi zgled v zaprtem pokojninskem sistemu javne uprave.

obe položnici«, vendar tega še vedno ni storila, saj naj bi še vedno čakala na privolitev ene od upokojenk, da se strinja z izročitvijo položnice (in s tem njenih podatkov), medtem ko naj druga upokojenka tega ne bi želela storiti. V kabinetu predsednika vlade so zato poslanko znova pozvali k izročitvi, da bi s tem dokazala, da njen nastop ni bil le populistična demagogija in da lahko premier svojo dano obljubo izpolni. Lipe je nato začela (medijsko) akcijo zbiranja položnic.

Kljub značilnemu teatralnemu pristopu poslancev Lipe, ki so očitno že globoko v predvolilni kampanji, pa upokojevna problematika ostaja eno glavnih



žarišč slovenske socialne politike. V primerjavi z letom 2007 so se v letu 2008 plače zvišale za 7,9 odstotka, medtem ko so se pokojnine zvišale za 5,9 odstotka, s čimer zdajšnja povprečna pokojnina dosega 67,1 odstotka

povprečne slovenske plače, kar je za odstotek in pol manj kot leto poprej. Prav tako zdajšnji demografski trendi pričajo o globalnem staranju prebivalstva, kar pomeni neravnovesje med starostnimi skupinami, zlasti med aktivnimi in neaktivnimi. Po podatkih Zavoda RS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) pa naj bi več kot 180.000 slovenskih upokojenecv prejelo mesečno pokojnino, nižjo od 400 evrov.

Demagogija Poslanci Lipe so v svojih nastopih samozavestno zatrjevali, da za vlado, ki ni sposobna poskrbeti za socialno najsihibejše med upokojenici, ni mesta v vladni palači, prav tako pa naj bi njena zdravstvena in socialna politika ne sledili demografski sliki v državi, ki naj bi kazala staranje prebivalstva. Če pustimo ob strani, da je slovenski demografski trend v zadnjih dveh letih dejansko prvič pozitiven v zadnjih desetih letih, že krajši pogled v zgodovino ukrepov, ki so bili sprejeti v obdobju zadnjih treh let, zgovorno priča o diskreditacijskih namelih poslancev Lipe.

Ukrep, ki je v največji meri spremenil gmotni položaj upokojevne populacije v Sloveniji, je bil sprejet v letu 2005. Gre za usklajevanje pokojnin z višino plač, ki poteka dvakrat letno. Prejšnje vlade so se uvedbi tega sistema kljub pritiskom upokojevskih organizacij uspešno izogibale, ko pa se je zdajšnja vlada odločila za ta korak, je bila deležna hudih kritik opozicije, češ naj bi ta ureditev poskrbela za

Poslanci Lipe ob izročitvi 170 položnic in pokojninskih odrezkov v vladno vložnice žanjejo sadove svoje medijske akcije s položnicami.





Poslanka Lipe Barbara Žgajner Tavš se ni izkazala s poznavanjem statistike.

hitri zlom pokojninske blagajne. Prav tako je Slovenija dobila kar nekaj »nasvetov« iz mednarodnih institucij z omembami, da Slovenija za pokojninsko blagajno potroši preveč denarja.

V januarju 2008 je bil sprejet tudi zakon o varstvenem dodatku, ki je namenjen predvsem izboljševanju dohodkovnega položaja upokojencev z najnižjimi pokojninami. Zakon na novo ureja pogoje za pravico do varstvenega dodatka k pokojninam, tako da je slednji višji za 3,6 odstotka, prav tako pa so se februarja varstveni dodatki na novo odmerili od mejnega zneska v višini 81,6 odstotka najnižje pokojninske osnove. To pa pomeni, da skupno zvišanje pokojnin znaša skoraj devet odstotkov, kar je skoraj dva odstotka več, kot je znašala rast plač. Za to in za druge sprejete ukrepe za blažitev učinkov visoke inflacije je vlada v proračunu namenila dodatnih 100 milijonov evrov.

S spremembami zakona v letu 2005 je bil odpravljen tudi premoženjski cenzus za pridobitev pravice do dela vdovske pokojnine in povečan letni denarni dodatek. Slovenskim državljanom s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki prejemaajo pokojnine od nosil-

cev zavarovanja v drugih državah na območju nekdanje SFRJ, po novem poleg dodatka k tuji pokojnini pripada tudi pravica do letnega dodatka ter do dodatka za pomoč in postrežbo pod pogoji in v višini, kot gredo upokojencem, ki so pokojnino uveljavili pri slovenskem nosilcu zavarovanja. Poleg teh ukrepov se na ministrstvu za delo pripravljata še zakon o izenačevanju možnosti invalidov in zakon o dolgotrajni oskrbi.

Da lahko povod k razpravi o sicer zelo žgoči problematiki razumemo tudi kot skrajno cinično demagogijo, pričajo raziskave o stopnji tveganja revščine v Evropi, saj imajo nižjo od Slovenije le tri države, kakor kažejo podatki iz raziskave o socialno-ekonomskem položaju upokojencev v Sloveniji. V primerjavi z obdobjem 2001–2003 se je v obdobju 2003–2005 s 17,2 ta zmanjšala na 15,6 odstotka, v zdajšnjem obdobju pa naj bi se po projekcijah tveganje znižalo še za dve odstotni točki.

Prav tako na visoko mero ignorance poslancev Lipe oziroma celotne opozicije kaže dejstvo, da jim je s populističnimi frazami skupaj z državnim svetom uspelo izsiliti referendum o lastninskem prestrukturiranju Zavarovalnice Triglav, nato pa z obljubami o izplačilih določene vsote več kot 700.000 zavarovancem ta referendum tudi dobiti. Predlog zakona, ki ga je predlagala vlada, bojkotirala pa sta ga državni svet in opozicija, je prevedeval, da bi

Nesojena tretjina zavarovalnice namesto v pokojninski blagajni čaka na morebitno jesensko »primo-predajo«.



Ali lahko upokojenci računajo na reševanja upokojenske problematike?

Za izboljšanje blaginje starejših generacij je potreben interes, ne pa cenene medijske akcije.

se tretjina premoženja Zavarovalnice Triglav, ki ga ima v lasti Kad, prenesla neposredno na ZPIZ, s čimer bi bila okrepljena finančna varnost pokojninske blagajne. Zaradi samega referenduma in njegovega izida je Kad ostal v državni lasti, vseh 700.000 zavarovancev pa bo seveda zaman čakalo na svoje izplačilo. Bo pa tranzicijski levici, če bo zmagala na letošnjih državnoborskih volitvah, preostalo veselje ob prodaji Zavarovalnice Triglav.

Kako v prihodnje? Poleg ukrepov, ki jih je do zdaj za izboljšanje položaja upokojencev sprejela vlada, na sistemski ravni ostaja na voljo še nekaj instrumentov, predvsem na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Dober zgled za v prihodnje je postavila slovenska javna uprava s svojim zaprtim vzajemnim pokojninskim skladom, ki je dostopen samo javnim uslužbencem. Ustanovljen je bil z namenom, da se v njem zbirajo sredstva iz dohodkov javnih uslužbencev, s katerimi se zagotavlja pravica do dodatne starostne pokojnine ali drugih pravic, določenih s pokojninskim načrtom. V sklad je bilo

do konca marca letos vključenih 181.968 sedanjih in nekdanjih javnih uslužbencev, imel pa je 15-odstotno donosnost. Minister za javno upravo Gregor Virant je sklad označil za »zgled, ki ga država ponuja vsem slovenskim delodajalcem«.

Kot zelo obetavna možnost se ponuja vključevanje starejših generacij na trg dela. Tako je stopnja zaposlenosti prebivalstva, starega od 55 do 64 let, pri nas 30-odstotna, medtem ko stockholmski cilji za EU mejno vrednost postavljajo na 50 odstotkov. Glede na to, da se glede na raziskave delovna aktivnost starostne skupine med 50 in 59 leti pri nas še vedno povečuje, bi bila tovrstna pokojninsko-delovna reforma zelo smiselna.

Očitno je ob učinkovitem državnem aparatu in smotrni ukrepih blaginja starejših generacij bolj dosegljiva, kot nam poskuša predstaviti Lipa. Vendar je za to potreben interes in vsaj približno poznavanje dejanskega stanja, ne pa cenene medijske akcije. ■



Mrtve čebele so slabo znamenje

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

Čebelarstvo ima v Sloveniji stoletno tradicijo, v zadnjih letih pa panoga še pridobiva pomen. Vendar je pridelava medu vse bolj ogrožena, saj so pomori čebel zaradi podnebnih sprememb in onesnaženosti okolja vse pogostejši.



Mediji vsega sveta poročajo o naravnih katastrofah, o ciklonih, suši, poplavih, plazovih, izumiranju rastlin in živali in še bi lahko naštevali. Slovenija na spremembe, do katerih prihaja v okolju, ni imuna. Posledice emisijskih onesnaženj se kažejo tudi pri nas. Dokaz za to so čedalje pogostejši pomori čebel. Posebej skrbi dejstvo, da se vse več čebel zastrupi z izpušnimi plini. Nekatere raziskave kažejo, da bi Zemlja po štirih letih brez čebel postala pustinja. Ta žuželka ima namreč v naravi poseben status, saj opravlja delo, ki je pomembno za celotno floro in favno. Čebele so nepogrešljive v povezavi z različnimi kmetijskimi kulturami, vendar pa so zelo

občutljive na uporabo insekticidov, ki jih človek uporablja za zatiranje škodljivcev pri pridelovanju kmetijskih kultur.

Čebele umirajo Tretji maj je bil usoden za pašne čebele v

kraju Boričevo pri Novem mestu. Vzrok za pomor naj bi bila nepravilna uporaba fitofarmaceutskih sredstev kmetijskih pridelovalcev. Čebelar, ki upravlja z osemtridesetimi čebeljimi družinami, je pred svojim če-

Novi in novi pomori

Tik pred oddajo članka v tisk se je v javnosti pojavila novica o pomorih čebel na Viru in v širši okolici Domžal. V soboto naj bi bilo po prvih podatkih oškodovanih 32 čebelarjev s 500 čebeljimi družinami. Vzrok zastrupitve naj bi bila znova fitofarmaceutska sredstva. Inšpekcija je skupaj s kriminalistično policijo na terenu opravila vzorčenje za nadaljnjo analizo, ki bo dokončno ugotovila razloge za zastrupitev čebel. Sum za pomor znova leti na kmete, ker naj bi uporabljali neustrezna škropiva pri gojenju oljne ogrščice. Iz Čebelarke zveze Slovenije pozivajo kmete k preudarni rabi fitofarmaceutskih sredstev.

belnjakom opazil večje število poginulih čebel ter to takoj prijavil pristojnim inšpekcijskim službam in policiji. Pristojni ugotavljajo, naj bi bil morebitni pomor s fitofarmaceutskimi sredstvi (FFS) povzročil okrog dvajset do trideset odstotkov izgub na pašnih čebelah. Za preostale čebele v čebelnjaku pa upajo, da si bodo opomogle.

Usodna FFS Podoben pomor se je zgodil tudi v zadnjem tednu aprila v občini Pesnica na območju Dragučove oziroma lokacije, imenovane Pesniški dvori. Na tem območju so ogromne količine oljne ogrščice, zato so čebelarji tja pripeljali na pašo svoje čebele. Eden izmed njih je pred svojim prevoznim čebelnjakom 29. aprila opazil veliko število mrtvih in umirajočih čebel. Kot pri prejšnjem primeru gre za sum zastrupitve s fitofarmaceutskimi sredstvi, saj so imele mrtve čebele iztegnjene rilčke, kar kaže na tovrstno zastrupitev. Preživele čebele pa so zmedene in ne najdejo poti do čebelnjaka. Po veterinarskem pregledu štiriinosemdesetih čebeljih družin so pristojni ugotovili, da gre za 30- do 40-odstotni pogin pašnih čebel. Končno število zastrupljenih čebel ni znano, saj obstaja možnost, da so posledice zastrupitve utrpeli tudi čebele čebelarjev v neposredni okolici. Kmetijski inšpektor naj bi bil izključil možnost zastrupitve s fitofarmaceutskimi sredstvi, saj v bližini čebelnjaka po njegovih besedah ni kmetijskih zemljišč. Veterinarka, ki je pregledala poginule čebele, pa je prepričana o nasprotnem, saj meni, da je vzrok zastrupitve čebel kemična snov.

Stroške krije čebelar V primeru zastrupitve čebel zaradi

nepravilne rabe fitofarmaceutskih sredstev mora čebelar takoj poklicati pristojni center za obveščanje, ta pa o pomoru obvesti pristojnega strokovnjaka s področja zdravstvenega varstva čebel na Nacionalnem veterinarskem inštitutu (NVI) pri veterinarski fakulteti ali pa uradnega veterinarja Veterinarske uprave Republike Slovenije. Če strokovni sodelavec NVI izključi navzočnost kužne bolezni ali malomarnost čebelarja, v naslednjem koraku o pomoru obvesti kmetijsko inšpekcijo, ki vodi nadaljnjo preiskavo. Če škodo povzročijo kmetijski pridelovalci iz malomarnosti, policija zoper povzročitelja sproži kazenski postopek. Čeprav v številnih primerih pomora čebel obstaja upravičen sum zastrupitve s fitofarmaceutskimi sredstvi, pogosto teh zastrupitev ne preverjajo. Vzorcev poginulih čebel na žalost ne odvzemajo in ne analizirajo. Poglavitni razlog za to so stroški, ki jih mora kriti čebelar sam. Plačati mora tako analizo kot civilnopravne stroške pri dokazovanju škode zaradi zastrupitve s fitofarmaceutskimi sredstvi.

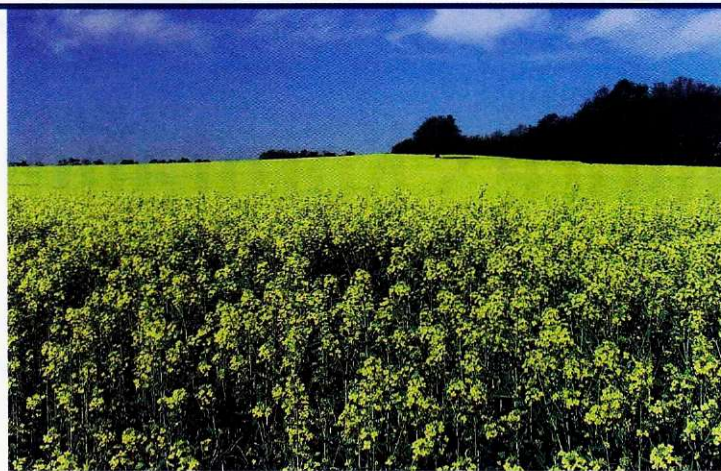
Alternative ni Stranka mladih Slovenije (SMS) je ob pomoru čebel v Boričevem in na območju Dragučove izrazila hudo zaskrbljenost. V SMS pravijo, da ob pomoru čebel, umiku nekaj ton čezmerno škropljenega sadja s polic v trgovinah in čedalje bolj zastrupljenem okolju ni mogoče ostati ravnodušen. Po besedah Darka Kranjca, predsednika SMS, je čebelarstvo v Sloveniji zadovoljivo urejeno, vendar je skrb zbujajoče stanje na področju normativne ureditve glede zastrupljanja okolja, predvsem zraka, vode in prsti, z različnimi strupenimi škropivi in gnojili za vzgojo in varstvo rastlin. Uporaba omenjenih sredstev v času cvetenja rastlin ogroža čebele. Kranjc je prepričan, da se bomo brez opravevanja s pomočjo čebel znašli v hudi krizi, saj alternative ni. Problem pa niso samo pomori čebel zaradi kemičnih sredstev, ampak so kritične tudi čedalje večje podnebne spremembe, velika gostota raznovrstnih oddajnikov in vse gostejši zračni promet.

Dve poti Predsednik SMS je prepričan, da bi bilo za uspešno reševanje omenjenih težav treba doseči konsenz glede slovenskih prioritet. Odločiti bi se morali med nenadzorovanim povečevanjem pridelka in kakovostnimi pridelki ter razvojem, ki nam bo zagotavljal pridelavo zdrave hrane. V SMS so mnenja, da v naši državi zaradi majhnosti, razdrobljenosti in specifičnosti ni prostora za velike farme in posestva, kljub temu pa se nekateri vztrajno trudijo spodbujati samo velike kmetije z množično pridelavo, namesto da bi si prizadevali za uvedbo sodobnega, okolju prijaznega kmetovanja. Kranjc meni, da je stvari treba začeti reševati

Prihodnost celotnega kmetijstva, sadjarstva in vinogradništva je ogrožena s pretirano rabo pesticidov in z izginjanjem čebel.



Pomori čebel so tudi v Sloveniji vse pogostejši.



Na območju Dragučove so velike površine oljne ogrščice.

celotno, na ravneh od države do posamezne vasi.

Ekoprihodnost Prihodnost celotnega kmetijstva, sadjarstva in vinogradništva je ogrožena s pretirano rabo pesticidov in z izginjanjem čebel. »Namesto omejevanja uporabe fitofarmaceutskih sredstev in uvajanja ekološkega kmetovanja smo priče zasičenosti in celo stopnjevanju uporabe zdravju in okolju škodljivih snovi,« je prepričan Darko Kranjc. Rešitev vidi v tem, da država stori več na področju skrbi za ekološko kmetijstvo in biološko pridelavo hrane, hkrati pa na različne načine spodbuja kmete za tovrstne načine kmetovanja. Kranjc trdi, da je še vedno preveč spodbud za intenzivno kmetovanje, medtem ko zamujamo možnost za prestrukturiranje kmetijstva v okolju prijazno in zdravo pridelavo hrane. Izkoristiti bi morali možnosti za ekološko kmetovanje in turizem. Še vedno si želimo na majhnih po-

vršinah konkurirati z zastarelimi pristopi intenzivne pridelave in množične živinoreje.

Še več packarije? Čeprav se vse to na prvi pogled sliši lepo, se verjetno prizadevanja, da bi Slovenija postala ekološki otok sredi zapacane Evrope, na žalost ne bodo uresničila. Glede na svetovne trende pomanjkanja hrane, ki se bodo prej ali slej pojavili tudi v deželi na sončni strani Alp, bomo na teh majhnih površinah primorani vzgojiti čim večjo količino kmetijskih pridelkov. Verjetno pa ima fitofarmaceutska industrija že pripravljena nova sredstva za nove razmere in ta bodo po vsej verjetnosti dokončno ogrozila čebele. Vlada je za letošnje leto določila nekatere ukrepe na področju čebelarstva. Ti zadevajo usposabljanje v čebelarstvu in na področju zatiranja bolezni čebel, investicije v didaktično opremo, stojišča ter opazovalno napovedovalno službo, usposobitev svetovalne službe, pripravo pašnih redov, vzpodbujanje vzreje matic, interno kontrolo medu in njegovo ocenjevanje. **D**

RADLO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIODMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Igrice s Korotanom na Dunaju

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Bomo izgubili simbol slovenstva na Dunaju? Mohorjeva družba bo Študentski dom Korotan prodala najboljšemu ponudniku na prostem trgu, ker meni, da ga slovenska vlada ne namerava kupiti. Zadnji rok, da vlada RS kaj stori, je danes.

Mohorjeva družba iz Celovca je na tiskovni konferenci 6. maja izrazila globoko razočaranje nad slovensko vlado. Odgovor, ki ga je prejela z ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo 30. aprila letos, pomeni, da je Vlada RS opustila namen skleniti pogodbo o nakupu 95-odstotnega deleža Korotana. Mohorjeva družba pa do danes, 15. maja, še vedno upa, da bo vlada le našla rešitev.

Prilagajanja Študentski dom in slovenski kulturni dom Korotan na Dunaju se je znašel v finančni stiski, ker je Mohorjeva družba za njegovo obnovo v letih 1993 in 1994 morala najeti posojilo v višini 2,15 milijona

evrov, odplačevanje in obresti za posojilo pa sedaj močno bremenijo likvidnost te družbe. Direktor Mohorjeve družbe iz Celovca Anton Koren je na tiskovni konferenci dejal, da so se z Republiko Slovenijo o rešitvi Študentskega doma in kulturnega centra Korotan pogajali kar šest let in se venomer prilagajali pogojem, ki jih je slovenska stran nenehno spreminjala. Med drugim je Mohorjeva družba izvedla vrsto finančno zahtevnih ukrepov, med katerimi je ustavitev lastne družbe z dokapitalizacijo 250.000 evrov, za katero je Mohorjeva nosila vse stroške. Če bi dogovor s slovensko vlado o odkupu Korotana dosegli že prej, bi po besedah direktorja Korena prihranili 250.000 evrov

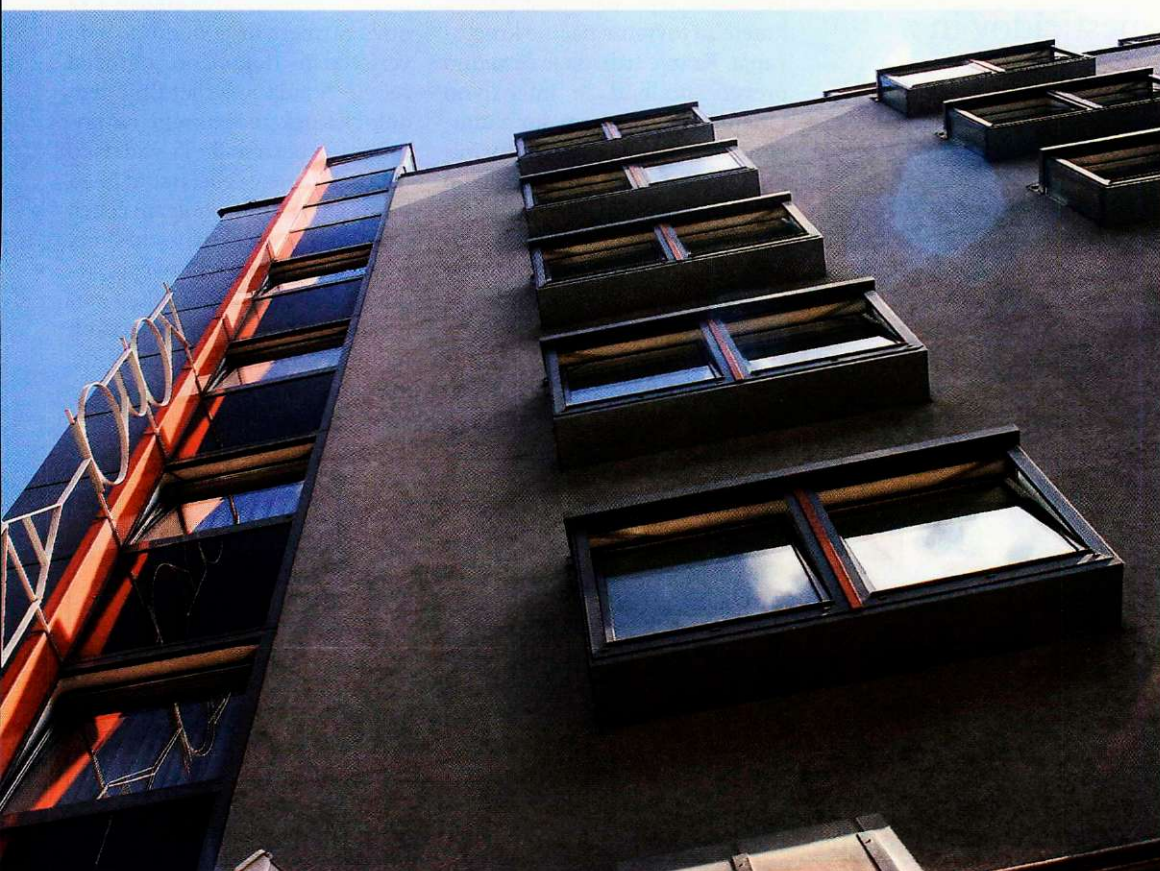
letno, s katerimi morajo poravnati obresti.

Kulturni dom Korotan je bil popolnoma obnovljen leta 1994 in s tem postal pravi arhitekturni bisser, ki je kot takšen omenjen tudi v arhitekturnem vodniku najuspešnejših dunajskih arhitekturnih obnov. Načrte za obnovo je pripravil na Dunaju živeči slovenski arhitekt Boris Podrecca, ki je pri načrtovanju upošteval potrebe slovenske države po slovenskem kulturnem centru na Dunaju, kar je Korotan tudi postal. V njem tedensko potekajo prireditve, razstave in srečanja, saj se kulturni sporazum med Slovenijo in Avstrijo večinoma izvaja prav tam. Celotna investicija v obnovo Korotana je znašala 3,2 milijona

evrov, sredstva pa so dobili s posojili v višini 2,15 milijona evrov pa tudi z nepovratnimi sredstvi, ki so jih v višini 0,95 milijona evrov dobili od Republike Avstrije. Republika Slovenija je prispevala 0,1 milijona evrov.

Zavlačevanje? Korotan s študentskim domom in s poletnim turističnim obratovanjem ves čas posluje pozitivno, a kljub temu ne more odplačevati posojila, kar ogroža likvidnost Mohorjeve družbe v celoti. Avstrijske oblasti so jo v revizijskem poročilu že leta 2006 opozorile, naj izboljša strukturo financiranja in lastnega kapitala, kar bi morala doseči s prodajo Študentskega doma Korotan že leta 2007. Pogodba o odkupu Korotana je bila z ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo pa tudi z ministrstvom za finance že usklajena, sredstva za odkup so bila v državnem proračunu rezervirana, toda slovenska vlada pogodbe še vedno ni potrdila, čeprav je imela predlog ministrstva za visoko šolstvo o odkupu Korotana na dnevnem redu na treh sejah decembra lani in januarja letos, a ga je z dnevnega reda vsakokrat umaknila in 12. februarja letos sporočila, da „zadrži odločitev glede morebitnega odkupa do sprejetja rebalansa“. Konec aprila letos pa je ministrstvo Mohorjevi družbi odgovorilo, da „ne obstajajo prav nobena zagotovila za uspešen izid pogajanj“, iz česar je ta sklepal, da je slovenska vlada brez utemeljenega razloga opustila namen skleniti pogodbo.

Prednost domačim Če se o prodaji in nakupu Korotana s slovensko vlado ne bodo mogli



Dobrotnik Slovenije na Dunaju



Sedež Mohorjeve družbe v Celovcu

dogovoriti, sta se upravni in nadzorni odbor celovške Mohorjeve odločila, da se vse pogodbe s študenti o uporabi sob iztečejo 30. junija in se ne podaljšajo več. Odpovedane bodo tudi vse promocijske prireditve za Slovenijo, ki so načrtovane po 30. juniju, po izteku študentskih pogodb pa bodo Korotan ponudili v odkup na prostem trgu. Študentski dom in Garni hotel Korotan je bil sodno ocenjen na 5.650.000,00 evrov, kar presega z MVTZ in MF usklajeno ceno za 350.000 evrov. Pri Mohorjevi družbi upajo tudi na ponudbe slovenskih investitorjev, ki bodo ob enakih pogojih zagotovo imeli prednost pred avstrijskimi ali drugimi investitorji.

Očitki vladi RS V študentskem domu Korotan, ki ga je leta 1965 z MD tedaj še za slovenske študente iz avstrijske Koroške sezidal pater Ivan Tomažič, živi le še 10 do 20 študentov iz vrst koroških Slovencev, večina, med 30 in 40 pa jih je iz Slovenije, zaradi česar Korotan seveda ne more skleniti kontingentske pogodbe, ki je sicer pomemben vir financiranja študentskih domov v Avstriji. S kontingentski pogodbo namreč posamezna avstrijska dežela za določen čas zakupi prostor za svoje študente in prispeva k delovanju doma. Prav zato bi bilo prav, da Korotan odkupi slovenska vlada. Direktor Mohorjeve družbe Anton Koren je poudaril, da odgovornosti za zavlačevanje noče naprtiti ministrici za visoko šolstvo Mojci Kucler Dolinar, ker meni, da se zatika v kabinetu predsednika vlade. Tudi predsednik nadzornega odbora MD Karel Smolle pričakuje, da bo Slovenija poravnala škodo, ki je nastala družbi zaradi »neresnega ravnanja« slovenske vlade. »Če se matica obnaša kot mačeha, se

bomo prisiljeni raziti v ne ravno prijaznem tonu,« je še opozoril Smolle, ki ni izključil političnih razlogov za neuspešna pogajanja s slovensko vlado. Domneva, da gre morda tudi za slabljenje tistega dela slovenske manjšine na Koroškem, ki se odločneje postavlja za svoje interese.

Začudenje ministrstva MVZT je izrazilo začudenje nad ugotovitvami Mohorjeve družbe in sporočilo, da si prizadevajo za ustrezno rešitev nastalega položaja in da ne vidijo razloga za ustavitev pogajanj. Vlado je k reševanju problema z odkupom Korotana pozvala poslanska skupina SNS, ker je ključnega pomena za nadaljnji obstoj povezave Slovencev v zamejstvu. Korotan pa bi lahko bil po besedah predsednika celovške MD Jožeta Kopeiniga zgled subsidiarnega in solidarnega sodelovanja med slovensko državo in strukturo slovenske manjšine v zamejstvu, saj je Korotan navezadnje dobitnik Slovenije – v njem je doslej bivalo okoli 1.200 študentov iz Slovenije.

Glas študentov Oglasili so se tudi študentje, ki bivajo v Korotanu, in na slovensko vlado naslovili prošnjo, naj reši študentski dom pred napovedano prodajo na prostem trgu. Po njihovem mnenju bi imelo prenehanje delovanja Korotana negativne posledice za slovenske študente in za Slovenijo. V pismu so še zapisali, da je Korotan, v katerem bivajo pretežno slovenski študentje ekonomije, prava, arhitekture, medicine, politologije in glasbe pa tudi številnih drugih študijskih smeri, ki jih slovenske univerze ne ponujajo, že dolgo najpomembnejše stičišče Slovencev na Dunaju. Slovenskim študentom ponuja varno zavetje ter skrbi za ohranjanje in promocijo slovenske kulture v Avstriji. Velika večina slovenskih študentov se po končanem študiju na Dunaju vrne v Slovenijo ter s pridobljenim znanjem pripomore k večji konkurenčnosti Slovenije in medkulturni afiniteti Slovencev. Korotan ima po besedah študentov tudi pomembno vlogo posrednika med podjetji in visoko kvalificiranimi študenti. ■

Tedenski utrip

OBČNI ZBOR SKGZ Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič je predlagal oblikovanje Zveze Slovencev iz Furlanije - Julijske krajine (FJK), ki naj postane povezovalni forum politične in civilne družbe slovenske narodne skupnosti v Italiji. Pavšič je svoj predlog predstavil na občnem zboru SKGZ konec aprila. Zveza Slovencev bi postala tisto omizje, ki bi združevalo osrednje in najbolj reprezentativne subjekte slovenske manjšine z namenom, da razpravljajo in odločajo o prioritetah in za manjšino vitalnih vprašanjih v času, ki je zelo pomemben za Slovence v Italiji. Manjšina potrebuje boljšo notranjo povezavo in več dialoga, je menil Pavšič in napovedal vrsto srečanj z drugimi organizacijami slovenske manjšine, da preveri pripravljenost na takšno obliko sodelovanja. Meni, da je treba čim prej utrditi vlogo manjšinskih gospodarskih organizacij in tistih, ki skrbijo za ozemlje, na katerem narodna skupnost živi. Skupaj z drugo krovno organizacijo Slovencev v Italiji, Svetom slovenskih organizacij (SSO), naj bi zato v kratkem dali pobudo za nastanek gospodarskega foruma. Razmisliti pa je treba tudi o predlogu za uredništvo pravno-informativnega urada, ki naj bi skrbel, vzpodbujal in informiral o možnostih najbolj učinkovite uporabe določil iz državne in deželne zaščitne zakonodaje, so menili na občnem zboru. Ugotovljeno pa je bilo, da odnosi med zamejstvom in Slovenijo niso dosegli pričakovane ravni, ampak so ostali na ravni finančne podpore, kar je sicer pomemben dejavnik za delovanje manjšinskih organizacij, ni pa vse.



Predsednik Rudi Pavšič

SEJA PARITETNEGA ODBORA Na sedežu deželne vlade Furlanije - Julijske krajine (FJK) v Trstu je paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine v Italiji na seji sklenil, naj se pripravi študija za določitev seznama ustanov, ki morajo izvajati vidno dvojezičnost – to je postavljanje dvojezičnih javnih napisov, izdajanje dvojezičnih dokumentov in drugo. Na seji je prišlo do razhajanj zaradi izpustitve mestnih središč Trsta in Gorice. Nalogo za oblikovanje študije so zaupali upokojeni funkcionarki dežele FJK Adriani Janežič. Janežičeva bo sestavila seznam ustanov, ki naj izvajajo vidno dvojezičnost na ožjem dvojezičnem območju na ozemlju FJK, ki ga je paritetni odbor določil proti koncu leta 2007 na podlagi avdicije predstavnikov tamkajšnjih uprav občin in pokrajin. Predlog predsednika Bojana Brezigarja je odbor sprejel z devetimi glasovi za, dvema proti in petimi vzdržanimi. Kot pravi Bojan Brezigar, je paritetni odbor postopno izvajal zaščitni zakon za slovensko manjšino in upošteval stvarnost, v kateri skupnost živi, ter realne možnosti. Zato sta po njegovih besedah v prvi fazi iz ožjega območja izvajanja vidne dvojezičnosti izvzeti mestni središči Trsta in Gorice, območje pa bo moral z odlokom potrditi predsednik deželne vlade FJK. Toda z Brezigarjem se niso strinjali vsi, saj je član paritetnega odbora Stojan Spetič v sporočilu za javnost zapisal, da je ustvarjeni precedens nevaren, in izrazil dvom, da bo paritetni odbor kdaj v prihodnosti začel razmišljati tudi o mestnih središčih.



Predsednik Bojan Brezigar



Na volitvah so Srbi večino glasov zaupali proevropsko usmerjeni Demokraski stranki pod vodstvom predsednika Tadića.

Usodni da prihodnosti

Ana Müllner, foto: Reuters, Ana Müllner

Srbija je volila, Evropa si je oddahnila. Ne petih parlamentarnih volitvah po padcu Miloševićevega režima leta 2000 je zmagala proevropska koalicija Borisa Tadića.

Minule volitve so mor- da odločilnega pome- na za prihodnost dr- žave. Nedeljske parlamentarne in lokalne volitve, ki so bile po številnih trenjih znotraj aktu- alne vladne koalicije razpisane predčasno, so vzbudile veliko zanimanja predvsem evropskih držav. Kako tudi ne, saj so ene najpomembnejših v srbski mo- derna zgodovini in ne odločajo le o prihodnosti države same, temveč tudi o prihodnji sta-

bilnosti nemirnega balkanske- ga območja. A prvi neuradni rezultati so presenetili večino evropske javnosti, ki je skrivno pričakovala zmago radikal- ne opcije in se je hkrati bala. Naj spomnimo, da je bila Srbija po enostranski razglasitvi sa- mostojnosti Kosova pahnjena v večtedenski kaos. V tem času je podpora nacionalističnim strankam močno narasla in trenja znotraj vladne koalicije so predvsem zaradi razhajanj

glede kosovskega vprašanja do- segla vrhunec z razpisom pred- časnih volitev. In čeprav je bila sprva predvidena gladka zmaga nacionalistične opcije, je srbska politika znova pokazala svojo pregovorno nepredvidljivost.

Slavje predsednikove koalicije Srbske volitve so minile v zna- menju razmeroma nizke volilne udeležbe, saj je na volišča odšlo le okoli 60 odstotkov volivcev. Čeprav so dosedanji izidi neu-

radni, pa sporočajo nedvoumno zmago liste Za evropsko Srbijo pod vodstvom predsednika Bo- risa Tadića, ki je osvojila pri- bližno 39 odstotkov glasov oz. 103 sedeže v prihodnjem sklicu parlamenta. Favorizirana Srb- ska radikalna stranka (SRS) Tomislava Nikolića je zaostala za okoli deset odstotkov in ji bo v parlamentu pripadalo 76 poslanskih mandatov. Na tretje mesto se je povzpela Demo- kratska stranka Srbije (DSS) premierja Vojislava Koštunice, parlamentarni prag pa sta pre- stopili še Socialistična stranka Srbije in Liberalnodemokrat- ska stranka.

Predvolilna kampanja v Sr- biji je bila izredno umazana in je temeljila na obtoževanju nasprotujočih si strani ter na delitvi na »patriote« ter »izda- jalce«, pri čemer verjetno ni treba poudarjati, da so te deli- tve predvsem posledica odnosa do kosovskega vprašanja in sto- pnje nacionalizma.

Težavno do nove vlade Zdaj, ko se ve, kdo je zmagovalec in kdo poraženec nedeljskih voli- tev, pa se začenjajo ugibanja o sestavi prihodnje vladne koa- licije. Prav tu se je Tadić kljub zmagi Demokratske stranke (DS) znašel v precejšnji zaga- ti, saj bo za osvojitve večine v parlamentu primoran skleniti koalicijo s katero od preostalih strank. In prav v zvezi s tem se nam obeta razburljiv mesec, ko se mora konstituirati nova srbs- ka vlada. Tadić je že pred ne- deljskimi volitvami popolnoma izključil možnost vnovičnega sodelovanja s Koštuničevo DSS, hkrati pa je zaradi preveli- kih ideoloških razlik izključeno tudi sodelovanje z Nikolićevo SRS in Miloševićevi nasledniki iz Socialistične stranke. Za zdaj



Srbski premier Vojislav Koštunica

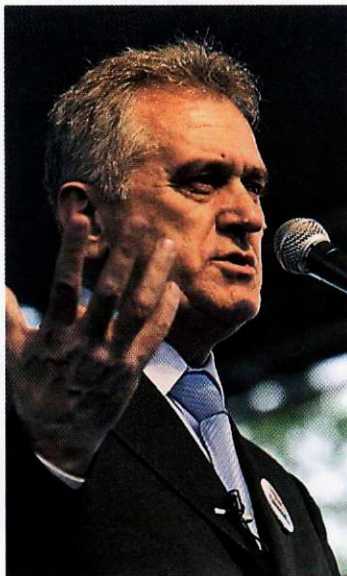
najrealnejša možnost ostaja koalicija med DS, Liberalnodemokratsko stranko in nekaterimi manjšinskimi strankami. V tem primeru bi si Tadić zagotovil manjšinsko vladno, ki pa bi bila verjetneje trdnjša, kot je bila dosedanja, ki je bila ideološko tako raznolika.

Medtem je radikalna stranka, ki je v zadnjih treh mesecih pridobila izjemno veliko podporo predvsem zaradi svojega ostrega nasprotovanja neodvisnosti Kosova, že napovedala drugi mogoči scenarij za sestavo prihodnje vlade. Nikolić je namreč posvaril, da njegova stranka skupaj s Koštunićevo DSS in socialisti prav tako lahko preseže potrebno polovico poslanskih sedežev in tako sestavi nazorsko sorodno vladno. Slednja bi komaj preseгла določenih 50 odstotkov, a če bi bila prihodnja srbska vlada sestavljena iz treh radikalnih strank, bi to Srbijo zagotovo močno izoliralo od mednarodne skupnosti in močno zavrla njen prihodnji razvoj, kar bi si Srbija ta čas zelo težko privoščila.

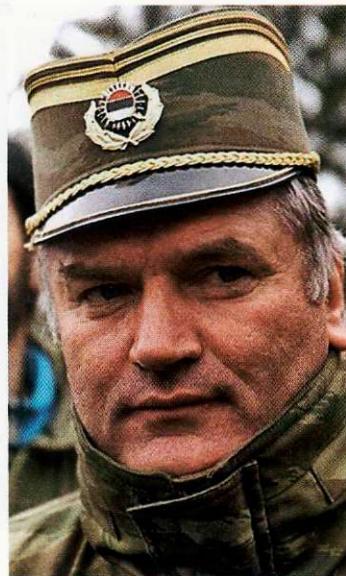
Pri sestavljanju nove vlade se bo tako v Srbiji ponovil lanskí scenarij, ko je bila vlada po dolgih in težavnih pogajanjih sestavljena pet minut pred dvanajsto. A če lahko verjamemo predvolilnim obljubam, bo tokrat Srbija dobila enotnejšo in ideološko sorodno vladno, pri čemer se tehtnica nagiba v prid proevropski koaliciji DS in liberalcev, a nepredvidljivost srbske politike ne izključuje možnosti, da bodo vajeti dobili v roke radikalci.

Končni da Evropi? Minuli trije meseci so Srbijo postavili na preizkušnjo, ki jo lahko mirne vesti primerjamo s padcem Miloševićevega režima pred osmimi leti. Dokonča izguba Kosova je najprej v Srbiji sprožila množične proteste, ki so jih organizirali in podpihovali radikalni politiki in so močno zmanjšali ugled Srbije v očeh zahodnih držav.

Nato so sledila težka pogajanja v zvezi s podpisom stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma z EU, ki sta ga ob



Vodja radikalcev Tomislav Nikolić



Izginuli Ratko Mladić

strani ratificirali pretekli teden kljub neizpolnitvi glavnega pogoja; Srbija bi namreč pred podpisom sporazuma mora-

la izročiti haaškega obtoženca Ratka Mladića, kar pa se zdi čedalje manj uresničljivo. Mladić bo ne glede na to, kje se

Čeprav je Tadić nedvomni zmagovalec parlamentarnih volitev, bo ob sklepanju nove vladne koalicije imel velike težave.



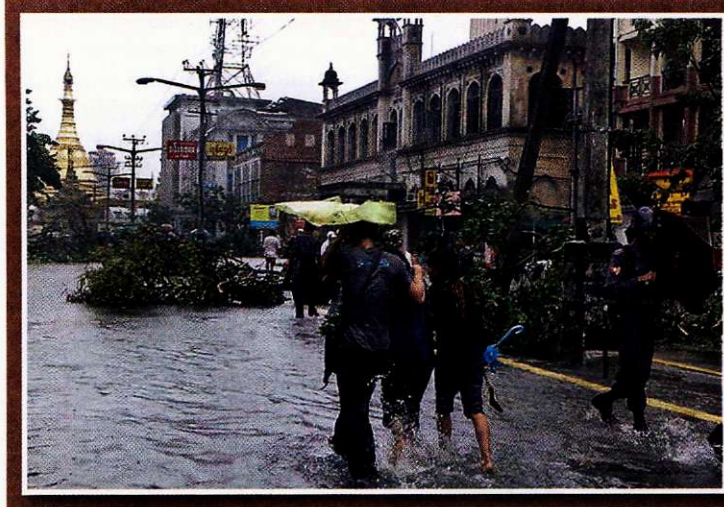
skriva oziroma ali ga sploh še lahko štejemo za živega, tudi v prihodnje usodno vplival na srbsko prihodnost, saj bo stabilizacijsko-pridružitveni sporazum začel veljati šele z njegovo izročitvijo oz. ko bo dokazano polno sodelovanje Beograda s haaškim tribunalom.

Države EU so Tadićevo zmago na volitvah sicer bučno pozdravile ter v Beograd množično pošiljale čestitke in zagotovila, da bo Srbija z evropsko usmerjeno politiko kmalu del EU. Pri tem se odpira vprašanje, ali bo EU tudi v prihodnje tako brnila čim hitrejšo vključitev Srbije v EU. Na Bruselj namreč leti čedalje več kritik tako iz ust evropskih politikov kot tudi navadnih državljanov, da EU Srbiji preveč popušča, še posebej kar se tiče izročanja vojnih zločincev ter sodelovanja s haaškim tribunalom. In če ne bi Nizozemska pred meseci pošteno povzdignila glasu, bi bil stabilizacijsko-pridružitveni sporazum med obema stranema sklenjen veliko prej, čeprav se velika večina držav EU zelo dobro zaveda srbskega (ne)sodelovanja s Haagom.

Zanimivo je opazovati tudi odnos različnih srbskih strank do vprašanja Kosova; z izjemo liberalne stranke imajo namreč vse druge enako stališče; vse zagovarjajo Kosovo kot del srbske države in za vsako ceno nasprotujejo njegovi neodvisnosti. Zdi pa se, da se tudi v Srbiji vedno bolj strinjajo s stališčem predsednika Tadića, ki trdi, da Kosovo vseeno ne sme preprečiti srbskega približevanja EU. A vendarle, srbska politika se bo morala prej ali slej dokončno sprijazniti z neizbežnim dejstvom, da je Kosovo popolnoma izgubljeno in da že dolgo ni več del Srbije.

Morda pa bo do spremembe v razmišljanju prišlo prav ob prisegi nove vlade v Beogradu, ko se ne bo več treba dobrihati javnosti in ji streči z lažnimi stališči in obljubami. ■

Srbija je z nedeljskimi volitvami storila pomemben korak na poti v Evropo.



Uničujoči ciklon v Mjanmaru

V tropskem ciklonu Nargis, ki je prizadel Mjanmar, je po zadnjih podatkih umrlo več deset tisoč ljudi, od tega največ v mestu Bogyalay v srčiki rečne delte Iravadija. Ciklon je prizadel predvsem območje na jugozahodu države, ki je znano po pridelavi riža in na njem živi okoli 24 milijonov ljudi, kar je polovica celotnega mjanmarskega prebivalstva. Mjanmarska vojaška hunta, ki običajno zavrača tujo pomoč, je mednarodno skupnost zaprosila za pomoč. Mjanmarski oporečniki pa hunti očitajo, da Mjanmarcevi ni ustrezno posvarila pred prihajajočim ciklonom.

Podkupnine Francosko tožilstvo sumi, da je gradbeni gigant Alstom z namenom pridobivanja poslov podkupoval tuje uradne osebe. Tožilstvo sumi, da je visokim državnim predstavnikom v nekaterih državah v Aziji in Južni Ameriki, kjer je želel dobiti posle, med letoma 1995 in 2003 izplačal več sto milijonov dolarjev, zato so zoper nekatere vodilne v družbi začeli postopek zaradi podkupovanja tujih uradnikov in negospodarnega ravnanja s premoženjem Alstoma, enega največjih svetovnih podjetij na področju graditve elektrarn in hitrih železnic. Vodstvo Alstoma naj bi dopuščalo posameznim projektnim vodjem, da so z računov v Liechtensteinu, Švici, ZDA,

Singapurju, Hongkongu, Bahrainu in na Tajskem na račune posameznih državnih uradnikov v Venezueli, Singapurju, na Tajskem, v Braziliji in nekaterih drugih državah izplačevali precejšnje podkupnine za pridobivanje poslov. Med temi naj bi bilo tudi



izplačilo 200 milijonov dolarjev visoke provizije oz. 15 odstotkov investicijske vrednosti za graditev neke elektrarne v Braziliji, ki jo je Alstom dokončal leta 2001.

Predsednika Vladimir Putin je prevzel nov položaj, potem ko ga je na položaju predsednika Rusije nasledil Dmitrij Medvedjev. S slovesnostjo ob predsedniški prisegi Medvedjeva se je tako končalo Putinovo osemletno vodenje Rusije, pri čemer je jasno, da bo Putin, ki je sam izbral svojega naslednika, še naprej ohranil velik vpliv v državi. Mnogi pa v dejstvu, da je Putin postal premier in tako nasledil Viktorja Zubkova ter da hkrati vodi najmočnejšo politično stranko v dumi Enotno Rusijo,



vidijo znamenje, da bi se lahko v Rusiji okrepila vloga parlamenta in da bi se država lahko začela razvijati v parlamentarno demokracijo po evropskem zgledu.

Milijoni za banano V Zimbabveju, ki se že dolgo časa sooča z rekordno visoko inflacijo, je osrednja banka predstavila dva nova bankovca – za 100 in 250 milijonov zimbabvejskih dolarjev. Gle-

TUJI TISK

Tagesspiegel

Neenoznačni spomini



V Krakovu vsi poznajo Oskarja Schindlerja. V času druge svetovne vojne je tu imel svojo tovarno, v kateri je delalo 800 Judov. Toda kdor bi iskal njegov spomenik ali ulico, imenovano po nemškem industrialcu, bi bil obso-

jen na neuspeh. Razlog je v tem, da je Oscar Schindler vzrok za razkol med prebivalci mesta. Onjem imajo slabše mnenje predvsem starejši prebivalci, ki se ga še spominjajo. Po njihovo ima zelo malo skupnega z Oscarjem iz filma Stevna Spielberga, ki je rešil življenje tisočem Judov. V spominu starejših Krakovčanov je Schindler, ki bi v začetku maja dopolnil sto let, ostal zapisan kot špekulant in ženskar. Zaradi tega svetovno znani Spielbergov film ni doživel kakšnega posebnega uspeha. Kraj, kjer je bila nekdanja tovarna, je ostajal skrivnost, šele leta 2005 so se mestne oblasti odločile odpreti vhod v tovarno in namestiti spominsko tablo: Fabryka Oskara Schindlera – Emalia.

The Independent

Primer končan



Analize DNK so pokazale, da lani odkriti človeški ostanke pripadajo otrokom zadnjega ruskega carja, ki so bili ustreljeni leta 1918. Ruske oblasti so tako napisale zadnje poglavje zgodbe o dinastiji Romanovih, ki je Rusiji vladala

od leta 1613 do 1917. Ostanke kosti, ki so jih našli prejšnje poletje, so preiskali v ameriških laboratorijih in potrdili, da pripadajo carjeviču Alekseju in kneginji Mariji. Carsko družino so pobili 17. junija 1918; trupla so najprej dali v kislino, potem pa so jih zakopali. Sovjeti so carski družini naprtli vse mogoče grehe. Leta 1991 so našli kosti carja Nikolaja, njegove soproge Aleksandre in le treh hčera. Manjkali so ostanke carjeviča Alekseja in ene od hčera. V 20. stoletju se je pojavilo več žensk, ki so trdile, da so Anastazija, a je sedaj dokazano, da je mala kneginja umrla z drugimi člani carske družine. Leta 2000 je Ruska pravoslavna cerkev carja Nikolaja in njegovo družino kanonizirala.

de na to, da inflacija v Zimbabveju presega 165.000 odstotkov, se z bankovcem za 50 milijonov danes ne da več kupiti veliko. Za štruco kruha je treba namreč odšteti že približno 80 milijonov, za šop petih banan pa 100 milijonov zimbabvejskih dolarjev. Tudi novi bankovci bodo podobno kot vsi bankovci v Zimbabveju v bistvu boni in bodo imeli rok trajanja, ki se v primeru bankovcev za 100 milijonov dolarjev izteče že junija



ška območja, najbolj pa je prizadel prav Chaiten v provinci Palena v regiji Los Lagos, ki je od vulkana oddaljen le deset kilometrov. Več kot 4.000 ljudi je svoje domove zapustilo že pred evakuacijo, preostale prebivalce pa so namestili na dve ladji čilske mornarice. Zaradi petdnevnega bruhanja vulkana je v stratosferi nastala debela plast prahu in se razširila čez Patagonijo do Atlantika.

Odkrit zaklad Devetletni deček, ki je s svojim dedkom na nekdanjem bojišču v bližini Lunda na jugu Švedske iskal ostanke granat, je odkril zaklad srednjeveških srebrnih kovancev. Alexander Granhof in njegov dedek sta našla več kot 4.600 kovancev, arheologi pa na podlagi pregleda terena z detektorji za kovine predvidevajo, da je kovancev okoli 7.000, niso pa izključili možnosti, da jih je še več. Alexander in njegov dedek Jens Granhof, ki ju arheologija zelo zanima, sta iskala zaklad, za katerega sta brala, naj bi bil zakopan nekje v pokrajini Scania.



letos. Divja inflacija in gospodarski kaos naj bi bila med poglavitnimi razlogi za poraz dolgoletnega predsednika Roberta Mugabeja in njegove vladajoče stranke na marčevskih volitvah. Pretekli teden je bilo mogoče z enim ameriškim dolarjem kupiti okoli 200 milijonov zimbabvejskih.

Delujoči vulkan Čilski vulkan Chaiten je bruhal lavo in pepel več kot 20 kilometrov visoko, zaradi česar so morali mesto Chaiten na jugu države popolnoma evakuirati. Po izbruhu vulkana je dež iz pepela in blata prekril okoli

Kovance so našli v dveh urnah, ki sta bili zaviti v blago. Zaklad naj bi bil zakopan v težkih časih, po neki teoriji pa naj bi šlo za cerkvene davke, pobrane na bližnjih kmetijah. Med najdenimi kovanci je tudi na tisoče angleških kovancev z veliko vsebnostjo srebra in z oznakami, ki so jih najverjetneje uporabljali v tistem kraju.



Pobuda za inovativna zdravila

Evropska komisija in predstavniki evropske farmacevtske industrije so začeli intenzivno uresničevati pobudo za inovativna zdravila, s katero bi olajšali postopke za razvoj novih zdravil. Pri pobudi za inovativna zdravila gre za edinstven primer javno-zasebnega partnerstva med evropsko komisijo in Evropsko federacijo farmacevtskih industrij in združenj. Razvoj novega zdravila ta čas stane več kot milijon evrov, v povprečju pa traja nekaj več kot 12 let, da to zdravilo pride na trg. Od okoli 10.000 substanc, ki jih preiskujejo v laboratorijih, ponavadi le ena ali dve uspešno premostita vse stopnje do lekarne. Evropa je nekoč že igrala zelo pomembno vlogo v farmaciji. Do leta 1998 je kar sedem novih zdravil od desetih prišlo iz evropskih laboratorijev, danes pa v Evropi proizvedejo le še 35 odstotkov svetovne proizvodnje zdravil.

VIR: STA

TUJI TISK

The Washington Post

Smrt odkritelja



Konec aprila je v mestecu Burg poleg švicarskega Basla v starosti 102 leti umrl Albert Bernstein, ki je nekoč povsem po naključju odkril LSD. Halucinogen, ki je bil odkrit leta 1938, je znanstvenik imel za svojega »težkega otro-

ka«. Takoj po odkritju so o LSD govorili kot o čudežnem sredstvu, ki bi lahko ozdravilo shizofrenijo in alkoholizem. Glede na zadnje trditve obstaja teorija, da kronični alkoholiki nehajo piti, ker doživijo halucinacije, podobne prividom belih miši. LSD je kmalu imel precej občudovalcev, med njimi avtorja Krasni novi svet Aldousa Huxleyja in psihologa Timothyja Learyja, ki je dejal, da narkotik daje možnost živeti po geslih upornišтва 60. let. LDS je CIA ničkolikokrat preizkusila na nič hudega slutečih ljudeh. Šele konec 70. let so LSD prepovedali.

The Times

Pomagajo delati



Raziskave, ki so ovrgle trditve, da intelektualne vaje ne vplivajo na spomin, so pokazale, da vsakodnevni trening miselnih sposobnosti oziroma intelektualne igre krepijo človekov intelekt in omogočajo uspešnejše

spopadanje z vsakodnevnimi nalogami in obveznostmi. Prostovoljci, ki so reševali teste, so imeli boljši spomin in so bolj produktivno presojali ter učinkoviteje reševali zapletene probleme. Da bi dosegli optimalen rezultat, bi bilo treba 25 minut na dan posvetiti vajam za spomin, vendar nam lahko koristi tudi samo pet minut vadbe na dan. Križanke in uganke so koristne za naše možgane, vendar je njihova vrednost omejena, saj pomagajo pri reševanju nalog le enega tipa. Čim dlje se torej človek ukvarja s takšnimi vajami, bolj se izboljšajo njegove intelektualne sposobnosti.



Damijan Koletnik

Vodilo življenja so izzivi in ne denar

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček

Mariborčan Damijan Koletnik, 36-letni univ. dipl. ekonomist, je po osmih letih direktorovanja v podjetniških vodah leta 2006 na povabilo generalnega direktorja Pošte Slovenije postal član poslovodstva te družbe. Izzivi so ga vodili naprej in tako je bil na podlagi razpisa izbran za direktorja družbe Dravske elektrarne Maribor (DEM), leto pozneje pa še za vršilca dolžnosti direktorja Holdinga Slovenske elektrarne (HSE), zadolženega za področje proizvodnje in investicij, kjer se je pridružil dr. Jožetu Zagožnu, ki je zadolžen za področje trženja. Koletnik je bil lani imenovan tudi za predsednika nadzornega sveta Telekom Slovenije. V razmeroma kratkem času si je tako pridobil veliko izkušenj s področja elektroenergetike in telekomunikacij, zato je o tem tudi tekel pogovor, nisva pa se izognila niti nekaterim očitkom, ki se v zadnjih mesecih pojavljajo na njegov račun in na račun drugih strokovnjakov, ki prihajajo s štajerskega konca.

Na spletni strani HSE piše, da se je že začel razvoj HSE kot pomembnega in zanesljivega srednjeevropskega dobavitelja produktov električne energije in da intenzivno iščete poslovne priložnosti v JV Evropi ter v celotnem srednjeevropskem prostoru. Koliko je HSE že navzoč v tem delu sveta in kje?

Cilj skupine HSE je biti vodilen proizvajalec in trgovec z električno energijo na trgu JV Evrope. Tako poslovno mrežo v tujini sestavljajo hčerinske družbe v Italiji, na Hrvaškem, Madžarskem, v Srbiji ter Bolgariji, podružnica v Pragi in predstavništvo v Romuniji. V postopku ustanavljanja je še podružnica HSE na Slovaškem. Lani je bil uspešno realiziran nakup in nadaljnja prodaja TE-TO Rousse. Posebej pomembno pri tem je zmanjševanje tveganih nakupov, saj smo jih s prodajo deleža družbe podjetju Mechel skoraj izničili in v poslu ustvarili neposredni dobiček v višini vsaj 17 milijonov evrov, v kar ni všteti dobiček iz naslova pravice do trgovanja z v tovarni proizvedeno električno energijo. Intenzivne priprave potekajo tudi za razpise v Makedoniji in Albaniji, v Republiki srbski pa je naš cilj zagotoviti delež RS v termoelektrarni Ugljevik. S ponosom

lahko povem, da smo na zadnjem razpisu v Republiki Makedoniji za tri hidroobjekte v konzorciju skupaj z Nemškim RWE oddali najboljšo ponudbo in upravičeno pričakujemo pozitivno odločbo. To je eden od zelo pomembnih korakov HSE za prihodnost, saj so energetske lokacije, predvsem tiste, ki so vezane na OVE, zelo omejene.

Nadalje piše, da strateški razvoj družbe poteka v smeri graditve t. i. multi utility koncepta in vzpostavitve novih prodajnih programov, kot so plin, nafta, premog, elektrika, voda, odpadki. Koliko ste pri tem uspešni?

Diverzifikacija prodajnega programa je nujna predvsem zaradi uravnotežene porazdelitve tveganj. Začrtan multi utility koncept vsebuje tudi razširitev trgovalnih aktivnosti HSE na blagovne trge. Trgovanje na teh trgih je dodatna priložnost za izboljšanje poslovnega izida HSE in zmanjšanje tveganj na področju trgovanja z električno energijo. Vsekakor so naši cilji vezani na skrbno ravnanje z okoljem. Zato razvijamo svojo prvo elektrarno na bioplin v Pivki. Projekt se imenuje Bioferm in bo poleg električne energije, proizvedene iz bioloških odpadkov, proizvajal in prodajal tudi toploto. Projekt smo načrtovali zelo premišljeno in vanj vključili tako partnerja z izkušnjami v tovrstni tehnologiji kot tudi dobavitelja surovine. Moje mnenje je, da so takšni kompleksni projekti lahko uspešni le ob primernem prepletu znanja, kapitala, surovin in trga.

Energija in preskrba z njo postaja čedalje pomembnejša. Kaj lahko HSE naredi za to, da bi Slovenija glede na razmere na svetovnih trgih na eni strani in glede na dobre naravne pogoje ter tudi ugodno geostrateško lego iz te dejavnosti pridobila čim več prihodka?

Naše poslanstvo ne more biti samo ustvarjanje dobička. Zavedati se moramo, da sta pomen in vloga skupine HSE zelo široka. Sami ste omenili kar nekaj različnih vidikov, od katerih pa vsak zelo pomembno vpliva na poslovanje, prihodnost in preskrbo z električno energijo. Jasno pa delujemo v skladu z evropskimi

usmeritvami in prioriteta naloga HSE bo tako do leta 2025 zagotavljanje ustrezne strukture proizvodnih virov ob upoštevanju zahtev zanesljivosti preskrbe, ekonomičnosti in okoljske sprejemljivosti. To je povsem v skladu s cilji Evropske unije, kaže pa se v prepletenosti segmenta energije, ekologije in porabe. Pri tem je pomemben vidik tudi sledenje uravnoveženosti ponudbe in povpraševanja, čemur tudi v Sloveniji namenjamo veliko pozornost. A za uresničevanje ciljev je odgovorna celotna družba, česar se mnogi pogosto ne zavedamo. Da je tako, priča podatek o energetske intenzivnosti, ki se sicer znižuje, a prepočasi. Slovenija bo ob enaki stopnji zmanjševanja intenzivnosti, kot smo ji bili priče v obdobju 1995–2005, ujele EU-25 v 67 letih. Smo investitor praktično vsake večje proizvodne zmogljivosti in temu namenjamo veliko večino svojih sredstev. Gradi se veriga elektrarn na spodnji in srednji Savi, čaka nas dokončanje ČHE Avče, graditev ČHE Kozjak, posodobitev bloka 5, medtem ko za blok 6 v Termoelektrarni Šoštanj tečejo intenzivne priprave, preučujemo možnost izrabe energetskega potenciala reke Mure ob ekološki sanaciji njene struge, obnova verige HE na Soči, končanje obnove HE Zlatoličje, išče se ekonomsko in okoljsko sprejemljiva razvojna rešitev za TET, pred nami je obnova HE Formin in Dravskega kanala, graditev malih HE v RS, preučujemo možnosti za postavitve solarnih in vetrnih elektrarn ... HSE nedvomno nosi levji delež investicij v nacionalni energetski sistem. Vzporedno smo odgovorni tudi za razvoj skoraj vseh regij v Sloveniji. Tega se zavedam in zato sem prvi v vrsti zagovornikov vzporednega razvoja energetike v vseh regijah, kjer le imamo možnost. Mislim, da smo tukaj v zadnjih dvajsetih letih nekaterim regijam storili veliko krivico. Izpostavil bi Dravsko dolino in Maribor, saj od tam izhajam. Če pogledamo, da daje reka Drava najčistejšo in cenovno najugodnejšo energijo in smo z njo zagotavljali uspešen industrijski razvoj v celotni Sloveniji, ne le v regiji, kjer se ta energija ustvarja, je nedopustno, da smo kasneje dopustili propad velikih industrijskih sistemov in iz največjega industrijskega mesta v nekdanji Jugoslaviji naredili mesto zapuščenih industrijskih ►

► objektov. V njih se sicer v zadnjih nekaj letih oživljajo manjša podjetja, a njihova velikost nikakor ni primerljiva z njihovo velikostjo v še ne tako oddaljeni preteklosti.

Kakšne so relacije in sodelovanje med HSE in Elesom, ki je dejansko distributer električne energije? V zadnjem času so se namreč v javnosti pojavile govornice o napetostih med obema družbama?

HSE se vedno obnaša kot dober poslovni partner, zato smo tudi v odnosu do Elesa zelo razumevajoči, seveda znotraj zakonskih okvi-

Tako kot znamo ceniti sebe in svoje okolje, bomo morali znati ceniti tudi vlogo energetskih objektov, ki jih potrebujemo.

rov. Upamo in verjamemo, da se bodo zadeve v kratkem uredile. Razmere, v katerih popolno sodelovanje med sistemskim operaterjem, distributerji električne energije in proizvajalci električne energije ni omogočeno, namreč ogrožajo stabilno in zanesljivo preskrbo, hkrati pa postavljajo pod vprašaj uspešnost končanja investicij v energetske objekte. Ta čas si zelo prizadevamo za zagotovitev daljnovidne povezave za priključitev ČHE Avče v sistem. Obstaja nevarnost, da bo objekt zgrajen, daljnovoda pa ne bo. Gospodarska škoda je v takšnem primeru skoraj neizmerljiva. Moram pa povedati, da zadeve niso odvisne samo od energetike. Velik del odgovornosti za to nosimo prebivalci Republike Slovenije sami. Vsi bi želeli nemoteno dobavo električne energije po nizki ceni, nikakor pa ne želimo imeti v svoji okolici energetskega objekta, ne oziraje se na strokovne argumente o vplivih takšnega objekta. Imam občutek, da ljudje delujemo kot eno samo sebično bitje. To bo treba spremeniti. Tako kot znamo ceniti sebe in svoje okolje, bomo morali znati ceniti tudi vlogo energetskih objektov, ki jih potrebujemo.

HSE vodita dva direktorja, kako so razdeljene pristojnosti?

Razmerja med direktorjema ureja poslovnik o delu posloводства. V osnovi so področja dela razdeljena na trženje, ki ga pokriva Jože Zagožen, in področji tehnike ter investicij, ki spadata pod moje okrilje. Seveda pa so tu še druga področja, katerih dela so med seboj zelo prepletena in jih zato upravlja skupno. V večini primerov se posloводство odloča skupno in zelo me veseli, da pri tem ne prihaja do razhajanj.

HSE je prodal delež v ruski družbi Metalurgija, kjer se zdaj zapleta, za družbo je objavljen stečajni postopek. Ali je bil kupec napačno izbran?

Tega si ne bi upal trditi. Treba pa je poudariti dvoje. Prvo je to, da HSE nima vpliva na poslovanje TDR. Drugo, postopek prodaje ruske TDR se je začel v času prejšnje vlade. Nedvomno je družba potrebna prenove in novih programov za zagon. To so bile jasne zahteve in so bile pri prodaji tudi del pogodbe. Za izpolnitev zahtev so bile v razpis vključene različne varovalke (bančna poročstva za zagotovitev delovnih mest, izvedbe investicij ...). Poudariti je treba, da je HSE že od sredine lanskega leta nenehno opozarjal in se poslovno pogovarjal z lastnikom družbe. Ves

čas je bil iz pogovorov viden samo en cilj: sprostitev poroštev kljub neizvedenim investicijam. Seveda ima taka sprostitev poroštev širši pomen. Gre namreč za poročstva, ki jih je kupec pri poslovnih bankah zavaroval z lastnimi depoziti. Direktor je sicer zatrjeval, da bo tako sproščene lastne depozite vložil v družbo v obliki surovin za proizvodnjo, a na ta način bi HSE res zlorabil zaupanje lastnika, RS, in storil še večjo škodo delavcem. Agonijo propada bi verjetno le odložil za kakšnega pol leta in takrat bi bili v še bolj brezupnem položaju. Poudariti je treba, da je družba izpolnila svoj poslovni načrt za leto 2007 manj kot v 50 odstotkih! Ta čas aktivno iščemo pravne poti, da bo denar iz unovčenih poroštev prišel na pravo mesto – delavcem. Pri tem nas kupec TDR ovira z vsemi pravnimi sredstvi



in z različnimi drugimi oblikami pritiskov. To je že dalj časa predvsem način dela ljudi okrog direktorja TDR, vendar nas takšni pritiski ne smejo omajati. Imam občutek, da nekateri ljudje v želji po populizmu izrabljajo pravna sredstva in razne načine pritiskov za dosego osebnih ciljev, ki niso neposredno povezani z gospodarstvom. Pri tem grejo tudi mimo direktorja in celo tako daleč, da zadeve obravnavajo na osebnem nivoju, kar je neposlovno in nedopustno.

V zadnjih mesecih je bilo zapisanih kar nekaj kritik na vaš račun, predvsem o tem, da pred volitvami niste bili član največje vladajoče stranke, da ste se nato včlanili v stranko iz domnevno koristljubnih namenov in podobno. Kako odgovarjate na te očitke?

Nikoli nisem bil član nobene stranke. Niti pred volitvami niti po njih, o tem pa ne razmišljam niti v tem času, ko smo spet pred volitvami. Svojo pripadnost sem do sedaj vedno dokazoval z odgovornostjo do funkcije, ki sem jo opravljal, in do ljudi, ki so bili odvisni od mojega delovanja. V mislih imam predvsem zaposlene v družbah, ki sem jih tako ali drugače soustvarjal in z njimi upravljal – bodisi da sem bil lastnik sam ali pa so bili lastniki drugi. Sem gospodarstvenik in ne politik. Nisem pa toliko naiven, da se ob tem ne bi zavedal, da lahko politika včasih prestopi okvire delovanja ali si jih zastavi preširoko.

Nekateri vam očitajo pomanjkanje t. i. pravih delovnih izkušenj; delo v družinskem podjetju, kjer naj bi se bili ukvarjali s prodajo avtomobilov, naj bi bilo premalo referenčno za to, kar ste pozneje postali ...

Sam sem na delo v svojem podjetju zelo ponosen. Teza o moji karieri je prav smešna. Ne razumem, zakaj si tisti, ki takšne teze postavljajo, preprosto ne vzamejo časa in si pridobijo prave informacije. Verjetno jih imajo, a jim morda niso po volji. Dejstva so naslednja. Tradicija servisiranja vozil v naši družini je stara več kot 34 let. Upam si trditi, da je oče ustanovil in vodil najboljši servis vozil v Mariboru. Vendar v začetku devetdesetih to ni več zadostovalo. Zato smo takrat v okviru družinskega podjetja podpisali pogodbo za pooblaščen servis vozil Renault. V omenjenem servisu sem se, hkrati s študijem ekonomije, ukvarjal z nadomestnimi deli in garancijami. Ko sem študij leta 1996 uspešno končal, sem prišel do mejnika, ko se je bilo treba odločiti kako naprej. Na eni strani je bilo dejstvo, da je očetov servis lepa popotnica v življenje, a sam servis brez celovite ponudbe ni predstavljal perspektive. Za slednjo pa sem živel, se izobraževal in k temu stremel. Imel sem srečo. Oče in mama sta bila v tem zelo široki osebi in sta izbrali o razvoju prepustila meni in bratu, sama pa ponudila vso podporo, tako finančno kot strokovno. Dve leti

sem aktivno uvajal prodajo vozil in prodajo nadomestnih delov v takrat še očetovem podjetju in dokončno spoznal, da brez korenitih sprememb ne bo razvoja. Vodstvo tedanjega Revoza sem kljub izjavam, da širitve prodajne mreže ne bo več, s svojim razvojnim načrtom prepričal. Zato sem kot edini družbenik leta 1998 ustanovil podjetje Avto Koletnik, d. o. o. Pod mojim vodstvom je podjetje zraslo tako po številu zaposlenih kot po prihodkih kar za nekajkrat. Družba je danes zagotovo eden najpomembnejših subjektov na področju avtomobilizma v regiji.

Slišati je tudi očitke, naj bi bili uspešni zaradi prijateljstva s Stanislavom Petkom oziroma družino Petek ...

Joj, na to smešnico sem že skoraj pozabil. Saj res, po pisanju Maga naj bi bil kadroval tudi eden od sinov, ki naj bi bil celo moj sošolec, ki pa je kar celo desetletje mlajši od mene. Tudi ta podatek priča o zanesljivosti in resnosti tovrstnih informacij. Številni na svetu pravijo, da je tudi Elvis Presley še živ. Tudi če to misel še neštetokrat ponovimo, si ne morem misliti, da bi lahko postala resnica. K sodelovanju v Pošti Slovenije za področje prodaje me je povabil njen direktor, saj je bil seznanjen z mojimi prodajnimi uspehi v drugi dejavnosti. V družbo DEM pa sem prišel na podlagi razpisa za direktorja, na katerega sem se prijavil z lastnim programom vizije razvoja in z njim bolj kot drugi kandidati prepričal nadzornike. Od takrat se je nadzorni svet zamenjal, sam pa sem ostal direktor. Tudi z novimi nadzorniki odlično sodelujem. Ponosen pa sem, da me je na mesto v. d. direktorja HSE postavila Vlada RS, saj imenovanje razumem kot eno od potrdil svojega dobrega dela.

Ali poznate Andrijano Starina Kosem (ASK)? Če jo, kakšne so vaše izkušnje z njo, kako gledate na dogodke okrog nje in njene očitke, ki bi lahko leteli tudi na vas?

Gospo ne poznam. Poznam jo le iz medijev, kjer se redno pojavlja. Prepričan sem, da imajo ljudje, ki se toliko ukvarjajo z drugimi, problem z lastno vizijo. Kot da bi omenjena gospa želela, da se vsi pogovarjajo o njej in njenih razmišljanjih. Verjetno ima zato svoje razloge, sam jih ne poznam, ker se ne ukvarjam s politiko, temveč z gospodarskimi temami. Ko se na veliko govori o tovrstnih razmišljanjih, se po mojem mnenju posamezniku brez potrebe daje večji poudarek, kot si zasluži. Zanimivo je, da ji največ pozornosti namenjajo prav v medijih, ki jih številni povezujejo z njenim sedanjim delodajalcem. Nekje sem tudi prebral, da je v povezavi s tem že veliko zaslužila. Toliko o tem. Zdi se mi, da sva se pri tem vprašanju že preveč zadržala. Nimam kaj dodati.

Ste predsednik nadzornega sveta v Telekomu Slovenije. V javnosti se pojavljajo vesti,

naj nadzorniki ne bi bili preveč zadovoljni z delom Bojana Dremelja, predsednika uprave. Kako je s tem?

Vlogi gospoda Dremelja in mene sta povsem različni in tako posamična razhajanja niso nič posebnega. So prej zdrava kot problematična. Dejstvo pa je, da se jasno zavedam odgovornosti, zato sem pri delu natančen in analitičen. Vse skladno s pooblastili in z vlogo prvega nadzornika. Takšno delo pa

Čeprav je pogodba o zaposlitvi stvar delojemalca in delodajalca, lahko potrdim, da gre za obveznosti, ki so za lastnika velike, a zavezujoče. Gre za podedovano stanje, ki ima pravno zavezujoče osnove tudi danes.

Kakšne so nadaljnje usmeritve poslovanja, predvsem pa lastninjenja družbe Telekom?

Vizija družbe in usmeritve poslovanja so v pristojnosti uprav družb, tako je tudi v prime-



Nikoli nisem bil član nobene stranke niti pred volitvami niti po njih. O tem ne razmišljam niti zdaj, ko smo spet v predvolilnem času.

navadno zahteva več odgovorov pri sledenju in nadzorništvu poslovanja, zato nadzorniki pričakujemo več sodelovanja z vodstvom. Ni mi vseeno – in seveda tudi drugim članom sveta ne – za državno premoženje, katerega skrbniki smo. Gre brez dvoma za izredno pomembno družbo z odličnimi referencami dosedanjega dela in prav tako odličnim razvojnim potencialom. Pomembno je tudi, da se razvijajo prav vse družbe v skupini, saj samo to vodi do sinergičnih učinkov. Znanje zaposlenih v njih je namreč vrhunsko in dobro je, da imajo možnost, da se razvijajo v okolju, ki motivira in ne izključuje, temveč jih v ustvarjalnosti povezuje. Odločeni smo zato vztrajati, da dosledno spremljamo tako razvoj družbe kot rezultate njenega poslovanja. Finančne in kakovostne.

Poslovni dnevnik je nedavno objavil podatek o izredno visoki odpravnini, ki bi jo dobil Dremelj, če bi ga nadzorniki odstavili. Kako to, da je v individualni pogodbi določena tako visoka odpravnina?

ru Telekoma Slovenije. Kot rečeno, bomo kot predstavniki lastnika še naprej zahtevali dosledno izpolnjevanje vseh zastavljenih ciljev. Vemo, da je agencija za privatizacijo ustavila proces lastninjenja. Gre za legitimno odločitev, ki jo je treba spoštovati. Prepričan pa sem, da bo proces znova stekel, ko bo za to dovolj politične volje. Ne nazadnje je prodajalec država kot večinska lastnica.

Kakšne so po vašem mnenju relacije med Telekomom in Mobitelom? Je dobro, da obe družbi vodi en človek?

Velikost obeh družb in potrebe na trgu kažejo, da bi morali biti družbi bolj v partnerskem kot obvladujočem odnosu. Ustvarjanje dodane vrednosti mora na drugi strani nujno pomeniti tudi temu primerno soodgovornost odločanja. Dokler je skupina urejena tako, kot je danes, je primernejša, da sta družbi bolj v sestrskem odnosu kot v odnosu mati-hči, vsaka s svojim vodstvom torej. Pri tem niso toliko pomembne osebe, pomembnejši so odnosi in poslovne relacije med subjekti. ■



Božje poti pripovedujejo

I. Ž., fotografije iz knjige Francija Petriča Slovenske božje poti

Slovenija ni samo dežela cerkva, ampak tudi dežela božjepotnih cerkva. Veliko jih imamo. Njim je namenjena obsežna in oblikovno lepa knjiga Francija Petriča *Slovenske božje poti*, ki jo je izdala založba Družina.

Romanja v sodobnem svetu spet pridobivajo pomen. To potrjujejo reke romarjev, ki se zbirajo po različnih romarskih središčih. Izražajo iskanje današnjega človeka na religioznem in kulturnem področju, so pa tudi podoba sodobnega nomadstva in avanturizma. Kljub spremenjenemu načinu življenja, mišljenja in verovanja je romanje pomembno izrazno sredstvo vernosti sodobnega človeka. Ostaja pa kompleksen pojav, zato ga je treba temeljito in resno obravnavati.

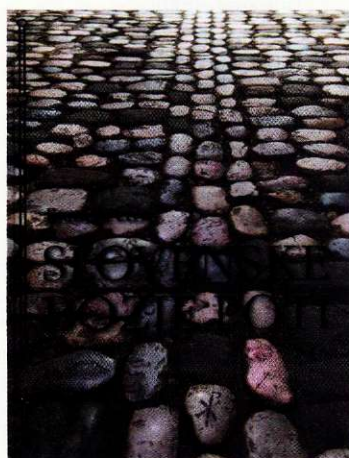
Božjepotništvo Ker romanja še vedno kljub spremenjenemu načinu življenja, mišljenja in verovanja ljudi ostajajo pomembno »izrazno (utrjevalno, poglobitveno in občestveno) sredstvo vernosti sodobnega človeka«, se je avtor knjige odločil, da poskusi narediti kratek pregled oziroma analizo tega pojava. Pojav božjepotništva je kompleksen, zelo širok in bogat, zato je imel na voljo različne vidike. V slovenščini kakšne temeljite razprave o tem nimamo. Nekaj malega je o božjepotništvu pisal dr. Niko Kuret med opisi narodnih običajev; več je zabeležil Jože Dolenc v svoji knjižici *Slovenski romar*. Na sintetičen in poljuden način je zelo dobro nanizal nekatera najpomembnejša dejstva, mimo katerih ne moremo, če želimo govoriti o božjepotništvu ne samo kot o verskem, pač pa tudi kot o kulturnem in etnološkem pojavu.

Avtor v uvodni študiji (*Romanje – popotovanje v veri*) fenomenološko obdelala pojav romanja in hkrati analitično predstavi vse, kar romanje je in kar pomeni v družbi in verujoči skupnosti. Če bi želeli podati splošno definicijo romanja, bi lahko rekli, da je to »potovanje posameznika ali skupine vernikov na določen kraj ali k določenemu svetišču, pri katerem si obeta božjo pomoč«, je zapisal. Nekoč je bil npr. bolj poudarjen spokorniški značaj romanja, danes stopata v ospredje turistični in kulturni vidik, ki ju ne gre zavriniti, ampak jima dati duhovno vsebino in ponuditi nove odgovore na človekova iskanja, ki ostajajo kljub časovnim razlikam vedno ista.



Crngrob pri Škofji Loki

Romanje v – Romo (Rim) Pojav romanja je znan v vsej zgodovini: od takrat, ko je človek začutil globljo potrebo po stiku z božanstvom in je zato z darovi in prošnjami začel zahajati na njemu posvečene kraje, pa vse do romanj, kot jih poznajo večja



svetovna verstva islam, hinduizem in budizem. Sledi razčlemba različnih motivov, zaradi katerih se ljudje odpravijo na romanje; dejavnikov, ki na to vplivajo, in različnih namenov, ki jih lahko ima romarsko dejanje.

Poseben del študije govori o krščanskih romanjih, kjer se srečamo s teološko razlago in z biblično utemeljitvijo, nato pa so shematično prikazana krščanska romanja skozi zgodovino: »svetopisemska romanja« Stare in Nove zaveze ter zelo shematično nakazana romanja v nekatera najpomembnejša krščanska svetišča in kraje sveta. Temeljiteje je predstavil svetoletna romanja in romanja mladih. Na koncu uvodne študije se seznanimo s pojavom romanj med Slovenci.

Slovenski izraz romanje izhaja iz besede Roma, Rim, ker je tja

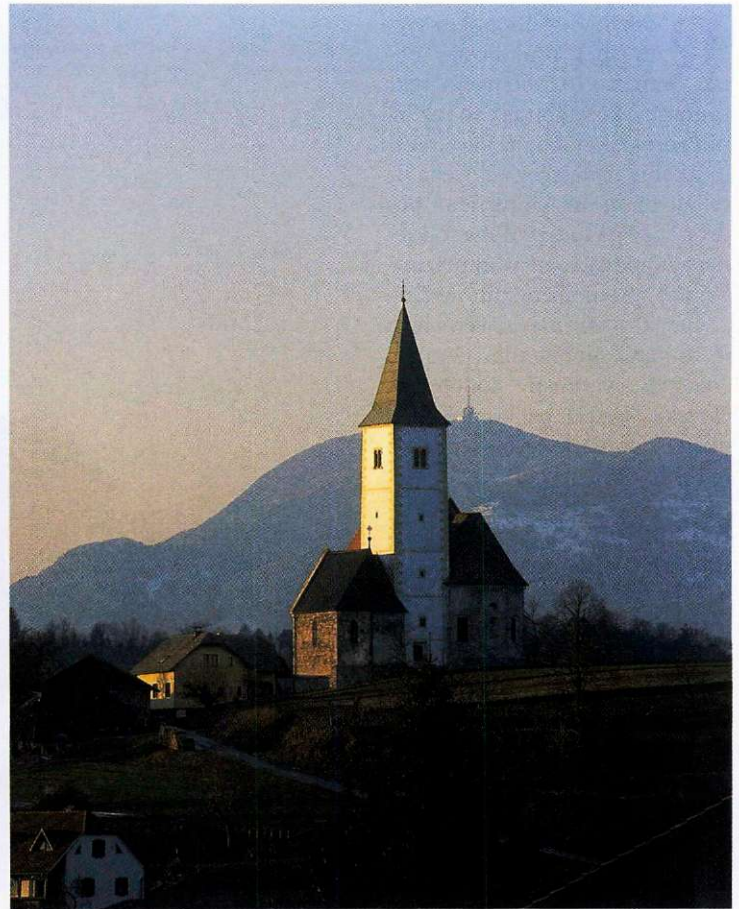
zahajalo največ romarjev. Skozi zgodovinsko perspektivo se srečamo z romanji v preteklosti in danes. Zadnji, tretji del govori o Slovencih kot romarskem narodu. Spoznamo poti in cilje slovenskih romanj po Evropi in po domači deželi.

Sprava z Bogom »Več let sem načrtno zbiral literaturo v italijanščini, angleščini in nemščini, jezikih, ki jih razumem. Tako me je navdušila, da sem se sistematično lotil temeljite obdelave pojava romanj. Fenomenološko sem skušal obdelati pojav romanja in obenem analitično predstaviti vse, kar romanje je in kar pomeni v družbi in verujoči skupnosti,« je pojasnil Franci Petrič v pogovoru za *Družino*.

Dobro romanje se mora začeti že doma, priprava nanj je ▶



Turnišče v Prekmurju



Brunk nad Radečami



Sladka Gora

pomembna. Vedeti moraš, zakaj greš na božjo pot. Navadno je to duhovni nagib – zahvala ali prošnja Bogu za določene dogodke v osebem življenju. Pomembno je, da se doma o poti poučiš – romar ne sme nepripravljen na pot. Če pogledamo nazaj, ko so romali v Kompostelo ali Rim, izvemo v knjigi, da so opravili poseben obred pred potjo, saj so bile poti nevarne in niso vedeli, ali se bodo sploh še vrnili domov. Poleg tega so romarje od drugih popotnikov ločevala posebna obleka in druga zunanja znamenja. Danes tega ni več, mnogi romanja ne vzamejo več zares, na Brezje se lahko pripelejš prav do vrat. In vendarle je od priprave veliko odvisno, kako boš romanje doživel, kako boš doživel cilj. Tukaj se pokaže tudi bistvena razlika, kdo je romar in kdo turist: na turistično pot greš iz radovednosti, spoznavanja novega kraja, na romanje pa greš že od doma z namenom, da se spraviš z Bogom, da se mu zahvališ, ga prosiš – motiv za pot je torej drugačen.

Popotovanje v veri Romanje je »popotovanje v veri«, kot je na-

slovljen prvi del knjige. Romanje je namreč zaznamovano z napani, saj morajo pravi romarji premagati številne ovire, da pridejo na cilj. Izrednega pomena za romanje je, kako na cilj pridemo, kaj se dogaja »pred tem«, kaj nas v ta sveti prostor, kraj ali dogodek uvede ... Pot je spokorno opravilo, ko se notranje očistiš, kar romarje uvede v duhovno očiščenje, spoved, ki je zelo povezana z romarskim krajem. Poleg spovedi so se na posameznih romarskih krajih »oblikovali« romarski običaji, posebni obredi ...

Romanja so pristna ljudska pobožnost, ki je Cerkev ni predpisala ne ukazala in ne ustanovila. Še več, včasih jih je celo omejevala, ker je bilo veliko deviantnih pojavov in jih ni mogla obvladovati. Pozneje jih je sprejela kot dejstvo in jih poskušala osmisliti. Obredi, nenapisana pravila, ki so jih ljudje skrbno gojili in jih prenašali iz roda v rod, so sestavni del romanj. Slovenci gremo po kolenih okrog oltarja ali svete podobe, v Lurdu moraš v procesijo križvega pota, poznamo poljub relikvij, dotik z roko ...



Marijino Celje nad Kanalom

Marijina svetišča Slovenci smo radi romali, posebno k Marijinim svetiščem, ki so na našem ozemlju najstarejša (Svete gore, Bled, Lesce, Velesovo ...). Še zdaj med romarskimi cerkvami prevladujejo Marijine. Imeli pa smo tudi druge zavetnike in priprošnjike (npr. sv. Jožefa, sv. Anjo, sv. Roka, sv. Antona itd.), katerih svetišča so priljubljena romarska središča še danes. Nastanek božjih poti je pri večini, vsaj starejših, neznan ali pa zavrt v legendo, čudežen dogodek, ki ga seveda ne moremo dokazati pa tudi ne zanikati. Vsekakor ti kraji razodevajo človekovo žejo po stiku z božjim. Zato se v zadnjem delu študije srečamo z izzivom, ki ga romanja pomenijo za Katoliško cerkev oz. njeno pastoralno dejavnost.

Iz drugega dela monografije je razvidno, koliko domačih in tujih umetnikov je prispevalo v zakladnico umetnosti. Še več: prav ti zakladi so potrditev visoke kulturne ravni naših prednikov – čeprav niso bili šolani, so umetnostni zakladi pa tudi ohranjene pesmi, proza o teh svetiščih do-

kaz, da so imeli občutek za lepo in da so temu dali mesto v svojih svetiščih. Umetnost nikoli ni poznala meja, naša svetišča so temu priče – mnogi tuji znani umetniki so dobili svoje mesto v njih.

205 božjih poti Najobsežnejši del monografije nosi naslov *Božje poti pripovedujejo*. V njem se sprehodimo po slovenskih božjih poteh z pomočjo strnjene in zelo informativnega (enciklopedijskega) besedila ter ob izvrstnih fotografijah Marjana Smerketa. Monografija avtorja Francija Petriča, urednika katoliškega tednika *Družina*, v sliki in besedi predstavlja 205 božjih poti. Vsaka izmed njih je zanimiva, saj ti kraji privlačijo romarje, mlade in stare, zdrave in bolne, družine in posameznike, pobožne in radovedne, dobrotnike in žeparje, oznanjevalce in goljufe, kot je zapisal avtor. Skupna vez vseh romanj nekoč in danes ostaja ista: poživitve sveta vrednot. Zato je kot miroljubna mešanica ljudi vseh stanov, kultur, izobrazbe, narodov in ras predpodoba in predokus idealnega človeštva. **D**

Location	Distance (km)
Kranjska gora	102,3
Tolmin	91,2
Sv. Gora	107,5
Dornberk	93,2
Tomaj	93,2
Koper	88,9
Lucija	100,1
Planina Ajdovščina	91,2
Postojna	89,1
Tinjan	91,2
Ilirska Bistrica	97,3
Lož	96,8
Krvavec	104,5
Mozirje	105,9
Kum	105,9
Novo mesto	98,3
Črnomelj	92,8
Kavne Koroška	95,7
Radlje ob Dravi	96,5
Kalvarija Maribor	104,5
Boč	107,3
Murska Sobota	91,8
Gornja Radgona	105,9

Pomlad naj cveti, dehti in ... se SLIŠI!

RADIO OGNIŠČE

Edina vladarica habsburških dežel

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Marija Terezija je bila ena najbolj znanih razsvetljenih absolutistov v osemnajstem stoletju. Bila pa je tudi edina ženska, ki je v več kot šest in pol stoletij dolgi zgodovini vladanja Habsburžanov zasedla vladarski prestol.



Cesarica Marija Terezija, razsvetljena absolutistka

Habsburška vladarica Marija Terezija je bila edina ženska, ki je v več kot šestinpolstoletni vladavini habsburške dinastije zasedala najvišji položaj, in tudi edina ženska, ki je kadar koli v zgodovini vladala slovenskim deželam. No, tudi Milka Planinc je nekoč v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji štiri leta

opravljala funkcijo predsednice tedanjega Zveznega izvršnega sveta, a se je dandanes redko kdo sploh še spomni, če pa že, pa le po tem, kako smo si morali v njenem obdobju zategovati pasove in smo doživljali razne skrajno nepriljubljene gospodarske ukrepe, pomanjkanje blaga široke potrošnje in naraščajočo inflacijo.

Marija Terezija je ostala v zgodovini zapisana kot vladarka, ki ji je z reformami, pa čeprav so bile nekatere tudi nepriljubljene, na svoj način in v skladu s tedanjim časom vsaj malo uspelo izboljšati vsakdanjik svojih podanikov. Vedeti je treba tudi to, da je Marija Terezija prestol zasedla skoraj popolnoma neizkušena. Njen oče, cesar Karl VI., je menil, da ji bo

v oporo pri vladanju njen soprog, pa se je kasneje izkazalo, da je glavno breme vladanja padlo na njena ramena.

Marija Terezija se je rodila 13. maja 1717 na cesarskem Dunaju očetu Karlu VI. Habsburškemu, cesarju Svetega rimskega cesarstva in vladarju habsburških dežel, ter Elizabeti von Brunswick-Wolfenbuttel, hčerki tamkajšnje knežje dinastije. Po zgodnji smrti svojega starejšega brata je bilo Mariji Tereziji kot najstarejši hčeri namenjeno, da prevzame družinsko dediščino. Njen oče je zaradi tega s tako imenovano pragmatično

Franc Lotarinški se je lahko poročil z Marijo Terezijo, šele ko se je odrekel svoji lotarinški dediščini.

sankcijo ustvaril pogoje, da je lahko v nasprotju z navado habsburške dedne dežele nasledila ženska. Z raznimi političnimi uslugami je staremu cesarju uspelo prepričati večino evropskih monarhov, da so se zavezali, da bodo Marijo Terezijo priznavali kot dedinjo. Težava pa je bila z nasledstvom cesarske krona. Cesarska krona je bila, pa čeprav že generacije v posesti Habsburžanov, formalno še vedno stvar volitev nemških volilnih knezov, izrecno nanjo pa je bilo določeno, da jo lahko nosi le moški, in tega niti stari cesar ni mogel spremeniti.

Cesar se je zato ozrl po primerem moškem, ki naj bi skupaj z

njegovo najstarejšo hčerjo delil prestol. Za moža habsburške princese je bil izbran slabih deset let starejši Franc, dedič lotarinškega vojvodstva. Zadeva sploh ni bila preprosta, zaradi interesov evropskih velesil je moralo priti do vezane trgovine. V poroko med Francem in Marijo Terezijo so drugi vladarji privolili pod pogojem, da se Franc odreče svoji lotarinški dediščini; to je dobil izgnani poljski kralj, ki je bil tast francoskega vladarja, potem pa bi vojvodstvo pripadlo Franciji. Franca bi za to odškodovali s toskanskim vojvodstvom, kjer je prav tedaj izumrla vladajoča dinastija. Franc je ljubezni na ljubo privolil v zamemjavo ozemelj in zakon je bil sklenjen, evropske velesile pa so ga »požegnale«.

Prusija ji ne prizna prestola

Leta 1741 je umrl stari cesar in Marija Terezija je nasledila krono. Oče ji je zapustil težko dediščino dveh prejšnji vojn in popolnoma izpraznjene državne blagajne. Pruski kralj Friderik, eden redkih vladarjev, ki pragmatične sankcije ni podpisal, je takoj po smrti starega vladarja habsburških dežel z vojsko vkrakal v avstrijsko Šlezijo. Skupaj s Francozi je tudi spodbujal bavarškega vojvodo, da je zahteval cesarsko krono zase (Friderik je kot protestant ni mogel odbiti). S prazno blagajno ter slabo opremljeno in izčrpano vojsko je bila Marija Terezija prisiljena braniti svojo dediščino praktično od prvega dne. Mož se pri tem ni



Kronanje Marije Terezije za kraljico Ogrske

kronan tudi za cesarja, čeprav je vsa moč v resnici pripadala Mariji Tereziji, dejanski vladarki habsburške dediščine. Namesto na moža se je v diplomaciji raje opirala na grofa Kaunitza, v državni upravi pa na grofa Kollowratha. Pokazalo se je, da je pri obeh sodelavcih imela srečo, kajti izkazala sta se za sposobna in sta imela veliko vlogo pri njenih reformah.

Utrjevanje razmajane države

Leta 1748 je bila z mirovno pogodbo končana vojna za avstrijsko nasledstvo. Marijo Terezijo je za vladarico habsburških posesti, njenega moža pa za cesarja priznala tudi Prusija. To priznanje pa je morala plačati z izgubo Šlezije. Pruskemu kralju tega ni nikoli oprostila in je vse svoje življenje ostala njegova zagrizena nasprotnica.

Po končani vojni se je lotila dela, da bi spravila v red dodobra razmajano državo. Njeno vodilo je bilo, da se ne sme nikoli več ponoviti, da bi ji še kdo s silo lahko spodbijal krono. Mož ji je bil pri tem v precej večjo pomoč kot v vojni, čeprav je bila njegova vloga še vedno bolj vloga tajnika

izkazal za kakšno večjo oporo. Na upravo v mirnem času se je sicer še nekako spoznal, na diplomacijo in vojaške zadeve pa skoraj nič. Razočarana je mlada cesarica nekoč zavzdihnila, da je njen mož kot sir, zelo dober, a žal poln lukenj.

Sele ko ji je uspelo osebno prepričati madžarsko plemstvo, da se je izreklo zanjo kot vladarico, je Marija Terezija zbrala zadosti sredstev in vojakov, da se je lotila osvajanja že izgubljenih ozemelj. Uspešne operacije so ji povrnille skoraj vse njene pokrajine, leta 1745 pa je bil končno njen mož

kot dejanskega sovladarja. Marija Terezija je skupaj s svojimi sodelavci preuredila davčni sistem, ki je na eni strani zmanjšal obremenitev ljudstva, na drugi pa omogočil rednejše in točnejše pobiranje davkov. Na podlagi teh reform je bil izveden tudi popis zemljišč, nastal je tako imenovani terezijanski kataster, ki je na naših tleh še dandanes temelj zemljiške knjige. Franc se je izkazal s koristno potezo, ko je predlagal ustanovitev kovnice, v kateri so kovali predvsem znamenite srebrne tolarje Marije Terezije. Ti so kmalu prišli na dober glas zaradi svoje konstantne teže in odstotka srebra v njih in so postali za nekaj časa celo osrednja obračunska valuta med evropskimi državami, njihova slava pa je segla celo na območje turškega imperija. Ta poteza pa ni bila le marketinška, ampak tudi lep postranski prihodek tako za državo kot tudi zasebno cesarsko blagajno.

Vladarica je centralizirala upravo in odpravila oziroma združila večje število uradov ter tako zmanjšala birokracijo. Uvedla je obvezno osnovno šolanje, država pa je povečala dotacije dunajski univerzi, predvsem za področje medicine. Ustanovljene so bile visoka šola za šolanje predvsem plemiške mladeži za potrebe državne



Svojo dediščino je morala Marija Terezija braniti z orožjem.



Vladarski par je imel kar šestnajst otrok.

Friderik Veliki je bil smrtni sovražnik Marije Terezije.



► uprave, vojaška akademija in inženirska visoka šola. Delno je na to vplival tudi Franc, ki je imel velik posluh za naravoslovne znanosti. Marija Terezija je bila tudi ustanoviteljica cesarske in kraljevske akademije za znanost in literaturo.

Takšno utrjevanje države pa je vodila tudi želja vladarice, da bi se maščevala Prusiji in si znova pridobila izgubljeno Šlezijo. Armada se je povečala na dvojni obseg in bila dobro oborožena, pod vplivom političnih svetovalcev pa se je Marija Terezija za zavezništvo obrnila k tradicionalni nasprotnici Franciji in k Rusiji. Leta 1756 je izbruhnila sedemletna vojna, ki pa ni prinesla želenega izida. Prusija je sicer doživela hude poraze, a je odnesla tudi nekaj zmag, predvsem pa ji je uspelo vztrajati dovolj dolgo, da so se druge v vojno vmešane velesile naveličale. Marija Terezija je morala spet stisniti zobe, podpisati mir in se dokončno odreči Šleziji. Po tem se je do konca vladanja raje nagibala k miroljubnim rešitvam mednarodnih sporov.

Velika družina Kljub obilici dela sta Marija Terezija in Franc (ki je seveda iz daljave upravljal, in to uspešno, še svojo toskansko vojvodstvo) živela v precejšnji zakonski harmoniji, ki jo je kronalo šestnajst otrok. Pet je bilo fantov, dva med njimi sta po materi postala cesarja, eden pa je bil kasneje kölnski knezoškof. Od enajstih deklic, ki so imele prvo ime po materi, je bila najbolj znana Marija Antonija, razsipna žena francoskega kralja Ludvika XVI., ki je v času francoske revolucije izgubila življenje pod giljotino.

Franc pa je menda imel tudi nekaj manjših aferic zunaj zokonske postelje in morda je to



Franc je bil uradno sovladar Marije Terezije, a je dejansko imel bolj tajniško vlogo.

Marija Terezija je ustanovila npravstveno komisijo za utrditev morale v cesarski prestolnici na Dunaju.

pripomoglo, da je cesarica predvsem na Dunaju uvedla moralno komisijo. Njena naloga je bila preprečevati preveliko razposajenost v cesarski prestolnici. Na veliko zabavo meščanov je del lahkoživih mladih gospodov iz visoke družbe ustanovil »red figovega listja«, njihove ženske somišljenice pa »red svobodnih dam« in oba sta se spustila v zabavno vojno z uradnimi varuhi morale. Zabave torej ni manjkalo, čeprav so se morali grešniki, ki so jih varuhi morale zalotili, pokoriti na sramotnem stebru

ob mestnih vratih. Vladarica je šla v moralnosti celo tako daleč, da je zahtevala od Kaunitza, naj prepreči razuzdanim vojaškim oficirjem napredovanje v službi. Menda je stari državnik pripomnil, da bi bil on sam, če bi tako mislil tudi stari cesar, še vedno le poročnik. A vladarska družina se je ne glede na te občasne moralistične popadke vladarice redno udeleževala ljudskih zabav, še posebej v pustnem času, vse do smrti cesarja Franca leta 1765.

Marijo Terezijo je moževa smrt hudo prizadela in do svoje smrti petnajst let kasneje ni nikoli več nosila drugega kot žalna oblačila. Krono svetega rimskega cesarja je poslej nosil njen sin Jožef II., ki je bil uradno imenovan za sovladarja svoje matere, a je glavno besedo v vseh stvareh še vedno imela predvsem Marija Terezija. Sodelovanje med materjo in sinom je bilo oteženo delno zaradi generacijske razlike, delno zaradi drugačnih idej. Jožef je zagovarjal tesnejše sodelovanje s Pუსijo in Friderikom, Marija Terezija pa je bila v tej točki še posebej nepopustljiva. Vladarica se je v svojem vdovskem obdobju obdala z nekaj tercijalkami, kar je Jožef krstil za »babjo diktaturo« in se potrudil, da je bil kar se da daleč od njih.

Vodenična stara leta V zadnjem obdobju svojega vladanja je poskušala Marija Terezija še nekoliko olajšati vsakdanjik svojih podanikov. Izdala je patent o delu, s katerim je na neki način določila minimalne plače za delo podložnikov. V sodstvu je bilo ustanovljeno vrhovno sodišče, ki je imelo nalogo ohranjanja pravnega reda v državi. Marija Terezija je tudi uradno odpravila čarovniške procese in zažiganje čarovnic na grmadah pa tudi mučenje osumljenih v zaslisevalnem postopku, prav tako pa tudi mučenje kot kazen. Potegnili je prav neverjetno potezo – iz kazenskega zakonika izbrisala smrtno kazen in jo nadomestila s prisilnim delom. Smrtno kazen so kasnejši vladarji spet uvedli, a na tem področju je bila Marija Terezija morda predhodnica moderne evropske kaznovalne politike.

Zunanje politično je, kot že rečeno, delovala pomirljivo, poskušala je utrditi odnose s Francijo (kot protiutež Prusiji), dobro je sodelovala s »kolegico« Katarino Rusko. Čeprav se osebno ni strinjala z delitvijo Poljske, se je morala skupaj z Rusijo in s Prusijo udeležiti tega razkosavanja, če ne zaradi drugega, vsaj zato, da njen stari sovražnik Friderik Veliki ne bi dobil prevelikega dela plena. S tem je na miren način še nekoliko povečala družinsko posest.

Na stara leta so se habsburške vladarice lotile različne bolezni. Postala je vodenična in je čedalje bolj zatekala. Končno je bila že tako zatečena, da se niti skloniti ni mogla. Nekoč ji je zdrsnila iz rok neka listina in prosila je navzočega uradnika, da ji jo pobere. Starejši gospod je skrušeno dejal, da se zaradi išijasa že dve desetletji ne more pripogniti. Vladarica se je iz srca nasmejela, češ, eden suh kot trlica, drugi napihljen kot balon, pa oba skupaj ne moreta pobrati lista papirja s tal.

Bolezen je bila vse hujša in Marija Terezija je za njenimi posledicami umrla 29. novembra 1780 na Dunaju v 63. letu starosti. V skladu z družinsko tradicijo Habsburžanov so njeno truplo pokopali v Kapucinski grobnici na Dunaju. Nasledil jo je sin Jožef II., ki se je tudi sam vpisal v zgodovino kot eden vodilnih evropskih razsvetljenih absolutistov. **D**

Radio Krka
106.6 MHz

KOLIKO JE VREDEN VAŠ DOM?



NIČ. ČE NIMATE POPOLNEGA ZAVAROVANJA.

Paketno zavarovanje doma je najboljša rešitev za popolno zavarovanje vašega premoženja:

- premoženje je zavarovano na novo vrednost - povračilo škode v celoti
- najboljša zavarovalna kritja za primerno ceno
- hitro reševanje škodnih primerov - prijava škode tudi po telefonu 080 2864
- 24-urna asistenca na domu
- do 13 % paketni popust in popust na zvestobo
- popust na avtomobilska zavarovanja in na takojšnje plačilo premije

NOVO ZAVAROVANJE DOMA



ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d. d.

MODRA ŠTEVILKA
080 2864

Šentjur

Petra Janša, foto: G. Završnik, STO



Ostanki kamene dobe

Ime Šentjur se prvič omenja leta 1340, ko se je naselje začelo razvijati okoli prvotne cerkve sv. Jurija, sicer pa sledovi človeške kulture segajo vse do mlajše kamene dobe na Rifniku in v dolini pod njim. Za antično kulturnost je na slovenskih tleh težko najti prostor, ki bi na prepihu časov obstal vseskozi poseljen toliko časa kakor naselbina na rifniškem vrhu, ki je vztrajala tako v klasični cesarski kot zgodnjekrščanski eri ter zapustila odlične spomenike, kot sta sloviti kip Druza Germanika in eno najstarejših izpričanih krščanskih svetišč pri nas. Danes lahko na vrhu vidimo sanirane temelje dveh starokrščanskih cerkva, sedmih hiš in obzidja s stražarnicami. V rekonstruirani prazgodovinski hiši je na ogled tudi manjša muzejska zbirka izkopanih ostankov prastarih prebivalcev Rifnika. Na Rifnik pridemo po več poteh, in sicer po pešpoti iz Črnoalice in iz Podgorja, lahko pa na poti iz Šentjurja v Sv. Jakob zavijemo pri Zdolšku levo v hrib in nadaljujemo pot do vrha.

Gospodarstvo na Voglajni, ki je bilo od leta 1025 posest grofov Breško-Seliških in od leta 1072 posest krških grofov, je vse do delitve na dve gospodstvi okoli leta 1640, ki pa sta se leta 1771 spet združili, predstavljalo posvetno organizacijo šentjurskega območja v srednjeveškem in novoveškem fevdalizmu. Obvladovali so ga štirje, morda pet gradov: Anderburg, Rifnik, Blumenstein in Blagovna, negotov pa je grad Šibenik.

Grad Rifnik

Razvaline gradu Rifnik (Reichenegg) stojijo na starem skalnem pomolu istoimenskega hriba. Grad se prvič omenja leta 1326. Takrat je dobil Viljem Vrbovski stolp pri Rifniku. Nadaljnja lastnika sta bila brata Ivan in Martin Hertl – Rifniška. Leta 1359 je Martin Hertl omenjen kot ministerial grofov Celjskih, ki so imeli grad v lasti do leta 1456, ko je njihov rod izumrl. Rifniško gospodično so nato dobili potomci Erazma Liechtenbergerja, grajskega upravitelja celjskih grofov. Kasnejši lastniki so bili v 16. stoletju sorodniki Saurani. V naslednjem stoletju je večji del gospoščine prešel na Blagovno. Domnevno so grad razrušili uporni kmetje leta 1635, v 2. polovici 17. stoletja pa naj bi bil že razvalina. To je razvidno tudi iz Vischerjeve Topografije. Grad je že v romanski dobi dobil svoj značilni tloris – potegnjen pravokotnik. Obsegal je trinadstropni pravokotni stolp na zahodni strani, za njim pa se je razprostiralo obzidano peterokotno dvorišče. To zasnovano so že v zgodnji gotski dobi dopolnili z novim stolpom peterokotnega tlorisa v vzhodnem delu dvorišča. Ta stolp je še danes ohranjen do višine treh nadstropij in ima gotška okna z obstenskim sedeži ter okvire s prirezanimi robovi. V zahodni steni je okrnjen šilastoločen gotski portal s prirezanimi robovi. Sočasno je bil na nekdanjem dvorišču pozidan palas. Grajsko zasnovano so povečali v 16. stoletju s peterokotnim obokom ter predgradjem. Razvaline gradu z ohranjenim prvotnim stolpom imajo poleg umetnostnozgodovinske tudi pomembno vedutno vrednost.



Razvaline gradu Rifnik



Arheološki park na Rifniku

Šentjur (240 m) je naselje v istoimenski občini, ki leži 11 km vzhodno od Celja. Sam kraj sestavljata dva med seboj povezana dela: Zgornji trg, staro srednjeveško jedro, in Spodnji trg, ki je nastal po letu 1846, ko je čez Šentjur stekla južna železnica, s katero je Šentjur dobil železniško postajo. Iz časa začetkov železne ceste pri nas danes v Muzeju južne železnice, ki je v neposredni bližini železniške postaje, hranijo bogato arhivsko gradivo in železniške naprave.



Ipavčeva hiša



Plečnikov vodnjak

imenovali Ipavčevo leto v Šentjurju. Rojstna hiša družine skladateljev in zdravnikov Ipavcev stoji v strnjem naselju starega trškega jedra Šentjurja pod župnijsko cerkvijo, v njej pa je postavljena stalna razstava o njihovem življenju in delu. Zgrajena je bila okoli leta 1760 v bidermajerskem slogu ter kasneje obnovljena po skicah arhitekta Jožeta Plečnika. V kleti je vinoteka z izbranimi vini, vrt pa krasita stara lipa in Plečnikov vodnjak. V hiši je danes tudi poročna dvorana.

Zavetnik sv. Jurij Cerkev sv. Jurija je omenjena leta 1340 kot novogradnja na kraju starega svetišča, požganega v bojih za vovbrško dediščino. Prvotna cerkev naj bi imela mitične začetke v kapelici, postavljeni na skalo nad dolino, v kateri je bilo v legendarnih časih jezero s krvoločnim zmajem, ki ga je ugonobil sv. Jurij. V slavo in čast te zmage dobrega nad zlím je zrasla najprej kapelica in nato še cerkev, okoli katere je že leta 1384 omenjen trg, naselje v dolini pa je že 1381 izpričano kot Dolenja vas. Leta

1400 dobi trg od grofov Celjskih pravico do davka prostega nedeljskega tržnega dne, leta 1466 pa mu je podeljena še pravica do letnega sejma. Zaradi turške nevarnosti zraste po letu 1479 okoli cerkve tabor. Sedanja župnijska cerkev je bila dograjena leta 1721.

Tega leta jo je 20. avgusta posvetil pičenski škof Francišek de Marotti, arhidiacon in prošt v Novem mestu. Cerkev predstavlja tip baročne stavbe z ladjo in stranskimi kapelami s prizidanim zvonikom sredi 18. stoletja. Predelana je bila v 19. stoletju in leta 1988. Med pretežno mlajšo opremo so dela znanih slikarjev iz naše umetnostne preteklosti Janeza Šubica ter Janeza Wolfa.

100. obletnica smrti bratov Ipavec

Zgodovino Šentjurja je močno zaznamovala rodbina skladateljev in zdravnikov Ipavec, ki je s svojimi dosežki pomembna tudi v slovenskem merilu. Letos mineva 100 let od smrti Benjamina in Gustava Ipavca. V počastitev te obletnice so v Šentjurju letošnje leto

Skladateljsko delo Ipavcev, znanih zdravnikov v Šentjurju in Gradcu, je obvladovalo slovensko glasbo več kot pol stoletja. Franc Ipavec, po rodu iz Bele Krajine, je leta 1805 začel zdravniško prakso v Šentjurju. Poročen je bil s Katarino Schweighofer, izjemno izobraženo in glasbeno nadarjeno ženo. Igrala je klavir in harfo ter svoje otroke, devet, uvajala v glasbo. Najstarejši **Alojz** (1815–1849) je postal po družinski tradiciji zdravnik. Občasno je tudi komponiral ter zapustil nekaj samospevov in klavirskih skladb salonskega značaja. Po šestih hčerah sta se paru rodila dva sinova, **Benjamin** (1829–1908) in **Gustav** (1831–1908), ki sta se kot skladatelja trdno zapisala v slovensko glasbeno zgodovino. Skupaj sta hodila v šolo, skupaj študirala medicino in oba promovirala 1858. Benjamin se je uveljavil kot zdravnik v Gradcu, Gustav pa je prevzel očetovo zdravniško prakso v Šentjurju in bil dolga leta šentjurski župan. Živela sta v času, ko se je tudi na Slovenskem začela prebujati narodna zavest. Kot zavedna rodoljuba sta ustvarila številna zborniška dela in samospve, Benjamin pa tudi klavirske skladbe, komorno in odrsko glasbo.

Gustavove spevne melodije so se hitro priljubile po vsej Sloveniji in še danes niso izgubile svojevrstne mičnosti. Že njihovi naslovi so zgovorni: Slovenec sem, Slovensko dekle, Budnica, Planinska roža, Danici, O mraku, Kje so moje rožice, Le predi, dekle itd. Tudi Benjaminovi samospvi, kot so Nezakonska mati, Ciganka Marija, Menih, Oblaku, Mak žari, Čez noč, Na poljani, Božji volec, Pozabil sem mnogo kaj, dekle, Pomladni veter in drugi so zimzelene melodije slovenske glasbe romantičnega obdobja.

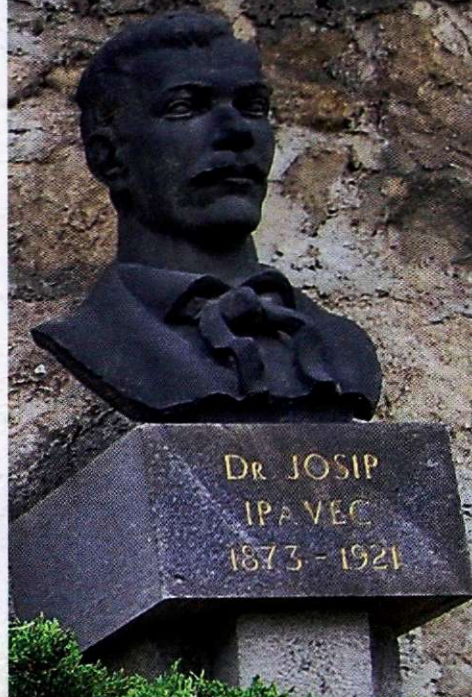
Gustavov sin **Josip Ipavec** (1873–1921) je nadaljeval zdravniško tradicijo ter se po službovanju na Dunaju in v Zagrebu nastanil v domačem Šentjurju. Njegov glasbeni talent pa je v marsičem prerasel glasbeno tradicijo družine Ipavec in ji dal svetovljansko razsežnost. Josip je avtor prvega slovenskega baleta *Možiček* in operete *Princeska Vrtoglavka*, ki je svojo krstno izvedbo dočakala leta 1997, 76 let po skladateljevi smrti. **D**



Župnijska cerkev



BENJAMIN
IPAVEC
1829 - 1908



DR. JOSIP
IPAVEC
1873 - 1921



Oltarna slika sv. Jurija v župnijski cerkvi

Joyceov učenec

1.

Založba Mladinska knjiga

Drago Jančar pravi, da »nas bo rešil samo spomin na posamične usode, na individualne, edinstvene, neponovljive človeške zgodbe. Te pa je zapisala literatura ... Ta bo ohranila živ spomin zato, ker govori o radosti in žalosti, o ljubezni in sovraštvu, o strahu in pogumu, o vladni palači in zaporniški celici, o zločinu in kazni.« Vse to so seveda tudi teme njegovih mojstrsko napisanih zgodb, od njegove prve zbirke novel (*Smrt pri Mariji Snežni*, 1985) do zadnje (*Človek, ki je pogledal v tolmun*, 2004). V *Jubilejni zbirki* je pod naslovom *Joyceov učenec* izšel izbor njegovega več kot dvajsetletnega ustvarjanja na področju kratke proze. Zgodbe je izbral Jaroslav Skrušny, ki je napisal tudi spremno besedo.

Sigmund Freud

Društvo za teoretsko psihoanalizo

V zbirki *Analecta* je pod skupnim naslovom *Spisi o družbi in religiji* izšlo več prevodov spisov psihoanalitika Sigmunda Freuda iz obdobja 1907–1938. Objavljena so tri daljša besedila: *Totem in tabu* (*Nekatera ujemanja v duševnem življenju divjakov in nevrotikov*), *Množična psihologija in analiza jaza in Prihodnost neke iluzije*. Poleg teh je objavljenih še nekaj krajših besedil: *Prisilna dejanja in opravljanje verskih obredov*, *'Kulturna' spolna morala in moderna nervoznost*, *Religiozno doživetje*, *Pridobitev ognja*, *Zakaj vojna?* in *Misli v izgnanstvu*. Pod naslovom *Zakaj vojna?* je objavljeno dopisovanje z Albertom Einsteinom, ki ga je prosil, naj mu odgovori na vprašanje, ali obstaja možnost, da bi se ljudje kdaj rešili vojnih nesreč. Freud mu ni mogel odgovoriti pozitivno, saj je izhajal iz podmene, da človeka usmerjata dva gona, erotični, ki združuje, in napadalni, ki uničuje. Po njegovem napadalnosti ni mogoče kar tako odpraviti, reševanje te problematike Freud vidi v kulturi, ki bi iz strahu pred posledicami preprečila človeško bojevanje.

Jugoslovanska armada

2.

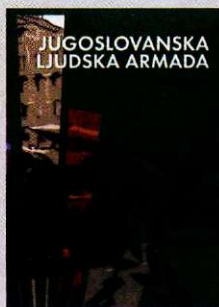
Založba Defensor

V zbirki *Slovenska vojaška zgodovina* je založba Defensor izdala knjigo mag. Zvezdana Markoviča *Jugoslovanska ljudska armada 1945–1991*. Avtor se je raziskave teme (magistrska naloga) lotil pozitivistično in snov razdelil v devet poglavij. Najprej je obdelal štiri teme: JLA kot tretja, četrta ali vsaj peta armada v Evropi – soočenje z mitom, Obdobje razvoja in periodizacije zgodovine JLA, Reorganizacija NOVJ v sodobno armado, Temeljne zna-

52



1.



2.



3.



4.

čilnosti razvoja JA in JLA do začetka oboroženih spopadov v SFRJ. V nadaljevanju piše o vojaških šolah, civilnih osebah v JLA, o odnosu Slovencev do JLA, o odnosu JLA do vere in Cerkve in o JLA v luči medblokovske delitve.

Stati inu obstati

Slovensko protestantsko društvo

Tretji zvezek revije *Stati inu obstati* (št. 5–6, 2007) prinaša devet prispevkov: *Jože Rajhman in slovenski protestantizem 16. stoletja* (Fanika Kranjc – Vrečko), *Reprint in faksimili slovenske protestantike* (Mihael Glavan), *Bonomo, Vergerij, Trubar* (Silvano Cavazza), *Primož Trubar in »judovsko vprašanje«* (Nenad H. Vitorovič), *Šola in komponente vseživljenjskega učenja pri Primožu Trubarju* (Tadej Vidmar), *Protestantska sepulkralna kultura* (Daša Pahor), *Družina Khisl v času reformacije in protireformacije* (Barbara Žabota), *Poglavja o nepregibnih besednih vrstah v Bohoričevi slovnici (1584)* (Kozma Ahačič), *Hermenevtika dispenciacijske teologije* (Peter Novak).

Obrezovanje

3.

Založba Mladinska knjiga

Zbirka *Vrtnarski svetovalec* je namenjena ljubiteljskim vrtnarjem in vsem, ki za konjiček gojijo rastline na vrtu, v sadovnjaku ali v stanovanju. Se je sadno drevo že postaralo? Ali obrodi le še nekaj sadežev? Tedaj je pravi čas za pravilno obrezovanje. V petih poglavjih knjižice *Obrezovanje sadnih drevnin* med drugim spoznamo, kako lahko povečamo pridelek hrušk, grozdčija in drugih sadežev ter kako lahko podaljšamo življenjsko dobo drevnin. Priročnik ima posebne strani z zanimivimi zamislimi za ureditev cvetočih špalirjev in pridelovanje divjih sadežev. Podaja postopni prikaz opravil, opomnike, pripomočke in potrebni čas za opravila ter strokovne in varčevalne ukrepe. Opisanih je 20 najboljših vrst in sort sadnega drevja in jagodičja, v tabelah pa so prikazani strnjeni podatki o 59 drugih sortah.

Razprave in gradivo

Inštitut za narodnostna vprašanja

Zbornik Inštituta za narodnostna vprašanja *Razprave in gradivo* v št. 50–51 prinaša 21 prispevkov; med njimi so: *80-letnica Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani* (Albina Nečak Lük), *Raziskovanje etničnih odnosov in manjšin v sosednjih državah in v svetu* (Boris Jesih), *Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu* (Avguštin Malle), *Slovenski raziskovalni inštitut Slori, Trst* (Emidio Susič), *Neznosna lahkost avtohtonosti?* (Janez Stergar), *Raziskovanje odnosov etničnosti in manjšin v Sloveniji* (Irena Šumi), *Travma, ideologije pripadnosti, nacija: nastavki za teoretski model kulturotvornega prenosa posledic množičnega nasilja* (Hannah Starman), *Rodnostno obnašanje in priseljevanje v Sloveniji v obdobju po drugi svetovni vojni* (Damir Josipovič), *Avtohtonost v slovenskem narod(nost)nem vprašanju in koncept staroselstva* (Alenka Janko Spreizer), *Etnični odnosi, nacionalizem, manjšine in človekove pravice v Jugovzhodni Evropi in v evropskih okvirih* (Mitja Žagar).

Naš čudoviti svet

4.

Tehniška založba Slovenije

Otroška enciklopedija *Naš čudoviti svet* je zabavna ter polna zanimivih in poučnih informacij, bogatijo pa jih privlačne ilustracije. Mladi bralec v knjigi spoznava astronomijo, Zemljo, človeško telo, zgodovino, sodobno družbo, umetnost, rastline, živali ter znanost in tehniko. Vsak sklop vsebuje otroški časopis *Mali svet*, ki podrobneje razloži določene teme, kot so življenje na vesoljski postaji, delovni dan cirkuškega dreserja, urnik raziskovalca na Antarktiki, zdravilne rastline ... Vsaka tema je predstavljena igrivo in dinamično. Bogate in šaljive ilustracije otrokom vzbudijo radovednost. Knjigo je užitek brati, saj vsebuje veliko raznovrstnih in zanimivih rubrik: *Nekoč je bilo*, *Zgodba*, *Poklic*, *Otrokovo vprašanje*, *Nekaj številčk* ...



www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 **Modra energija**
Obnovljivi viri sedanosti in prihodnosti

**hse**
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 **Elektro Ljubljana**

 **ELEKTRO MARIBOR**

 **Elektro Celje**

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00 ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Devet dni Druge godbe

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Letošnji 24. mednarodni festival Druga godba se bo začel 20. maja in bo v Ljubljano pripeljal trinajst izvajalcev iz enajstih držav. Sedem večerov bodo poslušalci lahko uživali ob zelo različni glasbi treh celin.

Glasbeni razpon letošnje Druge godbe je širok, saj bodo predstavljeni zvoiki, ki so doma ob Indijskem oceanu, slišati bo puščavski blues rock, reggae, post punk, flamenko in romski hip-hop. Osrednji del festivala bo potekal med 20. in 80. majem, za ogrevanje pa

nizatorji, zavod Druga godba, izbrali tudi za prizorišče uradnega začetka festivala in tako bo 20. maja tam nastopila šestčlanska pevska družina iz Marseillea Lo Cor de la Plana, ki sicer izvaja sakralne in posvetne tradicionalne pesmi, večinoma v okcitanščini, ter se spremlja s tolkali in zvočili. Marseillea Lo Cor de la Plana je v zadnjih letih navdušila povesod, kjer je gostovala.



Marseillea
Lo Cor de la Plana



Katalena



Orchestra
Baobab
(Senegal)

sta v klubu Cankarjevega doma 13. maja poskrbela pesnica, pevka in skladateljica Nawal, prvi glas Komorskih otokov, in eden najbolj vznemirljivih izvajalcev na t. i. slide kitari Debashish Bhattacharya iz Indije, ki so si ju organizatorji Druge godbe že dolgo želeli povabiti. Klub Cankarjevega doma so si orga-

Druge Križanke Druga godba bo tri večere gostovala tudi v Križankah: 22. maja bo tam potekal tradicionalni afriški večer v znamenju reggaeja, ki ga bo izvajal najbolj vroči izvajalec te zvrsti na planetu Tikeno Jah Fakoly iz Slonokoščene obale. Zadnja leta sicer živi v izgnanstvu v Maliju in je eden najbolj politično in socialno angažiranih glasbenikov. Isti večer bo nastopil še malijski blues rock kitarrist Vieux Farka Toure, sin znamenitega Alija

Farke Toureja. Oba glasbenika sta velika prijatelja in pričakovati je, da bosta na odru združila moči. Dva skrajno različna glasbena žanra, post punk in flamenko, bosta združena na drugem večeru v Križankah 23. maja. Povezava med njima se bo najbolj izkazala v skupnih točkah. Nastop britanske post punk zasedbe Gang of Four, ki bi morala Slovenijo obiskati že v osemdesetih letih, se bo ujel z izidom njihovega novega albuma. Glasbeni ambasadorji Barcelone in dobitniki grammyja za najboljšo flamenko ploščo Ojos de brujo se bodo predstavili v obliki *sound systema*, manjkala pa ne bo niti plesalka. Tretji večer v Križankah, ki bo hkrati zadnji Druge godbe, bo sledil šele 28. maja. Nastopila bosta slovenska zasedba Katalena in ansambel iz Senegala Orchestra Baobab. Katalena, ki je ena najbolj prepoznavnih slovenskih etnoskupin, bo predstavila novi album, ki so ga v celoti posvetili glasbenemu izročilu Rezije, Senegalci pa bodo poskrbeli za naelektrjen in veseljaški konec letošnjega festivala.

Alternativa in podaljšek Romška hip-hop scena se bo v okviru Druge godbe predstavila 24. maja na Metelkovi. Praški Romi Gipsy.cz bodo nastopili prvi, nato pa bo mogoče prisluhniti urbanemu rapu ob spremljavi romskega pihalnega orkestra: mednarodno uveljavljeni Picikato Brass Band iz Makedonije bo s seboj pripeljal lokalnega raperja Kempa, to pa bo premiera na evropskih etnofestivalih. Izbor svetovnih plesnih godb bo pripravil Doctor Batonga! iz Španije. Druga godba bo imela 14. julija, na francoski državni praznik, podaljšek, saj bo na Trgu francoske revolucije nastopila elektro-gipsy-swing skupina Caravan Palace iz Francije. **D**

Ljubljanske razstave

V ljubljanskih galerijah so v preteklem tednu odprli tri nove razstave: v steklenem atriju Mestne hiše fotografsko razstavo Nova Varšava Wojciecha Krynskega, v Klubu K4 fotografije Ivana Župiča z naslovom K4 v K4, 2002–2008, v galeriji Sončnica pa so na ogled ilustracije Matjaža Schmidta iz pesniške zbirke Vrane Ervina Fritza. Razstava Nova Varšava obsega 30 fotografij, ki prikazujejo moderno Varšavo in se osredinjajo na moderne zgradbe. Na fotografijah se stara varšavska arhitektura sooča z novimi zgradbami in poslovnimi stavbami. Varšava se je v zadnjih 15 letih močno spremenila. Zaradi pritoka tujega kapitala je vse več velikih investicij, kar vpliva na varšavsko arhitekturo, ki se še vedno modernizira in prenavlja. Fotografije Ivana Župiča, ki je znan predvsem kot fotograf zabav z elektronsko glasbo, K4 v K4, 2002–2008, so najboljšie iz-



Nova Varšava

brane fotografije, posnete v šestih let ustvarjanja v klubu. Fotografije spremlja projekcija več kot tisoč fotografij novejših klubske zgodovine. Čisto drugačna je razstava Matjaža Schmidta v galeriji Sončnica: ob duhovitih pesmih, kjer so vranje zadeve nenavadno podobne človeškemu ravnanju in obnašanju, se je akademski slikar Schmidt dobro znašel. Podobe prepirljivih, zamerljivih in zavistnih ptic se v realističnih ilustracijah zdijo nenavadno znane in zato zelo prepričljive. L. H.

Drama na Reki

Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane je na 15. mednarodnem festivalu malih odrov na Reki gostovala z Ojdiplom v Korintu Iva Svetine v režiji Ivica Buljana. Festival je potekal med 3. in 10. majem v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku, med katerim je bilo po izboru Hrvoja Ivanovića izvedenih deset predstav iz sedmih evropskih držav. Slovenska gledališka ustvarjalnost je na reškem festivalu redna gostja in se od tam pogosto vrača ovenčana z nagradami. Lani je bila za najboljšo mlado igralko nagrajena Katarina Stegnar za vlogo v drami Fragile! Tene Štivičić v režiji Matjaža Pograjca in izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča

iz Ljubljane. Med najpomembnejšimi predstavami sodobnega gledališča, ki so nastopila na Reki prejšnji teden, sta predstavi Gregorja Jarzyne in Pippa Delbona. Jarzyna je režiral delo Mede: a v izvedbi Burgtheatra z Dunaja. Prestavo so v Avstriji razglasili za predstavo leta. Pippo Delbono je na festival prišel s svojo gledališko skupino, s katero je izvedel igro Ta divji mrak, ki je nastala po motivih knjige Harolda Brodtkeya o njegovem neuspešnem boju z aidsom. Na reškem festivalu so se zvrstili tudi Viliam Dočolomanski s skupino Farma v skalovju in predstavo fizičnega gledališča Čakalnica, bolgarski Gledališki laboratorij Sfumato s predstavo, ki sloni na Mrtvaškem plesu Augusta Strindberga, predstava Noč poje pesem svojo Jona Fosseja v režiji Dine Mustafića in izvedbi Zagrebskega gledališča mladih in Sen kresne noči v režiji Aleksandra Popovskega ter izvedbi gledališča Gavella. Srbijo je zastopalo Beograjsko dramsko gledališče (BDP). L. H.



Ojdiplom v Korintu

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 15. 5. 2008

19.30 Slovenska filharmonija: Mate Bekavac, klarinet & gosti: Noč, sanje, molitev – klasična glasba

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: L. Visconti: Somrak bogov

20.00 MGL: Peter Nichols: En dan v smrti Jožce Rožce

PETEK, 16. 5. 2008

19.30 Plesni teater Ljubljana: Matjaž Zupančič: Ljubezni moje babice – plesno-gledališka predstava

19.30 Šentjakobsko gledališče: Dragana Alfirević, Dejan Srhoj: Trg žabjih dlak

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima: Markiza de Sade

21.00 Cankarjev dom: Roland Schimmelpfennig: Predtem / potem – gledališka predstava

SOBOTA, 17. 5. 2008

13.00 Slovensko mladinsko gledališče: Simona Semenič, Ivan Taližančič: Malfi

19.30 Cankarjev dom: Bojan Jablanovec: Viva Verdi

19.30 MGL: S. Banich, S. Banič, O. Frlić: Stvarajući Eve – plesno-gledališka predstava

NEDELJA, 18. 5. 2008

19.00 Slovenska filharmonija: Slovenski komorni zbor

20.00 Teater Komedija: Andrej Rozman Roza: Najemnina ali We Are The Nation On The Best Location

20.00 Kulturni dom Mengeš: Tone Partljič: Partnerski odnosi

PONEDELJEK, 19. 5. 2008

18.00 Akademija za glasbo: Klavirski duo iz razreda prof. Dekleve – klasična glasba

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

20.00 KUD France Prešeren: Študentska gledališka skupina Hipercloridria: Por narices ali Za nos

20.00 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

TOREK, 20. 5. 2008

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

20.00 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

20.30 Cankarjev dom: Lo Còr de la Plana (Francija) – tradicionalna glasba

SREDA, 21. 5. 2008

19.30 SNG Drama: J.-Baptiste Molière: Tartuffe

20.00 Križanke: Orkester Zabranske filharmonije: Melodije sveta

20.00 Teater Komedija: Anže Palka & New Flamenco Orchestra (Slovenija) – flamenko



**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Eden in edini

Monika Maljevič

Njegovi podvigi so legendarni in njegovo ime je postalo sinonim za pustolovščino. V naše kinematografe prihaja Indiana Jones namreč že četrtič.

Najnovjša pustolovščina se začne na puščavskem jugozahodu leta 1957 – na vrhuncu hladne vojne. Indy in njegov pomočnik Mac (Ray Winstone) sta se za las izmuznila sovjetskim agentom na odmaknjem letališču. Profesor Jones se je vrnil nazaj na Marshall College, a tam ga čaka naslednji šok. Njegov dobri prijatelj in dekan univerze (Jim Broadbent) mu pojasni, da je zaradi nedavnih doživetij postal sumljiv vladi, ki je začela pritiskati na univerzo, naj Indyja odpusti. Ko pustolovec odhaja iz mesta, sreča upornega mladega Mutta (Shia LaBeouf) in ta mu predlaga novo pustolovščino: če mu pomaga pri osebni nalogi, se lahko zgodi, da bo spotoma naletel na eno najbolj spektakularnih arheoloških odkritij v zgodovini – kristalno lobanjo iz Akatora, legendarni predmet, ki že od nekdaj zbuja osuplost, vraževerje in strah.

Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull

Scenarij: David Koepp po zgodbi Georga Lucasa, Jeffa Nathansona in Philipa Kauf

Režija: Steven Spielberg

Žanr: akcijska pustolovščina

Igrajo: Harrison Ford, Karen Allen, Cate Blanchett, Shia LaBeouf, John Hurt, Ray Winstone, Jim Broadbent, Alan Dale

Premiera: 22. 5. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

kristalno lobanjo. Vodi jih ledeno hladna in osupljivo lepa Irina Spalko (Cate Blanchett), ki s svojo četo po vsem svetu išče srhljivo lobanjo, saj verjame, da lahko z njo zagotovijo sovjetsko prevlado v svetu. Če bi jim seveda uspelo odkriti njene skrivnosti.

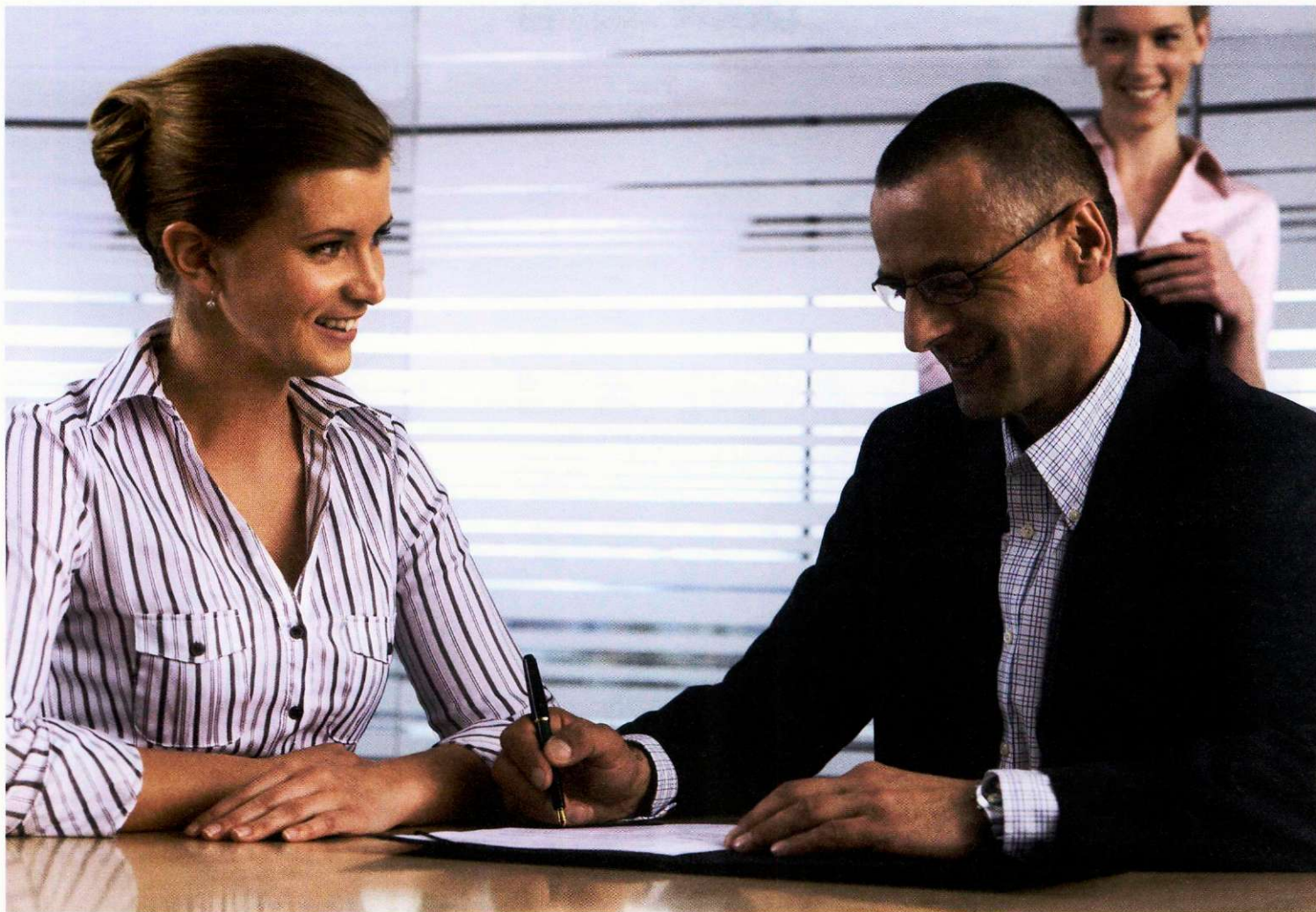
Indy in Mutt se morata nekako izmikati okrutnim Rusom, slediti skrivnosti, se spoprijemati z nasprotniki in s prijatelji s sumljivimi motivi, predvsem pa poskrbeti, da silna kristalna lobanja ne pade v morilske roke.

Legenda Eden najslavnejših režiserjev vseh časov Steven Spielberg nam predstavlja že četrti del akcijskega pustolovskega spektakla Indiana Jones in kraljestvo kristalne lobanje. Indiana Jones je sinonim za pustolovski film in v svojem žanru doslej ni imel konkurence. Kombinacija atraktivne skrivnosti iz preteklosti, spektakularnih prizorišč, izvorni prepleti akcije in komedije ter vrhunska igralška zasedba s Harrisonom Fordom na čelu obljublja filmsko poslastico, ki se postreže le vsakih nekaj let.

Doktor Henry "Indiana" Jones je pravzaprav le sestavljanica idej, ki sta jih režiser Steven Spielberg in producent George Lucas pobrala in prenesla od drugod. Verjetno si takrat sploh nista mislila, da bo postal sinonim za pustolovski film in da bo Indiana Jones postal eden največjih filmskih junakov vseh časov. **D**



Toda ko se Indy in Mutt odpravita v najbolj odmaknjene predele Peruja, dežele starodavnih grobnic, pozabljenih raziskovalcev in domnevnega zlatega mesta, hitro ugotovita, da nista sama. Tudi sovjetski agenti iščejo



ZAPISANI TRADICIJI.

Prodaja delnic Pozavarovalnice Sava javnosti je priložnost, da postanete delničar stabilne in uspešne družbe.

Prodaja delnic Pozavarovalnice Sava javnosti poteka od torika, 13. maja 2008, do četrтка, 22. maja 2008.

Naročilo za nakup delnic lahko oddate v poslovalnicah UniCredit banke, Nove KBM in na vpisnih mestih NKBM v izbranih enotah Pošte Slovenije.

Seznam vpisnih mest in čas poslovanja sta objavljena na spletni strani www.sava-re.si.

Več informacij dobite tudi na brezplačni telefonski številki **080 9888**.

Pozavarovalnica Sava smo stabilna mednarodna finančna skupina. Naše poslovanje sega prek meja Evrope.

Našo skupino sestavljajo tudi zavarovalnice, katerim zaupate vi in drugi; Zavarovalnica Tilia, zavarovalnice v Srbiji, Črni gori, na Kosovu in v Makedoniji. Pomemben delež imamo v Zavarovalnici Maribor in pokojninski družbi Moja naložba.

Zavezanost tradiciji je naša filozofija in vodilo, ki ga uresničujemo od začetka samostojnega delovanja leta 1977. Potrditev naše zaveze so rast skupine, širitev poslovanja na nove trge, rast premij (leta 2007 je skupina ustvarila dobrih 188 milijonov evrov) in dobička (leta 2007 več kot 20 milijonov evrov).

Z naročilom delnic Pozavarovalnice Sava boste **zapisani tradiciji**.

www.sava-re.si

 **Pozavarovalnica Sava**

Srebrna leta

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Chevrolet lacetti 2,0 TCDi 16V platinum



Že s prvimi srebrnimi lasmi se po petih letih življenja na cestah lacetti še vedno poteguje za svoj tržni delež med sodobnejšimi tekmeči. Za to je poskrbel Italdesign, ki je s korejskim Daewoojem sklenil sodelovanje in z oblikovanjem avtomobila po evropskih manirah opravil odlično delo. Kmalu zatem pa še Chevrolet, ki je z odkupom rešil osiromašeno avtomobilsko industrijo, ji dal krepko finančno injekcijo in spravl lacettija in druga vozila tja, kamor spadajo.

Novi motor Da pa bi lacetti lahko ostal še nekaj časa v igri za

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	CHEVROLET LACETTI 2,0 TCDi 16V
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1991
moč v kW (KM) pri vrt./min	89 (121) pri 3800
največji navor v Nm pri vrt./min	280 pri 2000
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4295 x 1725 x 1445
medosna razdalja v mm	2600
prtljažnik v litrih	275
masa praznega vozila v kg	1280
največja hitrost v km/h	186
pospešek 0-100 km/h v s	9,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,1/4,8/5,7
poraba na testu v l/100 km	8,9
cena vozila v EUR	17.080

uspešno prodajo, so mu v lanskem letu posodobili pogonsko tehniko s turbodizelskim agregatom. Ta naj bi ga osvežila in napravila spet privlačnega za kupce. In tako nekako tudi velja, saj je turbodizelski motor, ki so ga za Chevrolet razvili in ga izdelujejo pri italijanskem proizvajalcu VM motori, najboljši del avtomobila. Sodobna tehnologija, ki nadgrajuje dvolitrski agregat s sistemom skupnega voda vbrižga goriva, variabilno geometrijo turbine, vmesnim hladilnikom stisnjenega zraka ter šestnajstimi ventili v glavi motorja, zmore v tej različici 89 kilovatov (121 KM) pri 3800 vrt./min ter 280 Nm navora v





Novice

RENAULT KOLEOS Medtem ko avtomobilska javnost pričakuje vstop Renaulta v rastoči segment vozil za prosti čas, je njihov model koleos že pripravljen na nove kupce. Spočetka bo na voljo s tremi agregati: dvoliterskim turbodizelskim s 110 oziroma 127 kilovati ter pol litra večjim bencinskim, a po nazivni moči med obema dizloma.



območju od 2000 vrtljajev naprej. In pred tem območjem je bistveno manj 'turboluknje' kot pri istem, le zmogljivšem 110-kilovatom stroju, ki ga vgrajujejo v epice in captive. V vožnji je lacetti s tem motorjem presenetljivo poskočen in živ; več povprečen voznik sploh ne potrebuje. No, le petstopenjski menjalnik bi lahko bil za prestavljanje hitrejši; če bi bilo v njem šest prestav, bi bila vožnja še varčnejša. Velika črna pika je pri tako motoriziranem lacettiju prav poraba. Papirnato je ugodna, a realnost na testu z 8,9 litra priča drugače.

Kombilimuzina Lacettijeve spodobne kombilimuzinske oblike smo vajeni in še vedno lahko rečemo, da ji je čas šele začel postajati sovražnik. Pa še to le pri vzhodnjaško usmerjenih detaljih in svetilni tehniki, ki je danes zaostala tako po obliki kot tudi po osvetljevalni tehnologiji. No, tudi bolj spodobna kolesa, če se avtomobil že nagiba k rahlo športni noti, bi bila tu nepogrešljiva. Najbolj je zob časa načel notranjost. Pa ne v njenem konceptu, kajti tega so ob snovanju dobro nastavili, pač pa v uporabljenih materialih in končni izdelavi. Če lahko rečemo, da je kljub sanjski kombinaciji sivih korejskih barv usklajenost zaradi mnogih odtenkov sprejemljiva in je dizajn armaturne plošče prav všečen, je funkcionalnost postavitve stikal in naprav potrebna popolne obnove. Po evropskem okusu seveda. Vključno od vseh komand na obvolanskih ročicah, zaostale Blaupunktove avdio-naprave do za vožnjo nevarno

nepreglednega prikazovalnika prezračevalnega sistema. In prevelik volanski obroč bi se zagotovo dalo zamenjati z manjšim ter končno v avtomobil namestiti potovalni računalnik. Zato pa ostaja prostornost in lagodnost še vedno na prvem mestu, čeprav je sedenje za ovinkarjenje preveč ravnih sedežih malce manj udobno, kot bi si želeli. Lagodnost pri vožnji pa ni več tako zelo prepričljiva. Precej čuden 'lupinast' občutek preveva potnike zaradi zvočne izolacije potniške kabine, krepki, nenapovedani udarci podvozja tudi na ravnem cestišču pa že dolgo ne sodijo v avtomobile današnjega časa. Prav v slednje bi morali inženirji vložiti največ energije, saj je glede na zmogljivosti in zahteve avtomobila 'podhranjeno' in na splošno neuigrano za dobro delovanje. Mehko vzmetenje je prijazno do potnikov na slabih cestiščih, nagibanje v ovinkih pa temu nasprotuje. In ogromno podkrmarjenje v ovinkih (tudi zaradi velike mase motorja v nosu) vodljivosti in stabilnosti ni po godu. Tako kot ne prenehak in preveč posreden volanski mehanizem. A če vzamemo v zakup zmogljivosti motorja, lahko takšne napake oprostimo.

Lacetti je lahko s takšno motorizacijo zanimiv, sploh zaradi svoje osnovne cene, vendar je treba vedeti, da bo nakup dobro opremljenega stal par tisočakov več. In ker ima okoli sebe rešno in močno konkurenco, mu kljub njegovim srebrnim letom nikakor ni in ne bo lahko. ☐



CORVETTE ZR-1 Daleč najmočnejša corvette vseh časov, saj je predhodnici vzela primat z naskokom 80 in mejo premaknila na 456 kilovatom, je razkrila še zadnji, v tančico skrivnosti zaviti podatek. Največja dosežena hitrost znaša 200 kilometrov več

kot slovenska avtocestna omejitev, to je 330 km/h. O porabi pri tej hitrosti pač ne bomo izgubljali besed.

IVECO EUROCARGO Vsem avtoprevoznikom znan italijanski izdelovalec tovornih vozil Iveco je predstavil novo generacijo serije eurocargos. Novinec se lahko pohvali z na novo oblikovanim delovnim okoljem voznika ter izboljšani-



mi varnostnimi sistemi. Agregati, ki ustrezajo standardoma euro 4 in euro 5, so velikosti od 3,9 do 5,9 litra ter strežejo z močmi od 103 do 220 kilovatom.



Ne izgubljam se več!

3D

4.3"

FM

MP3

Bluetooth

GARMIN

Arrive happy™

nūvi® 750T/760/770 GPS cestni navigatorji omogočajo brezskrbno vožnjo

• priložena predruba cestna karta City Navigator® IIT Europe, vključuje SLOVENIJO, model 770 ima dodano še kartografijo Severne Amerike

www.garmin.si

Astma se da nadzorovati

Lucija Horvat, foto: osebni arhiv Marka Baloha, arhiv Demokracije

Astma je kronično vnetje bronhijev, ki se ob napadih zožijo, kar povzroča oteženo dihanje in stiskanje v prsih. Bolezni ni mogoče ozdraviti, mogoče jo je le nadzorovati. V Sloveniji ima astmo okoli 14 odstotkov vseh otrok.



Ultrakolesar Marko Baloh na kolesu premaguje astmo.

Pomladanski dnevi so za astmatike navadno precej naporni, saj je v tem letnem času zrak poln alergenov – cvetnega prahu. Preobčutljivost na cvetni prah oziroma na pelode dreves, trav in plevelov ter na druge alergene, kot so hišne pršice, perje, tobačni dim in druga kemična dražila, perje in živalska dlaka, je najpogostejši vzrok, da se bolezen poslabša. Astmatične napade povzroči tudi okužba dihal. Čeprav ima večina astmatičnih bolnikov pozitivne alergijske teste, pa alergija ni vedno vzrok za bolezenske simptome; napadi se pojavijo tudi zaradi mrzlega zraka, alergije na hrano ali zdravila, stresa ali anksioznosti. Pomemben dejavnik pri pojavu boleznij pa je dednost.

Dan astme Bronhialna astma je lahko intrinzična, ko zunanjih

dejavnikov ne moremo ugotoviti, ali pa ekstrinzična, ko so vzroki zanj v alergijah. Bronhialna astma je torej bolezen pljuč, ki se kaže v ponavljajočih se napadih težkega dihanja, ki jih spremlja značilno piskanje. Po jakosti so napadi različni. Bolezen se lahko pojavi pri kateri koli starosti, čeprav velja, da se najpogosteje pojavi v otroštvu. Z leti se bolezen lahko izboljša, lahko pa celo izgine. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), ki je prvi terek v maju določila za svetovni dan astme, ocenjuje, da je v svetu za astmo bolnih okoli 300 milijonov ljudi, pogostost boleznij pri otrocih pa je dvakrat večja kot pri odraslih. Samo leta 2005 je zaradi astme umrlo 255.000 ljudi.

Astmatični napadi se pogosto pojavijo ob stiku z alergeni.

Astma je po opozorilih WHO javnozdravstveni problem, s katerim se morajo soočiti vse države, od najrevnejših do najbogatejših, čeprav je več kot 80 odstotkov vseh smrti zaradi astme v najrevnejših državah.

Simptomi boleznij Astmatični napadi se med seboj lahko zelo razlikujejo. Kažejo se v obliki kratke, težke sape, sopenja, piskanja v pljučih, včasih tudi v obliki suhega kašlja pri naporu in občutek tesnobe v prsnem košu.



Napadi lahko trajajo od ene ure pa tudi ves dan in so lahko zelo nevarni, če je dihanje močno oteženo. Pri hudih napadih se lahko bolnik poti, ima pospešen srčni utrip, ne more ležati ali zaspiti. Zelo hudi napadi so lahko tudi smrtni, nizka vrednost kisika v krvi povzroči cianozo oziroma pomodrelost obraza, zlasti ustnic, koža pa poblede in je lepljiva.

Zdravljenje Pri zdravljenju astme gre v večji meri preprečevanje napadov kakor pa za pravo zdravljenje. Astma namreč ni ozdravljiva, lahko pa se stanje izboljša oziroma napadi sploh izginejo. Napade pri ekstrinzični astmi je v veliki meri mogoče preprečiti z odstranjevanjem specifičnih vzrokov, ki jih ugotovijo s testi. Hiposenzibilizacija oziroma kura injekcij alergenov je ponavadi manj uspešna ali celo neuspešna. Veliko boljši učinek imajo profilaktična zdravila, ki jih je treba jemati večkrat na dan, običajno z inhalatorjem. Ob samem astmatičnem napadu je treba sprostiti in razširiti dihalne poti, navadno z bronhodilatatorji – bolnik jih odmerja z inhalatorjem ali razpršilec – , ki se dobijo v različnih oblikah. Na voljo so tudi peroralni pripravki. Bolnike s hujšo obliko astme je treba zdraviti dlje časa z oralnimi kortikosteroidi. Če je napad res hud, mora bolnik dobiti kisik, kortikosteroide in bronhodilatatorje v obliki inhalacij ali pa intravensko injekcijo aminofilina. Včasih pri izjemno težkih primerih, kar pa je na srečo zelo redko, je treba bolnika priključiti na respirator, ki pod pritiskom črpa zrak in kisik v pljuča.

Nadzorujte astmo Letošnji svetovni dan astme, te najpogostejše kronične boleznij dihal na svetu,



Astmatici so tudi pri nas najpogostejše otroke.

je potekal pod geslom Astma lahko nadzorujete. Po ocenah WHO se bo število smrti zaradi astme v desetih letih povečalo za skoraj 20 odstotkov, če ne bodo sprejeti ustrezni ukrepi. Nujno je tudi, da bi bila zdravila za vse prebivalce sveta ustrezno dostopna, prav tako pa je pomembna pravilna in pravočasna diagnoza ter vzgoja bolnika, s katero je bolezen mogoče nadzorovati. Astme sicer ni težko prepoznati, saj pogosto zadostuje nekajdnevno spremljanje funkcije pljuč s priročnim merilnikom največjega pretoka zraka. Vrednost pretoka zraka se samo pri astmi med dnevom bistveno spreminja. Ob letošnjem svetovnem dnevu astme so v društvu

letošnjem dnevu so pripravili nekaj prireditev, ki so opozorile na problem te bolezni. O življenju z astmo so ob Lekovem maratonu Za boljši dih, ki je potekal med 12. in 16. majem, govorili ultrakolesar Marko Baloh, olimpijka Alenka Dovžan in predavatelj na Fakulteti za šport Radoje Milič. Potekala je tudi okrogla miza, na kateri so športniki in športni delavci govorili o svojih izkušnjah o življenju z astmo in s športom. »Kot astmatik sem si želel narediti nekaj dobrega na tem področju,« je razloge za sodelovanje v štiridnevem 850 kilometrov dolgem kolesarjenju po Sloveniji na tiskovni konferenci na Fakulteti za šport pojasnil Marko Baloh. Ba-

Za bolnike z astmo je pomembno, da se s športom ukvarjajo pravilno.

Astma in šport opozorili, da je pri zdravljenju te bolezni jemanje zdravil pomembno, telesna aktivnost in skrb za naravo pa imata neprecenljivo vlogo pri navajanju bolnika na zdravo življenje. Kot so zapisali v sporočilu za javnost, so med poslabšanjem astme izredno pomembni pravilno dihanje, sproščenost, obvladovanje strahu in tesnobe ter to, da se aktiven pristop k obvladovanju astme izkaže s podaljšanim obdobjem brez simptomov ali hujših poslabšanj bolezni.

Astma in šport V društvu Astma in šport opozarjajo, da število bolnikov z astmo narašča približno za pet odstotkov na leto. Kot potrjujejo novejša raziskave, je prav alergija najpogostejši vzrok za pojav astme, saj po nekaj letih alergijskega rinitisa kar tri četrtine bolnikov dobi še astmo. Ob

loha in 11 rekreativnih kolesarjev po Sloveniji spremlja tudi astma-mobil, ki vsak dan obišče po dve osnovni šoli na območju, ki ga tisti dan prekolesari dvanajsterica. Sodelavci društva na astma-mobilu ob obisku šol pripravljajo delavnice in druge aktivnosti, s katerimi otroke na preprost in zanimiv način poučujejo o astmi in zdravem načinu življenja ter redni športni aktivnosti. Astma, ki se pojavi po telesnem naporu, je namreč zahrbtna, saj se težave z dihanjem pojavijo okoli pol ure po prenehanju telesne dejavnosti, zato se je s športom pomembno ukvarjati na pravilen način, pravijo v društvu Astma in šport. Alenka Dovžan, ki je vso svojo športno kariero preživela z astmo, je živa priča, da se lahko z dobrim nadzorom te kronične bolezni dihal pride tudi do vrhunskih rezultatov v športu. **D**

Na kratko

DOSTOPNOST TARČNIH ZDRAVIL Na Fakulteti za farmacijo v Ljubljani je prejšnji teden potekala okrogla miza na temo Vstop novih onkoloških zdravil v slovenski zdravstveni sistem ter njihova dostopnost bolnikom. Izhodišče razprave je bila raziskava Fakultete za farmacijo, v kateri so raziskovalci primerjali dostop do tarčnih onkoloških zdravil med Slovenijo in sedmimi evropskimi državami, in sicer Avstrijo, Francijo, Italijo, Nemčijo, Švedsko, Švico in Veliko Britanijo. V

poštev so prišla tista zdravila, ki so bila v omenjenih državah prvič uporabljena pred letom 2005. Če je bolniku najvažnejša ustrezna oskrba, ki naj bi mu jo zagotovili zdravstveni delavci, se na zavarovalnici sprašujejo, kako zagotoviti čim več zdravja ob danem proračunu, predstav-



Okrogla miza na Fakulteti za farmacijo

niki farmacevtske industrije pa, kako dokazati stroškovno učinkovitost njenih zdravil in vključiti ta zdravila v smernice zdravljenja ter na takšne ali drugačne seznime zdravil. Tarčna onkološka zdravila so zdravila z delovanjem na tarče, ki se kvantitativno ali kvalitativno drugače izražajo v neoplastičnih celicah v primerjavi z normalnimi celicami. Tarčna zdravila so zato visoko selektivna in so lahko veliko bolj učinkovita kot klasična onkološka zdravila, bolnika pa precej manj obremenjujejo z neželenimi učinki, zato se vedno bolj uveljavljajo pri zdravljenju raka, za zdravstvene sisteme pa predstavljajo nov izziv na področju financiranja. Razpravo je vodil prof. dr. Aleš Mrhar, udeleženci pa so ocenili zdajšnjo dostopnost novih onkoloških zdravil in govorili o tem, kakšna bi morala biti hitrost umeščanja novih onkoloških zdravil ter njihova dostopnost bolnikom glede na stanje in specifične potrebe slovenskih bolnikov ter kakšne so zdajšnje možnosti umeščanja novih onkoloških zdravil v slovenski zdravstveni sistem.

KONFERENCA E-ZDRAVJE S podtrevitvijo deklaracije se je 7. maja v Portorožu končala dvodnevna konferenca e-Zdravje brez meja 2008. Portoroška deklaracija je podlaga za nadaljnje delo držav članic EU na področju e-zdravja in bo pripomogla k zvišanju kakovosti zdravstvenega in socialnega varstva za več kot 500 milijonov Evropejcev. Dvodnevno konferenco je v okviru slovenskega predsedovanja EU organiziralo ministrstvo za zdravje v sodelovanju z evropsko komisijo. Države članice EU in evropska komisija so se v t. i. portoroški deklaraciji zavezale k razvoju naprednih informacijskih storitev na področju zdravstvenega in socialnega varstva. Na konferenci so strokovnjaki iz 38 držav predstavili primere dobrih praks s področja e-zdravja in pobude, s katerimi bi se lahko uspešno lotili glavnih zdravstvenih izzivov v prihodnjem desetletju. Izpostavili so potrebo po načrtni uporabi telemedicine in inovativnih informacijsko-komunikacijskih orodij pri zdravljenju kroničnih bolezni.



Konferenca e-Zdravje v Portorožu

Šampionsko žezlo v rokah CSKA

Kristijan Stranščak, foto: evroliga, arhiv Demokracije

Ruski CSKA je osvojil naslov evropskega prvaka in tako za španskim Realom iz Madrida postal drugi najuspešnejši klub po osvojenih lovorikah v najelitnejšem košarkarskem klubskem tekmovanju stare celine.



CSKA je prvak Evrope 2008. Smodiš se veseli svoje tretje lovorike.

V atraktivnem finalu je potrdil sloves ene najboljših ekip zadnjih let v Evropi, saj je bil to za rusko moštvo že šesti zaporedni nastop na sklepnem turnirju najboljše četverice.

Štirje veličastni v Madridu Po rednem delu sezone in napetih četrtfinalnih dvobojih so se na sklepni turnir letošnje košarkarske evrolige zaslužno uvrstile po mnenju poznavalcev štiri ta čas najmočnejše evropske košarkarske ekipe. Italijanska Siena, španska Tau Ceramica, izraelski Maccabi in ruski CSKA. Po rednem delu je bilo znano, da bo eno od teh štirih moštev na evropskem košarkarskem prestolu zamenjalo Panathinaikos.

Za Grke se je namreč sezona v evroligi predčasno končala in na parketu velike športne palače v Madridu, v kateri je bil lani sklepni del evropskega košarkarskega prvenstva, je tako ostala četverica najboljših. Zanimiva je ugotovitev, da so se na sklepni turnir uvrstili kar trije klubi, ki so v prvem delu sezone tekmovali v isti skupini z Unionom Olimpijo (Siena, Tau Ceramica, CSKA).

Napeti polfinalni dvoboji Polfinalni dvoboji so bili zanimivi, tudi po statistični plati, saj sta se v prvem dvoboju pomerila itali-

janska Siena in izraelski Maccabi. To je bil njun deveti dvoboj v zadnjih letih in vse je do zdaj dobil Maccabi. Italijani so pred tekmo glasno napovedovali, da bo tega negativnega trenda konec in da se bodo uvrstili na finalno tekmo. Sprva jim je res kazalo dobro, saj so na krilih Terella McIntrya sre-



Veselje igralcev CSKA je občutil tudi trener Messina.

di druge četrtine vodili že z neverjetnimi 18 točkami (36:18), a izkušeni Maccabi se ni vdal. Po koncu tretje četrtine je zaostajal le še tri točke in tu se je Sienina ladja začela potapljati. Zadnjo četrtino so Izraelci odprli z dvema trojkama in tako sploh prvič na tekmi prišli v vodstvo (64:61). Dve minuti pred koncem je Siena še zadnjič izenačila, nato pa je Maccabi z delnim izidom 9:0 razblinil vse upe Italijanov, da bi se v tretjem nastopu na sklepem turnirju uvrstili v finale. Tekma se je končala z izidom 92:85. Italijanom za uteho ostaja zmaga v tekmi proti Tau Ceramici za tretje mesto, ki so jo dobili z izidom 97:93.

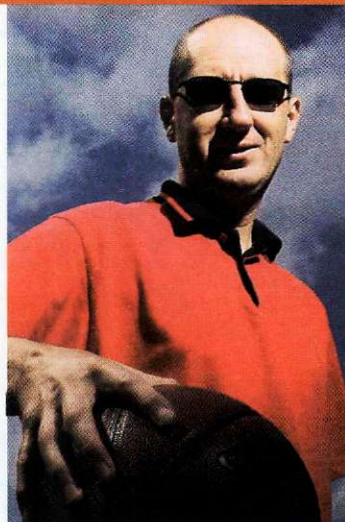
Drugi polfinale med CSKA in Tau Ceramico je bil prav tako zanimiv do zadnjega sodnikovega žvižga, velik delež k zmagi CSKA pa je kot ponavadi prispeval Matjaž Smodiš. Tekma je bila izenačena, polčas so dobili Baski s 33:39, a so Moskovčani kmalu po odmoru izničili prednost in pred zadnjo četrtino povedli (56:57). Tau Ceramica je nazadnje povedla v 33. minuti (61:59), nato pa je sledil uničujoč niz CSKA z 10:0, v katerem so Rusi dosegli osem točk prednosti. Varovanci hrvaškega trenerja Nenada Spahije so se v zadnjih sekundah s trojko še približali Rusom na minus dva, vendar je bilo to tudi vse. S končnim izidom 85:92 za CSKA je bil znan tudi drugi finalist. Matjaž Smodiš je v tem polfinalnem dvoboju svoji ekipi pomagal s 14 točkami in šestimi skoki.

Prehitro odločen finale V nasprotju s polfinalnimi obračuni in prav tako z dvobojem za tretje mesto (Siena - Tau Ceramica 97:93), ko so se vse tekme od-

ločale v zadnjih minutah, je bil zmagovalec finala znan že nekoliko prej. Po izenačenem prvem polčasu, ko si nobena od ekip ni priigrala bistvene prednosti in ga je CSKA končal le s točko v svojo korist (42:41), se je prvi odločilni trenutek zgodil takoj v uvodnih minutah nadaljevanja. Rusi, ki po svoji zasedbi igralcev to še zdaleč niso, saj vodilno vlogo v moštvu igrajo sami tujci, so igrali odlično obrambo in tekmeču več kot pet minut niso dovolili, da bi dosegel koš iz igre. Strelski post je pretrgal Baptista, najboljši mož pri Izraelcih v prvem polčasu, in znižal zaostanek na šest točk.

Z enakim zaostankom so se košarkarji Maccabija podali tudi v zadnjo četrtino dvoboja (63:57), a so njihovi upi po morebitnem preobratu kmalu splavali po vodi. Sledilo je novo črno obdobje, ki je tokrat trajalo natanko štiri minute in 37 sekund. Za nameček v tem času Izraelci niso dosegli točk niti s črte prostih metov in zaostanek se je hitro povečal. Tako se je rezultat nekaj časa gibal okrog 15 točk prednosti za CSKA. V teh prelomnih trenutkih je svojo nalogo uspešno opravil tudi slovenski predstavnik v finalu Matjaž Smodiš, ki je k odločilni prednosti prispeval sedem točk, tekmo pa končal pri 13 koših. Poleg tega je še osemkrat uspešno skočil pod obema košema, vknjižil tri podaje in odvzeto žogo. Tako so se igralci CSKA že šestič veselili evropske lovorike z izidom 91:77, za Smodiša pa je to tretja evropska lovorika (Virtus Bologna 2001, CSKA 2006).

Odslej evroliga in dva EP V evropski košarki se v prihodnje obetajo spremembe. Po marčevskem sestanku, ki ga je v Ženevi organizirala FIBA, na njem pa sta se sešli izjemno močni delegaciji FIBA Europe in Uleba, je jasno, da bodo vsa tri evropska klubska tekmovanja (evroliga, pokal ULEB in pokal FIBA) odslej bolj povezana in da si bodo sledila po kakovosti od prvega do tretjega. Najmočnejša bo tudi v prihodnje evroliga, ki seveda ostaja v rokah Uleba, sledila pa ji bosta drugi in tretji evropski pokal, katerih imeni bosta znani kmalu. V evroligi bo sodelovalo 24 moštev, v drugem in tretjem evropskem pokalu pa po 32 ekip, kar pomeni, da bo skupno število sodelujočih klubov 88, a treba je dodati, da bodo poprej na vrsti tudi posebne kvalifikacije. Drugi in tretji evropski pokal bosta potekala vzporedno (torej ob istih dneh in skupnem koledarju), od sezone 2009/10 pa bo napredovanje mogoče po sistemu iz tretjega v drugi evropski pokal in nato v evroligo. Natančnejša imena teh tekmovanj in druge podrobnosti bodo znani v kratkem, jasno pa je, da bo izpad iz evropske evroligaške košarkarske smetane pomenil padec v nižji rang tekmovanj, vrnitev pa ne bo tako lahka. Pri tem bo predvsem za klube z nižjimi proračuni pomembna uspešna izbira igralcev in trenerja, kar predvsem velja tudi za Union Olimpijo, saj bo izpad iz evrolige pomenil tudi velik finančni primanjkljaj. **D**



Risi naš ponos

Esad Babačić

Sreča je resnično opoteča, še posebej če jo deliš s slovenskimi privrženci športa.

Naši risi so dali vse od sebe in se do zadnjih atomov moči bojevali proti najmočnejšim reprezentancam na svetu, pa so morali kljub temu poslušati, kako so zanič. Nekaj več spoštovanja bi si gotovo zaslužili. Takšne reakcije so bile – milo rečeno – krivične, saj vsi vemo, s kakšnimi popotnicami so šli naši fantje v daljni Halifax. Kanada je bila v prvem krogu posebej motivirana in kaj drugega kot častni poraz ni prišlo v poštev, nekaj podobnega pa velja tudi za tekmo proti ZDA, saj smo se jim dostojno upirali. Tudi napake naših obrambnih igralcev so bile posledica imperativa ostanka v elitni družini. Kdo ima pravico zahtevati, da se naši za vsako ceno obdržijo v skupini, kjer domujejo izključno dobro organizirane hokejske države? Naši igralci so se morali pred prvenstvom pričakati za nekaj ušvihov sto evrov, kar je prava mizerija. S takšno popotnico česa drugega kot zmedene igre nismo mogli pričakovati. Zveza si je lepo umila roke, igralci pa so bili poparjeni in dodatno razočarani. Prav nič se ne bom čudil, če se bo v prihodnje še kdo premislil, ko mu bodo ponudili igranje v nacionalni vrsti. Naj bo vsem jasno, da se Jan ni po lastni volji odrekel igranju v modrem dresu. Tisti, ki so ga prosili, naj pride igrat, so krivi tudi za vsa nesoglasja na relaciji igralci – reprezentanca. Jan je imel pač vsega dovolj in je to jasno pokazal. Ko niti to ni zaleglo, se je odločil, da ne bo več popuščal. Mož na mestu, ni kaj. Res pa je, da bi nam njegova hladnokrvnost prišla nadvse prav. Kakšen zadetek več na prvi tekmi in proti ZDA, pa bi se zadeve že prej obrnile v naš prid. Tako pa smo pokazali največ ob koncu, ko so se nas ustrašili celo nekdanji svetovni prvaki Slovaki. Kako težko je igrati proti Kanadi na njenem ledu, so okusili tudi Nemci, saj so prejeli kar deset golov. Kaj takšnega se našemu Kristanu, ki so si ga v Kanadi zapomnili celo pionirčki, ni moglo zgoditi. Država z dvema dvoranama, nekaj več resnimi klubi in z nekaj sto igralci se je pomerila s Kanado in ZDA ter se bojevala za obstanek v elitni skupini. Naši risi so že s tem, ko so se uvrstili med najboljše hokejske reprezentance na svetu, naredili ogromno za promocijo naše države. Zdaj je gotovo nekaj več Američanov in Kanadčanov, ki vedo, kje je Slovenija, za nameček, pa se lahko tudi oni čudijo, kako lahko tako majhnemu narodu uspejo takšni podvigi. Res čudna so pota našega nacionalnega ponosa.



Rokometiši **CIUDADA REALA** so osvojili evropsko ligo prvakov. Španci so na prvi domači tekmi pred tednom dni izgubili z nemškimi Kielom 27:29, na nedeljski povratni tekmi v Nemčiji pa zmagali z 31:25 ter se tako veselili nove lovorike.



Slovenska gimnastika je bogatejša za novi vrhunski uvrstitvi. **MITJA PETKOVŠEK** se je na EP v Lozani znova okitil z naslovom evropskega prvaka na bradlji, **ALJAŽ PEGAN** pa je kljub napaki na drogu osvojil bronasto odličje.



V naselju Žabjek naj bi bili Jožeta Klobučarja kar osem let imeli v suženjstvu.

Osem let suženjstva

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V začetku februarja se je na policijski postaji pojavil moški in prijavil, da je bil kar osem let v suženjstvu v ciganskem taboru. Med tem suženjstvom so mu pobirali denar, ga pretepali in celo prislili, da si je odsekal prst, da bi dobili zavarovalnino.

Pred dnevi je v javnosti odjeknila novica, da je na dolenskem koncu naše države neki moški več let živel v suženjstvu. Šlo naj bi za 48-letnega Jožeta Klobučarja iz Črmošnjic, ki naj bi bil kar osem let v suženjstvu pri tamkajšnji romski družini Brajdič. Od tega naj bi bil pet let v suženjstvu v romskem taboru v Mirni Peči, kasneje pa naj bi ga bili njegovi »gospodarji« preselili v tabor v Žabjeku.

Med dolgoletnim suženjstvom je lahko za kratek čas obiskal svojega brata, ki živi v domači hiši in ima nekaj malega zemlje. Brat ni

najbolj sposoben za delo, tako da je večja in zahtevnejša dela opravil Jože. A nikoli ni prišel sam, vedno v spremstvu članov družine Brajdič, ki ga niso izpustili iz oči. Pod njihovim nadzorom je opravil, kar je pač moral, nato pa spet odšel z njimi v tabor. V vseh teh letih ni niti enkrat samkrat prespal pod lastno streho. Šele v začetku letošnjega leta, februarja, se je Jože Klobučar pojavil na policiji. Podal je prijavo, v kateri je izjavil, da je bil vsa ta leta v suženjstvu. Tistega dne naj bi mu bilo končno uspelo zbrati dovolj poguma in pobegniti. Od takrat se menda skriva na skrivni lokaciji. Boji se, da bi se mu zaslužjevalci lahko kako maščevali.

Odsekal prst na roki Klobučar je slovel v okolici kot priden delavec, pleskar, zato so ga kli-

cali kar Čopič. Leta 2000 naj bi bil odšel v romski tabor in tam opravljal različna dela za prebivalce naselja. Očitno pa je bilo stem njegove svobode konec. Delo je sicer še vedno opravljal, le da je moral poslej ves zaslužek dajati njim. A to naj jim ne bi bilo dovolj, saj so zahtevali, da jim daje tudi svojo socialno podporo, kajti Klobučar ni bil redno zaposlen. Med njegovim dolgoletnim suženjstvom naj bi ga bili tudi ves čas poniževali, pretepali in »kaznovali«, kadar koli so si zaželeli. Prislili naj bi ga bili tudi, da si je odrezal oziroma odsekal prst na roki, da bi tako dobil zavarovalnino.

Policija je seveda, kot navadno, precej skopa z informacijami. Ker je zadeva še v fazi preiskave, zaradi »interesov« preiskave ne dajejo podatkov v javnost.

V javnosti naj bi se bilo že dalj časa govorilo o tem, da je Klobučar v suženjstvu. Prijaviti pa se tega ni upal nihče. Bali so se, da bi

si na glavo nakopali kakšno maščevanje. Poleg tega naj Klobučar ne bi bil edini, ki ga izsiljujejo za njegove prejemke, ki jih dobiva kot socialno ali zdravstveno pomoč, le da imajo drugi »srečo«, da lahko vsaj živijo pod lastno streho in jim ni treba prenašati vsakodnevne nasilja. Tudi o tem si javnost ne upa na glas govoriti, ker se ljudje ne želijo izpostavljati. Človek molk sicer lahko razume, na eni strani grozi maščevanje ljudi, ki so »bolj enakopravni« kot drugi, na drugi pa medijski napadi dežurnih dušebrižnikov, ki ne skoparijo z oznakami kot so fašizem, primitivizem, nasilje nad manjšino in podobno.

Upajmo, da se bo primer Klobučar kmalu razrešil na sodišču in da bodo krivci kaznovani. Tako razčiščene zadeve so edini način, da bi se preprečili novi Ambrusi, česar si seveda nihče ne želi. Edino peščica kričavev seveda, ki na tak način iščejo svojo osebno korist. **D**



Pobegli Klobučar si zaradi strahu ne upa v rojstno vas.

Motorizirani banditi

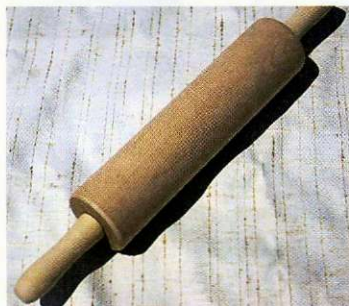
Toplo vreme ni privabilo na plano le ljubiteljev vožnje z motorjem, ampak tudi motorizirane roparje.

Pomladno toplo vreme je zvalilo motoriste na plano, a žal so na jeklenih konjičkih tudi razni nepridipravi. Tako se je okoli pol ene popoldne v trgovini na Celovski pojavil mlajši moški v rdeči bundi in modrih hlačah. Prodajalki je zagrozil z nožem in zahteval denar. Prodajalka se je po njegovem mnenju preveč obirala, zato je kar sam z roko zagrabil šop bankovcev iz blagajne in pobegnil. Pred trgovino je zajahal motorno kolo in odrzel proti središču mesta. Policija prosi morebitne priče, naj pokličejo na anonimno številko 080 1200.

Istege dne okoli pol sedme zvečer je v prostore pošte v Šentvidu stopil moški sredi dvajsetih let, oblečen v temno majico. Suh svetlolasec je začel mahati s pištolo in groziti,

zato so mu uslužbenci izročili denar v vrednosti nekaj tisoč evrov. Ropar ga je pobasal in pobegnil na plano, kjer ga je na motorju čakal kolega, prav tako oblečen v temno majico in po predpisih s čelado na glavi. Skupaj sta odrzela v neznano. Za zdaj ju še iščejo.

Po Kunaverjevi v Ljubljani pa je sredi belega dne hodil 23-letni Mariborčan. Srečal je mladeniča, oblečen v trenirki, ki sta tarnala nad navidezno pokvarjenim mopedom. Prosila sta Mariborčana, naj jima posodi telefon, rekla sta, da bosta poklicala pomoč. Po klicu je Mariborčan zahteval telefon nazaj, a je eden od mladeničev potegnil manjši nož, zato se je okradeni umaknil. Roparja sta nato z motorčkom in telefonom vred izginila v neznano. B. S.



VALJAR IN NOŽ Zrel odnos med materjo in hčerjo sta pokazali Ljubljanki, stari 59 in 38 let. Prepri v materinem stanovanju v Polju je začela hči, ki se ji je iz še neznanega vzroka utrgalo in je skočila v mater. Med pretepom je mlajša zagrabila kuhinjski valjar in poskušala mahati mater po glavi. Mati se je izvila iz hčerinih rok, hči pa je nato zagrabila še kuhinjski nož in mahala naokoli. Pomirila se je šele, ko so prišli možje postave. Poklicali so rešilni avtomobil, ker se je hči med mahanjem s kuhinjskim orodjem poškodovala, in jo prepeljali v Klinični center, da so ji oskrbeli rane, policisti pa so napisali prijavo.



ZASEGLI ZAVITKE Policijska patrulja je v večernih urah sklenila, da malce pogleda tudi po Metelkovi, kjer se navadno zbirajo odvisniki. Sklenili so, da od blizu pogledajo parkirani avtomobil, kjer je očitno tekkel biznis. Tako so presenetili 27-letnega Lendavčana in pet let starejšo Ljubljanki, ko sta ravno prodajala manjši zavitek heroina 30-letnemu Kranjčanu. V avtomobilu so odkrili še deset podobnih zavitkov, mamilo seveda zasegli in proti prodajalcema napisali kazensko ovadbo. Pri postopku so odkrili, da je zoper Kranjčana odredena privedba na sodišče, zato so ga pridržali in odpeljali na zeleni naslov.

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.



Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov.

Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošiljk.

Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije.

Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

Intereuropa
Globalni logistični servis

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSEGA:

→ Slovenija → Francija
→ Hrvaška → Avstrija
→ BiH → Nemčija
→ Srbija → Rusija
→ Makedonija → Ukrajina



ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne četke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV



http://etv.elektroprom.si
komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE



foto: Marko Oceppek

Španski fotografski spomini so dobili noge ...

Uživali v Španiji

Člani skupine Kingston so se pred nedavnim vrnili iz španskega letovišča Lloret del Mar, kjer so pripravili koncert za slovenske maturoante. Nastopili so v nabito polnem klubu Tropics, kjer je norelo in rajalo okoli 2.000 maturantk in maturantov. Kingstoni so izvedli svoj železni repertoar, v katerem seveda ni manjkalo skladb iz njihove dolgoletne in uspešne kariere. Španija jih je še bolj navdušila kot Grčija, kamor se konec poletja vračajo z absolventi. Kingstoni pa so si vzeli tudi nekaj časa za

ogled Barcelone. Mesto jih je navdušilo s svojo arhitekturo, urejenostjo, nadvse pa jih je očaral ogled botaničnega vrta v Lloretu del Mar.

Spominskih fotografij pa je tokrat zelo malo, saj so njihovega fotografa Marka Ocepka okradli. »Medtem ko smo gasili žejo v nekem lepem lokalju, so na varovanem parkirišču iz zaklenjenega avtobusa fotografu Maretu ukradli vso profesionalno fotografsko opremo. Škode je za več kot 4.000 evrov. Ostalo je le nekaj koncertnih posnetkov, druge fotografije pa so iz zasebnega arhiva članov skupine,« je za 24ur.com dejal Dare Kaurič. Tako je tudi celotna serija fotografij, ki so jih v Španiji posneli za promocijo novega singla z naslovom Tropikana klub, izginila neznanu kam.

Manikura za malčico

Kaj vse si privoščijo ljudje, ki imajo veliko pod palcem! Razvajanju ni ne konca ne kraja. Tega so vajeni tudi nekateri hollywoodski otroci. Ena takšnih je Suri, dveletna hčerka Toma Cruisa in Katie Holmes. Suri, ki ima rada lepe in urejene nohtke, je v kozmetični salon zavila že večkrat kot marsikatera odrasla predstavnica nežnejšega spola. Skupaj s svojo slavno mamico si namreč večkrat privoščita takšna in drugačna razvajanja. Da je punčka redna gostja manikerke, je v televizijskem intervjuju priznal njen očka Tom Cruise. »Suri me vedno znova navduši. Rada poje in pleše, zadnje čase pa obiskuje manikerko.«



Razvajenki!

Medtem ko se ženski del družine ureja v kozmetičnem salonu, ponosni očka Tom praznuje 25-letnico uspešne igralske kariere. V ta namen je pripravil čisto novo spletno stran tomcruise.com.

Slavni obrazi za Mandelo

Nekdanji predsednik Južnoafriške republike bo julija dopolnil častitljivih 90 let, tri tedne pred njegovim rojstnim dnevom, natančneje 27. junija, pa bodo v londonskem Hyde Parku priredili zabavo njemu v čast. Nastop na koncertu je že potrdil Eminem, peli bodo skupini Queen in Simple Minds pa Leona Lewis in Annie Lennox. Zvezdniskega blišča pa ne bo



le na odru, temveč tudi za njim. Mandeli bodo prišli voščiti nekdanji ameriški predsednik Bill Clinton, Robert De Niro, Oprah Winfrey, Will Smith, najverjetneje pa tudi britanski prestolonaslednik Charles s svojima sinovoma, princema Harryjem in Williamom. Ves dobiček koncerta bo šel v dobrodelne namene, Mandela ga bo namenil svoji organizaciji 46664, ki pomaga ljudem, okuženim z virusom HIV. 46664 je bila Mandelova številka, ki jo je nosil med 27-letnim bivanjem v zaporu, kamor ga je poslal južnoafriški apartheidovski režim.

Dopolnil bo 90 let.

Tečaj francoščine



Učila se bo francosko ...

Eva Longoria, zvezda Razočaranih gospodinj, si je zadala poseben cilj – do konca leta se bo naučila francoščine. Eva si namreč zelo želi, da bi se s soprogom Tonyjem Parkerjem lahko pogovarjala v njegovi materinščini. »Obljubila sem si, da se bom do konca leta naučila osnov francoščine, tako da bi morala že zdavnaj začeti z učenjem, vendar ta čas še potrebujem oddih. Učenje je preveč stresno. Še letos se bom vpisala na tečaj francoščine, ker si želim, da bi lahko enakovredno sodelovala v pogovorih s Tonyjevo družino. Tony mi sicer prijazno prevaja, vendar se včasih počutim malce odtujeno. Upam, da bom čim prej osvojila toliko francoščine, da bom lahko z njimi brez težav komunicirala,« je čebljala Eva.

lene gume

Najdi



Iščeš morda letne gume

V hipu do prave informacije.



vse slovenske strani

Spletni iskalnik Najdi.si je najbolj obiskana slovenska spletna stran, specializirana za iskanje po slovenskih spletnih vsebinah. Ponuja najnovejše informacije, novice, videe in slike s slovenskega spleta. Vse to in še več na www.najdi.si

Kmet iz Zminca

Magični gledalec

Nedeljski večer je bil kot nalašč za ogled kakšne dokumentarne oddaje oziroma portreta. Tokrat je bil na vrsti Ivan Oman.

Izbira Ivana Omana ni bila naključna, saj je bila prav tisti večer proslava ob dvajseti obletnici ustanovitve Slovenske kmečke zveze, katere predsednik je bil Ivan Oman, kmet iz Zminca in dve leti tudi član predsedstva Slovenije. Moram priznati, da mi je bil nekdanji politik Oman kot politična figura kar všeč. Čeprav je brez formalne izobrazbe, je neke vrste »naravni intelektualec« in posebej tisto, čemur v vsakdanjem jeziku pravimo »zdrava kmečka pamet« oz. po angleško »common sense«. Ali kot je v oddaji dejal Vinko Vasle: bil je naturščik. Vendar to še ni vse: znal je naglas povedati, da je cesar nag.



Skratka, človek brez dlake na jeziku, vendar na drugačen način kot Zmago pl. Jelinčič, ki deluje kot provokator. Kakor koli že, tudi pričevalci – med njimi nekdanji predsednik ZSMS Jožef Školč – so morali priznati, da v njem ni bilo strahu niti v času slovenske pomladi, ko je Slovenija stopila na tvegano pot demokratizacije in osamosvajanja. Tako si je upal vzeti v bran »veleizdajalca« Franceta Bučarja, jasno je tudi povedal, da se gre na volitve zato, da se zmaga, v precep je vzel celo kakšno izjavo maršala Josipa Broza Tita, ki je menda govoril, da če dinar do leta 1970 ne bo postal konvertibilna valuta, bo ljudstvo izgubilo zaupanje v oblast. In ga je res izgubilo;

konvertibilni dinar zadnjega jugoslovanskega premierja Anteja Markovića je bil tako ali tako samo še zvonjenje po toči.

V oddaji je bilo kar nekaj zanimivih izsekov. Na primer, kako so Tina Tomlje, Zoran Polič, »legendarni« sindikalist Dušan Semolič in sedanja evropska poslanka Mojca Drčar Murko v tedaj še socialistični skupščini izražali svoje pomisleke proti večstrankarskemu sistemu, ki ga je Oman zagovarjal. Kljub temu pa ni bil za to, da bi partijo nasilno vrgli z oblasti, saj je napovedal, da bo sama od sebe sestopila. Žal pa ni mogel predvideti, da se bo na oblast vrnila v »prenovljeni« obliki. Zgovoren je bil tudi posnetek nemške ARD, ki je Omana obiskala kar na domu, in je slednji izrekel nekaj stavkov v nemščini. Med zanimivostmi o Omanovem delovanju v predsedstvu RS velja omeniti, da sta ga med osamosvojitveno vojno spremljala varnostnika – celo ko je šel v hlev ali k nedeljski maši. Sicer pa je bil naklonjen oborožitvi slovenske vojske, saj narod brez vojske ne more obstati. Nekaj »militaristične« drže je očitno podedoval njegov muhasti zet Marjan Podobnik, ki se v zadnjem času ukvarja z zborovanji ob Dragonji. Oman mi je ostal v spominu tudi zaradi svoje precej razvpite izjave »Ni važno, če je nepismen, važno je, da je naš.« Omenjeno izjavo je vzel v bran France Bučar, češ da ne pomaga, če imaš ob sebi strokovnjaka, ki mu ne moreš zaupati. Če verjamem izjavi v oddaji, češ da Oman ni maral jamranja in stokanja, verjetno na praznovanju obletnice Slovenske kmečke zveze ni prav z zadovoljstvom poslušal jamranja Bojana Šrota in Franca Zagožna, češ da je SLS večni grešni (laški?) kozel.

Kakor koli že, Rosviti Pesek, ki je doktorirala iz zgodovine slovenske osamosvojitve, je znova uspelo pripraviti zelo solidno dokumentarno oddajo. **D**

HOROSKOP



Oven
21.3.-20.4.

Ne bo vam ravno prijetno, da se nekdo boji odnosa z vami. Toda morda nosite del krivde za to tudi sami. Pomagal bo samo odkrit pogovor o tem problemu in malo več potrpljenja z vaše strani.



Bik
21.4.-21.5.

Sonce in lepo vreme vas bosta zvalila na plan in v naravo, čeprav bi lahko naredili kaj bolj koristnega okoli hiše ali pa v stanovanju. Razveselili se boste srečanja, ki ga nikakor niste pričakovali.



Dvojčka
22.5.-21.6.

V službi boste imeli v tem tednu precej več dela kot ponavadi. Potrudite se, da ne boste imeli preveč zaostankov in da si prihranite živce. Pomoči ne morete pričakovati od nikogar, zato se ne trudite.



Rak
22.6.-21.7.

Svoje želje morate dati na povodec, če želite kaj prihraniti, saj ne zaslužite tako veliko. Konec tedna bo za vas izjemno razburljiv in se boste lahko znašli v zanimivi družini. Bodite še naprej čim bolj veseli.



Lev
22.7.-21.8.

Imeli boste veliko dela in novica, ki bo prišla do vas, bo zelo neprijetna. V veliki večini primerov reagirate čisto dobro, tokrat pa vas bo popolnoma odneslo. Vseeno boste ob pravem času ukrotili jezo.



Devica
22.8.-21.9.

Velikokrat se vam dozdeva, da vas nihče ne mara preveč in se zato prav klavno počutite. Ob takih trenutkih si morate zavestno zatrditi, da je vse v najlepšem redu. V nasprotnem primeru boste res živčni.



Tehtnica
22.9.-22.10.

Sproščujoč klepet vam vedno dobro dene, zato si ga le privoščite, ko se vam bo zdelo, da boste lahko posvetili nekaj časa negovanju odnosov. Nikar se pri tem ne zapirajte vase. Konec tedna bo živahnejši kot ponavadi.



Škorpiljon
23.10.-21.11.

Bodite veseli, da se vam ni zgodila še kakšna večja zadrega kakor ta, s katero se ukvarjate zdaj! Kar se tiče dela, bodite nad vse previdni z neko stranko, ki vam bo delala sive lase. Za vse bo tako bolje.



Strelec
22.11.-20.12.

Dela boste imeli čez glavo, vendar boste nad vse zadovoljni z vsem, česar se boste lotili. Kmalu se boste srečali z nadse zanimivimi ljudmi in si tudi sicer finančno precej opomogli. Le veselo naprej!



Kozorog
21.12.-19.1.

Pomoč, ki ste se je nadejali, bo sicer prišla, vendar ne v takšni obliki, kot ste si predstavljali. Bodite še naprej tako dobre volje, kot ste bili do sedaj, in marsikaj vam bo prihranjeno.



Vodnar
20.1.-18.2.

Jeza nad vašimi otroki ne bo prinesla nobene koristi, samo kakšno zadrego več. Raje se sprostite in pozabite na vse skupaj. Če pa otrok nimate, bo en dan bolj sončen kot drugi.



Ribi
19.2.-20.3.

Delo, ki ste ga začeli, boste ta teden tudi končali, zato se lahko mirno pogovarjate o novih poslih. Poskrbite za vse tisto, kar vas te dni teži, ter se posvetite svojim domačim in najbližjim prijateljem.





ADRIA

Doma nad oblaki.

**Nagradna igra Adri Airways:
2 x povratna vozovnica!***
Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.
www.adria.si
*pristojbine niso vključene

SESTAVIL:	MIRAN ERCEG	GESLO	RT OB OBALI ARGENTINE	VRH V JULIJSKIH ALPAH	GRŠKI OTOK V SARONSKEM ZALIVU	BREZPRAVNO LJUDSTVO	<i>DEMOKRACIJA</i>							
TEŽKA KOVINA RDEČE BARVE							KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ							
ORKAN, HURIKAN														
DRŽAVA V VZHODNI AFRICI														
MESTO V ROMUNIJI							ALFI NIPIČ							
POŠKODBA TELESA						KRONA RIMSKEGA PAPEŽA	KDOR KRMARI							
STRJENA KRI														
<i>DEMOKRACIJA</i>	ETNIČNA SKUPINA V INDOKINI	ITALIJANSKI REŽISER (MICHEL-ANGELO)	MOČNO OPRIJEMANJE	OBROT ZA TISKANJE	<i>DEMOKRACIJA</i>	REŽISERKA ZETTER-LINGOVA	OBŽALOVANJE ANTON SOVRE		ERVIN FRITZ	ERVIN FRITZ	ERVIN FRITZ	TONE KUNTNER	SNOW IZ GLINE	
VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA	VOJŠKA						
POGOD	POGOD	POGOD	POGOD	POGOD	POGOD	POGOD	POGOD	POGOD						
PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB	PLAVALNI KLUB						
STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER	STALEN TOPEL VETER						
ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI	ŽULJI, OTIŠČANCI						
<i>DEMOKRACIJA</i>	PRIPADNIK OSKOV	STARONOR. ZGODBI			KAREL PUTRIH	GEORG TRAKL	IVO JAN		IZDELOV. KOV. PRED.	VRSTA ANTILOPE				
ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA	ENOJKA						
STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO	STROK ZA IRANISTIKO						
GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES	GLASBENIK HINES						
ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB	ITALIJSKI NOG. KLUB						
PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON	PISATELJ DEIGHTON						
MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)	MLATIČ (REDKO)						
5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL	5. IN 3. VOKAL						
MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA	MORSKA ŽELVA KARETA						
OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE	OSEBA IZ BIBLIJE						
<i>DEMOKRACIJA</i>	ILJA ERENBURG			TROPSKA OVJALKA										

Rešitev prejšnje križanke

GRDOBA, OTONEL, RIMESA,
NČ, KEN, JAK, DI, RENATA,
ARISTOTEL, RA, NETRESK,
ORATAR, APATIN, ŽABICA,
TEL, NOS, IDI, EK, OTIS,
VT, NONET, LIJA, NAPEV,
TIK, ITA, TONA, ATILA,
JONTES, TENAKEL,
RINAT, TIRANA

Nagrajenca 18. številke
1. nagrada:

SREČKO DRUŽINEC
H. Freyerja 2, 5280 Idrija

2. nagrada:

KATJA NOVAK
Na grivi 18, Dragomer, 1351 Brezovica

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na *Adriini* redni liniji Ljubljana-Bukarešta

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na *Adriini* redni liniji Ljubljana-Oslo

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 22. 5. 2008 pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **12.5.1664** je bila v Versaillesu prvič uprizorjena Molièrova komedija Tartuffe.

> **12.5.1919** je svet mirovne konference v Parizu po končani prvi svetovni vojni zavrnil zahtevo jugoslovanske delegacije, da priključi Jugoslaviji ozemlje med Muro in Rabo. Kljub temu je avgusta jugoslovanska vojska zasedla Prekmurje, medtem ko je Slovensko Porabje ostalo v okviru Madžarske.

> **12.5.1988** je bil v dvorani kina Union v Ljubljani ustanovni zbor Slovenske kmečke zveze.

> **13.5.1882** se je rodil francoski slikar Georges Braque. S Picassom je utemeljil kubizem.

> **13.5.1914** se je rodil ameriški boksar Joe Louis. Pisatelj Ernest Hemingway je o njem rekel: »To je najlepši bojni stroj, kar sem jih videl.«

> **13.5.1979** sta Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik kot prva Slovenca po prvenstveni smeri stopila na najvišjo goro sveta Mount Everest.

> **14.5.1643** je na francoski prestol sedel »sončni kralj« Ludvik XIV.

> **14.5.1935** se je na Sušaku pri Reki rodil slovenski pripovednik, dramatik, esejist in politik Rudi Šeligo. Bil je tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev in minister za kulturo.

> **14.5.1945** se je vdala Japonska. S tem se je končala 2. svetovna vojna.

> **15.5.1992** je slovenska skupščina potrdila novo vlado Janeza Drnovška. Nasledila je vlado Lojzeta Peterleta.

> **16.5.1860** je Davorin Jenko na Dunaju zložil napev pesmi na besedilo Naprej, zastava Slave Simona Jenka. Pesem je kmalu postala neuradna slovenska himna.

> **16.5.1988** so se sovjetske čete začele umikati iz Afganistana.

> **16.5.1990** je slovenska skupščina izvolila Lojzeta Peterleta za mandatarja prve demokratično izvoljene slovenske vlade.

> **17.5.1989** so zaradi mednarodnega pritiska na Čehoslovaškem spustili iz zapore komunističnega oporečnika Vaclava Havla.

> **17.5.1990** je bila ustanovljena Manevrska struktura narodne zaščite.

> **18.5.1848** je prišlo v Ljubljano 30 slovenskih študentov z Dunaja, da bi spodbudili slovenske voditelje k podpisovanju peticije za Zedinjeno Slovenijo. Med njimi je bil tudi Peter Kozler, ki je verjetno skupaj z Antonom Globočnikom leta 1848 na Dunaju tudi določil barve slovenske zastave.

> **18.5.1944** so sovjetske specialne enote naložile v vagone še preostanek Tatarov na polotoku Krimu in jih izgnale v Srednjo Azijo.

POGLED NAZAJ (OD 12. 5. DO 19. 5.)

Ponavljjanje ledenih dob

V času, ko smo vse bolj zaskrbljeni zaradi segrevanja ozračja, so zanimive ugotovitve ameriškega geologa Williama Mauricea Ewinga, ki se je rodil **12. maja 1906**. S skupino znanstvenikov je zbral dokaze za novo teorijo, ki pojasnjuje vzroke za ponavljajoče se ledene dobe. Te naj ne bi bile posledica ohlajanja, temveč ogrevanja. Med dvema ledenima dobama Arktični ocean ne zaledeni in vodni hlapi se odlagajo na sibirskih in kanadskih obalah kot sneg. Ta se kopiči, temperatura pada, ledeniki se širijo s severa in



ocean zmrzne. Vir snega tedaj usahne, ledeniki se začno umikati, temperatura pa rasti. Če bi se ogrevanje nadaljevalo toliko časa, da bi se na Arktiki led stajal, bi ta spet oddajal vodne hlape polarni atmosferi in ciklus bi se ponovil. To, da se ledene dobe ponavljajo šele zadnjih nekaj sto tisoč let, Ewing razlaga z dejstvom, da se je severni tečaj obdal s kopno Arktiko šele v novejši dobi, medtem ko je bil prej sredi odprtega Pacifika.

Janševi obrambni načrti

V Poljčah pri Begunjah se je **13. maja 1991** sešlo razširjeno predsedstvo republike s predstavniki sekretariatov za notranje in obrambne zadeve. Republiški sekretar za obrambo Janez Janša jim je predstavil več scenarijev reševanja krize v Jugoslaviji.

Dokument, ki ga je že v drugi polovici aprila pripravil Janez Janša, zajema 6 različic osamosvajanja, ki so razdeljene na tri različne sklope. Od prvega, ki zajema dogovorno združevanje z Jugoslavijo, prek drugega, tj. poskusa preprečitve združevanja s silo, ki ima dve varianti, preprosto in grobo, do tretjega sklopa, ki predvideva pretežno eno-



stransko združevanje in ima štiri variante: operativno pripravljenost, delno mobilizacijo in pasivno asistenco, polno mobilizacijo in aktivno asistenco ter kombinirano varianto. Pri realizaciji prve, druge in tretje variante je predvideval, da bi federacija odgovorila s silo. Na temelju mogočih različic združitve je Janšev namestnik Miran Bogataj takoj pripravil osnutek smernic, predsedstvo pa jih je sprejelo že čez dva dni. V njih so izdelani postopki posameznih organov.

Zaplet s Kučanom

Predsedstvo Slovenije je **14. maja 1990** predlagalo skupščini v izvolitev Lojzeta Peterleta za predsednika vlade oziroma izvršnega sveta.

Lojze Peterle je kasneje objavil prvi zaplet z novoizvoljenim predsednikom predsedstva Milanom Kučanom. Slednji je kot formalni predlagatelj kot v časih komunističnega vodenja najprej zahteval seznam kandidatov za člane izvršnega sveta. Peterle mu seznama ni hotel dati, ker za to ni videl zakonske podlage, ampak je vztrajal pri tem, da najprej



dobi mandat. Kot se je pozneje izkazalo v skupščinskih razpravah, sta »vročo žerjavico« predstavljala kandidata Janez Janša in Igor Bavčar, ki sta bila za opozicijo nesprejemljiva. Delegat SDP v DPZ Lev Kreft je na primer Peterleta na skupščinskem zasedanju

pred izvolitvijo celotne ekipe vprašal, ali je predlog za angažiranje Janeza Janše pomenil, da mandat sprejema konfliktna situacija z JLA in novinarji kot del programa izvršnega sveta. Ob kandidaturi Igorja Bavčarja, ki je bil predlagan za sekretarja za notranje zadeve, je vprašal, ali ga je povabil k sodelovanju zaradi strokovne usposobljenosti in dotodanjega sodelovanja pri tej službi, zaradi izpričanega občutka za pretehtano spoštovanje zakonitosti ali obojega.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karikšno koli drugo prepričanje.



št. 19/71

Instrumentalizacija »pisma« (2)

Metoda polemiziranja Spomenke Hribar je očitna. Najprej človeka umesti v negativno okolje ali ga označi z negativnim pridevnikom, potem pa z njim polemizira, mu očita tisto, kar mu je prej pripisala. Tako je npr. naredila z upokojevnim nadškofom Francem Perkom v reviji 2000 (št. 195, 196, 2007). Pripisala mu je »pogled, ki ubija«, potem pa je s to svojo podtaknjeno podobo na veliko črnila nadškofa Perka. Drugi primer (omenjam le najnovjše): v *Družini* se je na njene krivične očitke nadškofu Perku odzval Justin Stanovnik. In kako polemizira z njim? Na začetku mu je podtaknila dvoje: da je žalil Alojza Rebulo (kar seveda ni res!) in da iz njegovega pisanja veje sovražnost. Potem pa je s to podtaknjeno »sovražnostjo« polemizirala. Podobno je naredila v mojem primeru. Najprej je moje besedilo *Zloraba škofa Vovka*, objavljeno v *Demokraciji*, dala v isti koš z Vladimirjem Kavčičem v *Svobodni misli* (češ, skrajni levičarji in desničarji). Zapisala je, celo poudarjeno, da v tistem spornem »Dolinarjevem« besedilu, ki so ga levičarji povzdignili v »Vovkovo pastirsko pismo« in potem s tem »pismom« (Hribarjeva ga piše kar z veliko začetnico, da bi mu tako dala še močnejšo oznako »pisma«) neizmerno manipulirali, nisem (skupaj s Kavčičem) videl resnice. To je zapisala, čeprav sem glavnino svojega prispevka (*Zlo-*

raba škofa Vovka) namenil prav tej resnici, ko sem pisal o dvojih okoliščinah: času nasilja, ko je bilo besedilo (»pismo«) napisano (t. i. božični proces), in dogajanju med vojno na Slovenskem, ki se ga besedilo »pisma« dotakne povsem enostransko – kar je prišlo tako prav sedanjim dežurnim levim pravičnikom, da so z njim še enkrat udarili po škofu Gregoriju Rožmanu.

Hribarjeva se zdaj vleče iz godlje, ki si jo je zakuhala s svojim tristranskim člankom v *Sobotni prilogi Dela*, ko omenja, ali je sploh »primarno pomembno« ali je bilo besedilo poslano duhovniku. Ne samo da je pomembno, to je bistveno. S tem so računali tudi levičarski pisci v svojih člankih pretekle dni, ko so z »Vovkovim pastirskim pismom« in ne z nekim npr. osnutkom obračunavali s škofom Rožmanom in medvojno protirevolucijo. Če bi vedeli, da gre v resnici za osnutek (morda predlog) besedila in za nič več, mu gotovo ne bi dajali nobene teže. Še posebej ko vemo, kdo je takrat takšne osnutke v Cerkvi pisal.

Spomenka Hribar se čudi in mi celo očita, da sem zapisal, da je besedilo, ki so ga nekateri z leve s takšno lahkoto razglasili za Vovkovo pastirsko pismo, nekompetentno. To besedilo je na temeljnem nivoju dvakrat nekompetentno: prvič, ker ne gre za Vovkovo pastirsko pismo, in drugič, ker je taka njegova vsebina (v delu, ki se dotika druge svetovne vojne). Je samo mnenje nekoga, zapisano v izrazito nasilnem času in je tudi zato absurdno, da se mu daje tak pomen, kot so to storili levičarski avtorji – seveda zato, da so lahko z njim še enkrat udarili po škofu Rožmanu in domobranci.

Hribarjeva se spreneveda, naj bi bil očitke škofu Rožmanu (da je podpiral protirevolucijo in ne partizanov oz. revolucije) omenil tako, kot da ne bi držali. Jasno je (v njegovem in v mojem smislu), da je podpiral protirevolucijo, saj drugače ni moglo biti. Danes nekateri govorijo o enobeju in morda kdo v to pravljico celo verjame. O zločinih revolucije (partizanov) se je v zadnjih letih že precej pisalo. Vsaka številka revije *Zaveza*, ki jo zelo uspešno ureja Justin Stanovnik, tako rekoč poka po sivih od



prispevkov o partizanskih zločinih. Naj tu omenim nekaj, česar se ni lotil še nihče, kaj šele da bi kdo poglobljeno obravnaval temo, ki kar kliče po npr. doktorski disertaciji (vse drugo raziskujejo, samo najpomembnejših tem ne). Nihče se namreč še ni sistematično lotil opisov in analiz partizanskih napadov na vaške straže in domobrance leta 1942 in 1943: v Loškem Potoku, pri Svetem Vidu nad Cerknico, na Šentjošt, na Polje in Bizovik, na Ajdovec, na Suhor (leta 1942) ter na Runarsko, Turjak, Grčarice, Begunje, Pudob, Ig, Grahovo, Velike Lašče in Kočevje (leta 1943), če omenim le nekatere. Kakšni zločini so bili to! Kakšno trpljenje! Koliko žrtev (življenj!) so zahtevali ti partizanski napadi! Naj omenim samo zadnja dva, napada na Velike Lašče in na Kočevje novembra in decembra 1943. Združene partizanske sile so oba kraja povsem razdejale. Mrtvih je bilo na desetine ljudi. Dobesedno klali so. V Kočevju npr. je dal komandant partizanske 14. divizije na tramove mostu čez reko Rinžo obesiti nekaj partizanov, ker ti niso hoteli »jurišati« proti gradu (v smrt!). Stvar je bila tako peklenska, da so potem Bračiča partizani sami ustrelili v Kočevju, čeprav so ga komunisti po vojni napisali na svoje spomenike kot junaka. Na eni strani neizmerne morija partizanov, na drugi pa hud pritisk okupatorja, ki je streljal t. i. talce (v resnici žrtve povračilnih ukrepov), odvažal ljudi v internacijo in požigal vasi. Opuščena so bila cela območja (npr. ob Kolpi). Mnoge takrat je jezilo (nekoč sem za to uporabil izraz »sveta jeza«, jeza, ko se na nekoga jeziš zaradi njegove nečlovečnosti, pokvarjenosti), kako malo so komunistom takrat pomenila človeška življenja. Več mrtvih in več trpljenja je spadalo celo v njihovo taktiko in strategijo.

Leta 1942 so komunisti (tudi partizani!) umorili 16 duhovnikov (poleg stotin drugih nedolžnih Slovencev). Potem pa Spomenka Hribar in še kdo pričakuje od škofa Rožmana, naj bi jih podpiral. Kje živijo ti ljudje? Naj berejo! Naj berejo, ne pa da se ignorantsko obnašajo do gore podatkov o partizanskih zločinih in javnosti malajlo nekakšen enobe.

Vsa Slovenija je danes nabita s partizanskimi spomeniki. Ulice in trgi se še vedno imenujejo po okrutnih zločincih (od mnogih naj omenim samo ulico v Vevčah, ki se imenuje po Albinu Grajerju, patentiranem partizanskem zločincu). Na množična grobišča, ki so jih povzročili ti zločinci, pa še križa ne morejo postaviti. Nekaterim so šle v nos celo farne spominske plošče. Seveda, motili so jih dolgi sezname imen žrtev partizanskega nasilja. Najhujši zločinci v zgodovini slovenskega naroda so še vedno pokopani le nekaj metrov od slovenskega parlamenta. Trije med njimi (Kardelj, Kidrič, Rozman), najhujši, imajo sredi Ljubljane še vedno mogočne spomenike. ▶

Radio Viva
FM 102.1
99.5 stereo RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

► Ena stran (desna) hodi v Kočevski rog, na Teharje, na Hrastniški hrib objokovat svoje mrtve. Druga stran (borci in levičarji) pa hodijo v Dražgoše na veselice. Ali ni to krivično? Nadškof Perko se je samo skromno odzval na sprenevedanje svojih sogovorcev pri televizijskem omizju (24. oktobra 2007), potem ko sta Janez Stanovnik in Jože Pirjevec z agresivnim glasom, kot to pogosto počneta, žalila človekov razum, ko sta govorila o zgodovinskih dokumentih, v resnici pa sta prodajala čenče. Pa je Hribarjeva videla le njega. Ne le to, pripisala mu je »pogled, ki ubija« in potem strupeno obračunala s tem »pogledom« (čepprav si ga je izmislila sama). Seveda bi se ob vsem tem lahko vprašali, zakaj je tako nestrpna do strani, ki je bila med vojno in po vojni ena sama neskončna žrtev. Zelo naivni bi bili, če bi mislili, da gre za površnost. Ne, svet se vrti okoli sprave, za katero ima ona zasluge, da jo je ponudila Slovincem (revija 2000), svet se vrti okoli njenega prispevka *Krivda in greh*, ki da ga ne najde v *Bazi člankov* na spletni strani ministrstva za pravosodje (glej *Mladina*), svet se vrti okoli enobeja, za katerega si domišlja, da je bil. Če je enobe to, kar je v obdobju 1941–1945 bilo (s 45 let dodatka) – en sam zločin – potem je to pač enobe. Saj na tem svetu to ni edina stvar, ki je popolnoma sprevernjena.

Še to. Hribarjeva je zapisala (spet podtikajoče): »Spodaj podpisana bi se morala nekaj navaditi, dr. Dolinar se bi bil moral nečesa zavedati in ne storiti nekega dejanja – same vzvišene ideološke

zapovedi in prepovedi – kakor da res ne bi živeli v svobodni deželi, kjer je dovoljeno svobodno razmišljanje in pisanje!

Če o razmišljanju o Pismu in tudi o delu in osebi spodaj podpisane Žajdela ne bi bil pisal, se sama zdajle prav gotovo ne bi oglašala s to polemiko! Človek ob teh podtikanjih in sprenevedanjih res ne ve, kaj naj reče (tudi v primeru Perko, ko se je Justin Stanovnik samo odzval na njeno podtikanje, sama pa je potem v polemiki na ta vrstni red kar pozabila). Ali jo moram spomniti, da je ona (prva) napisala tristranski članek v *Sobotni prilogi Dela*, na katerega sem se (ob še drugih podobnih) odzval. Seveda mi uredništvo pisem bralcev pri *Delu* že dolgo noče objaviti nobenega pisma, še tako argumentiranega. Če se pojavljaš v javnem prostoru, moraš pričakovati tudi odzive. Ali mar Hribarjeva za to še ne ve? Ne, samo marsičesa noče videti in vedeti, da laže izkrivlja in krivično obsoja tiste, ki so na strani žrtev.

Sicer pa, glede tovrstnih pisanj Spomenke Hribar: dolgo smo molčali! Tako kot se z boljševiško revolucijo napadena stran leta 1941 dolgo ni zavedala, za kaj pravzaprav gre. Deset mesecev je takrat trajala osuplost nad izrazito protinarodnimi dejanji komunistov. Šele takrat, po stotinah umorjenih Slovencev, so se začeli organizirati v samoobrambne skupine, čeprav jim je okupacija zelo oteževala delo.

Ivo Žajdela, Ljubljana

Usoda betonskih korit

Politikom je težko iz svoje kože. Laže je civilni družbi, tisti, ki je brez dnevnopolitičnega naboja, ampak le z nabojem nacionalnega interesa.

Dogodki, ki se ciklično vrstijo na Dragonji, izvirajo iz treh nevarnih izhodišč.

1. Iz Drnovšek-Račanovega sporazuma, ki ne samo da zapira izhod na odprto morje, kot govorijo v SLS, ampak tudi podarja Hrvaški tri zaselke. Parlamentarni odbor za zunanjo politiko, v katerem je tudi SLS, je ta sporazum podprla, Drnovšek je hrvaški sabor rotil, naj ga sprejme, SDS se zanj še vedno javno izreka. Zato

Hrvati upravičeno, po svoji logiki, štejejo ozemlja na levi strani Dragonje za svoja.

2. SLS pred volitvami računa, da bo na Dragonji iztržila največ političnih točk, in nič je ne more ustaviti v tem lažnem »boju za mejo«. Sodišče je nespametno ali pod pritiskom izdalo odločbo o koritih, ki izzivajo cirkuške komedije. Vsak umen človek lahko prepozna, da politiki s temi farsami zavestno prenašajo piransko mejo s sredine Savudrijskega polotoka na meje neke parcele ob reki. Zato so Hrvati s shodom zadovoljni, saj ob njem lahko javno demonstrirajo pred svetom »svojo« mejo na Dragonji in jo vsajajo v zavest prenekaterim Slovincem in tudi Evropi.

3. Ti dogodki temeljijo na političnem konsenzu, da se celovita občina Piran deli. Ta konsenz je že star, a politike še vedno trdno drži skupaj. Ne ve se natančno, zakaj je prišlo do njega, in ne za kakšne interese. Slovenski in hrvaški politiki podpirajo napetosti na Dragonji, ker so skladni s tem konsenzom, le da ne eni ne drugi niso zadovoljni, ko ti izurjeni akterji, željni pozornosti in slave, uhajajo čez mero in motijo predvideno drsenje nedoločljivega »stanja 25. 6. 91« v Piranski zaliv, kjer naj bi se po njihovo uresničila razmejitev. SLS, ki že od začetka nosi veliko krivdo za takšno stanje, je znotraj taktično razdeljena na več skupin, da lahko sedi v vladi in si hkrati nabira predvolilne točke na Dragonji. Zato njen Zavod 25. junij omenja enkrat »mejo sredi Savudrije«, drugič namigne na »reko Mirno«, tretjič kritizira vlado, javno in v resnici pa vedno stoji na stališču stanja »25. 6. 1991«, tako kot skoraj vsa politična garnitura, izrecno vladna. Ob tem nas zavod poskuša še prepričati, da ni politična tvorba, čeprav v svojem krogu nima nikogar, ki bi bil iz katere druge stranke kot iz SLS.

Ne nazadnje, Hrvati imajo vse pravice zavarovati mejo, četudi je še nedoločena. Varujejo jo z veljavnimi zakoni in kršitve teh so, razumljivo, kazniva dejanja. In ker ne bodo odstopili od svojih pozicij, je slovensko praskanje ob Dragonji absurd. Edina rešitev je umiritev te drobne lokalne nervoze ter preusmeritev vseh moči

in znanja na celovito občino Piran kot nedotakljivo ozemlje s kompromisnim pasom od nje do reke Mirne. (Vedeti moramo, da je bil Joras, preden ga je SLS angažirala za svoje nabiranje točk, soliden hrvaški državljan. Vprašati se še moramo, ali je Joras edini slovenski državljan na drugi strani Dragonje.)

Nujno je, da se sedanja politična izhodišča zavrnejo in celotna zadeva preloži na čas, ko bodo na oblasti državotvorni in nacionalno zavedni državljanji, do takrat pa notranje delovati. In če hrvaška diplomacija vztraja pri sredinski črti v Piranskem zalivu, mora slovenska vztrajati pri reki Mirni. Tako bomo prišli v doglednem času do zadovoljive pravične meje.

Torej: to zadevo morajo rešiti Slovenci, ne Hrvati, kajti Slovenci so pripeljali do tega stanja.

Frane Goljevšček, Izola,
Radovan Hrast, Ljubljana,
Smiljam Pušenjak, Maribor

Na Delu naj razmišljajo »širše«

»Misli širše« velja najprej za odgovorne na Delu. Zakaj, naj si sami odgovorijo! Tudi bralci *Dela* opazamo, da jih je zaneslo na »levo«! Pisma bralcev objavijo ne tista, ki so odgovornim pogodu. Če kdo udriha po Cerkvi, je gotovo objavljeno takoj naslednji dan. Kdor pa brani resnico, Cerkve (nas verne), mora imeti srečo, da mu odgovorni objavijo pismo. Kakor kaže, gre še vedno vse preko cenzure. Drugače si ne morem razlagati. Tako tudi moje pismo bralcem, ki sem ga napisal že 11. aprila 2008, a ga na Delu niso objavili. Zato, spoštovani odgovorni pri Delu, začnete misliti s svojo glavo ali pa v glavi *Dela* zbršite floskulo: MISLI ŠIRŠE! Kajti to velja najprej za vas in predvsem za tistega, ki odloča, katero pismo bo objavljeno. Toliko za uvod. Sledi neobjavljeno pismo.

Gospod Ivan Urbančič (Delo, 4. 4. 2008, str. 5) v svojem članku PRIHAJAJO NOVI GREHI, o katerih je govoril papež Benedikt XVI., izraža skrb, da bo bogatenje, ki ga med temi grehi omenja papež, postalo resen problem predvsem za verujoče in za cerkveno oblast. Pisec članka nato vse pomeša, posplošuje in se spotika

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

nad »bogastvom Cerkve«. NOVI GREH, ki ga papež sicer ni omenil, je tudi namerno zavajanje ljudi (iz neznanja ali iz mržnje), ki ga je v naših medijih kar veliko. Kdor želi pisati o Cerkvi, njenem bogastvu, je pošteno, da stvari pozna, se pozanima, ve, kaj je Cerkev, komu pripada vrnjeno »premoženje«, kakšne programe Cerkev s tem izvaja, kakšne dejavnosti financira itd. S svojimi članki dokazuje svoje neznanje ali namerno zavaja in s tem neti sovražstvo do verujočih, zato ni čudno, da je v zadnjem času toliko vlomov v župnišča in cerkve. Zavajajoči članki marsikoga premamijo, da išče bogastvo po župniških in cerkvah. Bil sem župnik 22 let, med drugim dobrih 16 let v Kočevju. Rad bi vas popeljal na Kočevsko, pokazal fotografije in ostanke razbitih in demoliranih ter zanemarjenih cerkva (med njimi tudi spomeniki I. reda, Corpus Christi na Trati v Kočevju itd), pokazal blagajniško knjigo z dohodki in izdatki, prostovoljne ure itd. Tudi moje osebno premoženje bi lahko preverili. Poskrbel bi tudi za srečanje z ljudmi, če hočete, celo z nevernimi, ki bi vam lahko marsikaj povedali. Potem bi verjetno drugače pisali o Cerkvi in njenem bogastvu. Če hočete, se lahko vrnemo celo v leto 1973, ko sem bil kaplan v Zagorju ob Savi in sem v svojem na posojilo kupljenem avtu prevažal apno in cement za cerkev sv. Ane na Sv. Planini, 1000 m visoko nad Trbovljami. In to za Bog – lonaj!

Kakšne bi bile naše cerkve, kulturni spomeniki, če bi od njih sploh še kaj ostalo, s katerimi se ponša naša država tudi pred turisti, če ne bi bilo dobrih ljudi in duhovnikov (skupaj sestavljamo Cerkev!). Tega ne pišem zato, da bi se hvalil, ampak da bi vam in vam podobnim, ki se oglašate in govorite na pamet, nekaterim poslancem v parlamentu, sociologom religije in filozofom, ki vas nisem videl nikoli mešati malto, voziti gradbeni material za obnovo kulturnih spomenikov v svojih avtomobilih, in to zastonj, počasi odprl oči, če je to sploh mogoče.

Tudi verniki in duhovniki (ki sestavljamo Cerkev) bi radi že enkrat živeli v državi, ki vidi, ceni, kar je dobrega, plemenitega, ne glede na to, kdo je to ustvaril. Me-

tanja polen in netenja sovrašstva do Cerkve (nas vernih) je po več kot 60 letih dovolj. Če vas zanima bogastvo škofije Novo mesto, pridite enkrat na obisk (čeprav nova škofija nima niti temeljnih pogojev za svoje delovanje, svoje drobtinice vlaga v na pol razbiti, po denacionalizaciji vrnjeni samostan sester De Notre Dame v Šmihelu v Novem mestu, ki so ga sestre podarile škofiji, kjer imamo orglarsko šolo za 100 slušateljev; hkrati tudi simbolno moralno podpremo družine ob rojstvu četrtega ali naslednjega otroka z 200 evri). Gospod škof Glavan vam bo pokazal pokojninski odrezek (med drugim je univ. dipl. inž. kemije); pa tudi duhovniki naše škofije vam lahko pokažejo odrezke v višini od 280 do 330 evrov. Seznanimo vas in vam podobne lahko tudi s svojim duhovniškim delom: poleg že omenjenega, versko-duhovnega, kulturnega in občje človeškega oblikovanja od najmlajših do najstarejših, skrbi za sakralno kulturno dediščino je marsikateri duhovnik vstajal zjutraj ob 5. uri, zakuril učilnico, pometel, pobrisal prah, da so otroci lahko prišli v toplo učilnico (ali starši na roditeljski sestank). In to so delali nekateri cela desetletja. Ne vem, kateri ravnatelj osnovne šole (ali učitelj) se lahko s tem pohvali, pa je dobival državno plačo, čeprav jim tega ne očitam, ker zelo cenim njihovo težko pedagoško delo.

Dragi moj gospod Ivan, to ne velja samo vam, ampak vsem tistim, ki »veliko vedo o Cerkvi«, ki ne morejo napisati nobenega članka niti narediti nobene TV-oddaje, ne da bi udarili po Cerkvi; niti »vremenar T.« se ni mogel izogniti napovedi, ne da bi udaril po njej itd. Po 18 letih samostojne države, ko smo upali, da smo mržnjo do Cerkve (verujočih) končno pokopali, bi kristjani pričakovali malo več izobraženosti na tem področju, malo več objektivnosti, poštenosti in predvsem strpnosti pri pisanju raznih člankov in oblikovanju TV-oddaj. Predvsem pa bi pričakoval, da bomo živeli v drugačni državi ter se ponšali z drugačnimi standardi in kulturo. Tudi to so NOVI GREHI, o katerih bi morali pisati in govoriti.

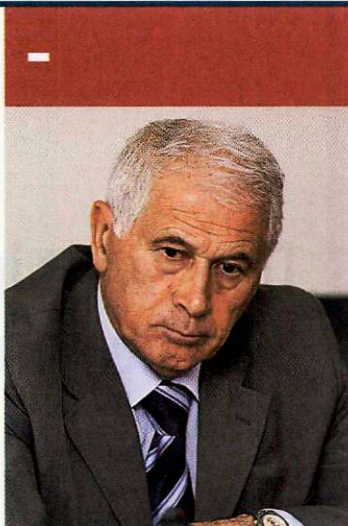
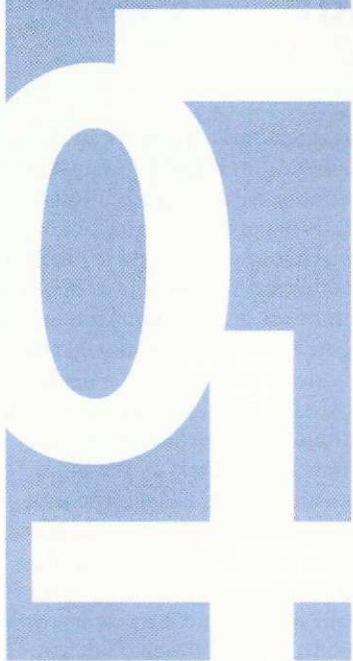
Božidar Metelko, Novo mesto

Don Kihot in Sancho Pansa!

Marija Vodišek

Kdo je v tem zadnjem poskusu »zgodovinske prevare« in zlorabe škofa Vovka za ideološke namene don Kihot, ki je napadal privide, in kdo Sancho Pansa, simbol zdrave pameti? Kdo je zgodovinarja Franceta M. Dolinarja nagovoril, da je na lovranškem simpoziju znova odprl vprašanje spomenice, ki je nikoli ni bilo? Iz verodostojnih dokumentov škofijskega arhiva izhaja, da A. Vovk ni nikoli, ne kot generalni vikar ne kot pomožni ljubljanski škof, obsodil škofa Gregorija Rožmana. Zgodovinarica Tamara Griesser Pečar in Janez Zdešar poglabljeno analizirata ponarejeno, podtaknjeno »pastirsko pismo«. Eden glavnih snovalcev takega pisma je bil duhovnik dr. Anton Trstenjak, vase zaverovani filozof, zgodovinar in »učenjake«, s številnimi pomagači, ki so ga čislale komunistične oblasti. Z njim se je 7. maja 1994 pogovarjala novinarka časnika Slovenec Borka Kucler. V dolgem intervjuju je kot že večkrat pred tem napadel in ožigosal takrat pokojnega škofa Gregorija Rožmana. Naprtil mu je tudi krivdo za smrt pobitih domobrancev in civilistov, vrnjenih iz Koroške. Na ta svoj pamflet je dobil veliko odzivov, zato se je znova oglasil 4. junija in skoraj vse, kar je izjavil maja, zanikal. Je pozabil, kaj je novinarki izjavljal maja 1994? Njegove izjave so bile enake tistim, ki jih je objavil v Slovenskem poročevalcu 20. maja 1945, ko je napisal: »Kdor se je torej še v teh dneh boril proti političnim in vojaškim sodelavcem OF, ta se je boril proti jugoslovanski oblasti in se je zato kot Slovenec in Jugoslovan po vseh božjih in človeških pozitivno pravnih in krščanskih postavah pregrešil zoper svoj lastni narod in državo.« To je bil tako rekoč poziv h kaznovanju, nič milejši od groženj maršala Tita in pisatelja Toneta Seliškarja. Najnovejša zloraba škofa Vovka je poskus obračunavanja raznih lažnih zgodovinarjev s Katoliško cerkvijo in škofom Rožmanom. Bo zgodovinar France Martin Dolinar kaj odgovoril? Berem zanimivo knjigo Svobodni svet avtorja Timothyja Gartona Asha. Med drugim napiše, da sedanji svobodni svet potrebuje dva upora: politikov naj se uprejo medijskim mogotcem. Politiki in ne lastniki časnikov so izvoljeni predstavniki ljudstva. Časopisni mogotci uživajo »moč brez odgovornosti, privilegij vlačuge v vseh časih«. Usmerjajo pokorne novinarje, da pišejo, kakor oni zahtevajo. Slovenski predsednik vlade Janez Janša je storil samo to, da se je uprl dolgotrajnim neutemeljenim napadom na vlado in ponudil opoziciji, medijskim lastnikom in novinarskim protestnikom, da prevzamejo oblast in vodijo državo. In epilog? Drugi je upor bistrih, izobraženih, poštenih novinarjev. Časnike pišejo in jih urejajo oni, ne medijski mogotci. Upri so se nekateri preganjani novinarji tednika MAG. Zelimo jim uspeha! Pa še kanček humorja. Odvetnik Stojan Zdolšek je v Večeru, 26. 2. 2004, na vprašanje, na kaj se opira pri sprejemanju odločitev, odgovoril: »Če bi malo za šalo odgovoril, bi rekel, da se ravnam po devetih božjih zapovedih. Zakaj po devetih? Ker sedma za pravnike že tisočletja ne obstaja. Ta je: Ne pričaj po krivem!«

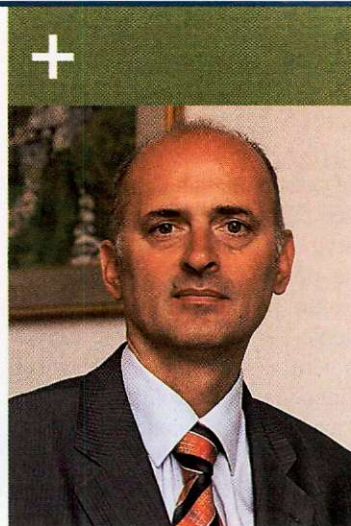
Politični semafor



Preoster Vodja poslanske skupine DeSUS Franc Žnidaršič je znan kot oster kritik vladne koalicije, čeprav je tudi njegova stranka vladna. Zaradi predvolilnih potreb je upokojska stranka še bolj kritična do koalicijskih partnerjev, posebej do SDS in NSi. Poslanec, ki je zdravnik, pa je oster tudi do svojih pacientov v Zdravstvenem domu Trebnje. Glede na njihovo zdravstveno stanje nekatere občasno označuje celo z različnimi živalskimi pridevki.



Diplomatski Zunanji minister Dimitrij Rupel je presodil, da je Joško Joras politično zlorabljen. Zagotavlja, da bo vlada Jorasov problem rešila, pri čemer bodo pomagali predvsem dogovori s hrvaško stranjo. »Vlada bo problem Joška Jorasa rešila, tako kot je rešila vse probleme doslej in Slovincem se ni skrivil niti las,« pravi Rupel. Na vprašanje, kako in kdaj se bo vlada tega lotila, je odgovoril, da imajo dva ali tri scenarije. Katere, bomo še videli.



Jasen Zakon o odvetništvu, na katerega je dal državni svet veto, po mnenju poslanca SDS Dimitrija Kovačiča pomeni velik korak k zavarovanju interesa uporabnikov odvetniških storitev. Prepričan je, da gre pri njem za pomembno izboljšavo, ki je v javnem interesu, zato pri tem »ožji interesi nekega ceha ne bi smeli prevladati«. Opozarja, da so odvetniške storitve zdaj znane vnaprej in niso odvisne od trajanja sodnega postopka.



Pisal Lahovniku

V odprtem pismu vodji poslanske skupine Zaresa Mateju Lahovniku je vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat zapisal, da se poslanec Zaresa norčuje iz dela njegove stranke na področju pokrajin. S prisposodo, ki jo je uporabil, pa naj bi bil žalil verska čustva številnih državljanov. Horvat je ob tem spomnil na tiskovno konferenco, na kateri je vodja poslanske skupine Zaresa skupaj s poslanci DeSUS in Lipe govoril o referendumih glede protikorupcijske komisije in pokrajin. Lahovnik je glede pokrajin med drugim izjavil: »Če pa se na tem projektu v NSi zgodi premik, bi pa lahko bilo. Sem hotel reči, če bi se jim Marija prikazala.« V Zaresu po Horvatovih besedah »očitno ne izbirajo sredstev za doseg svojih ciljev.« »S svojo izjavo ste dokazali, da želja po diskreditaciji NSi res nima meja,« je zapisal Horvat. Pri tem Horvat razume, da je hotel biti Lahovnik na tiskovni konferenci »zabaven in izviren«, vendar je bil

po njegovi oceni »način njegovega hecanja skrajno neokusen«. »Pravite, da niste hoteli reči, vendar ste,« v odprtem pismu poslancu Zaresa piše Horvat. »Vemo, da se boste izgovarjali, da je bila to zgolj šala, vendar se morate strinjati, da v kontekst pokrajin težko spravite 'prikazovanje Marije',« poudarja vodja poslanske skupine NSi. Meni, da Lahovniku »kot intelektualcu in profesorju takšne šale ne morejo biti v ponos«. Horvat je tudi izpostavil, da so poslanci in poslanke NSi ponosni kristjani in se tega ne sramujejo, čeprav so po njegovo zaradi svoje veroizpovedi velikokrat zasmehovani in diskreditirani, vendar ne pričakuje, da se bo Lahovnik poslanski skupini NSi opravičil. Po njegovem mnenju »bi bilo korektno, da bi se opravičili simpatizerjem stranke Zares, ki so krščanske veroizpovedi in ki se jim zdijo vaše prisposode zagotovo neokusne«. Lahovnik mu je odgovoril, da je šlo samo za metaforo. M. B.

DEJSTVA

Informativni program TV Slovenija

Vsak dan je slika nepregledne množice dogodkov v Sloveniji in po svetu. Naša naloga je iz te množice izbrati relevantne in prave, izluščiti preverjena dejstva, jih opremiti s sliko ter iz njih narediti novice. Novice, na podlagi katerih si lahko hitro ustvarite svojo sliko o dogajanju doma in po svetu. Zavedamo se svoje odgovornosti.

VSI POMEMBNI DOGODKI SLEHERNEGA DNE.

doma, v svetu informacij.



RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA



Publicis - Ajax Studio, foto: T. Brejs

Najmočnejše vezi so tiste, ki jih ne vidimo.



Ohranjajte jih z ugodnostjo **Moje tri številke** in najljubše osebe kličite bistveno ceneje.

-70%

na številko
Mobitelovega uporabnika

-30%

na številko
drugega mobilnega ponudnika

-30%

na številko v
stacionarnem omrežju

Ob brezplačnem vklopu ugodnosti Moje tri številke (Tris) lahko naročniki Mobitel GSM/UMTS izberejo eno številko Mobitelovega uporabnika, eno številko drugega slovenskega mobilnega ponudnika in eno številko operaterja slovenskega fiksnega javnega omrežja. Velja za omrežja, v katera lahko kličejo Mobitelovi uporabniki.

Za vklop ugodnosti obiščite najbližji Mobitelov center ali pa si na www.mobitel.si natisnite obrazec in ga pošljite po pošti. Pogoji uporabe in dodatne informacije na 041 700 700 in www.mobitel.si.

WWW.MOBITEL.SI